

Slovenski št. 6 **čebelar**

letnik CIX – junij 2007

ISSN 0350-46907

**Peti čebelarski
praznik v Kopru
je obiskalo
veliko čebelarjev**

**Kakovost čebeljih pridelkov
in viri onesnaženja**

Tajska, čebelji raj

**Pomen higienskih postopkov
pri čebelarjenju**

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

**Tangencialna točila
za med
na 3 in 4 sate.**

**Samoobračalna točila
za med
od 4 do 16 satov.**

**Posode in cedila za med
različnih velikosti.**

Logar

**Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka
od 9.00 do 12.00 in
od 13.00 do 17.00
ob sobotah
od 9.00 do 12.00.**

**Našim zvestim kupcem nudimo
KARTICO UGODNOSTI.**

**Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme v vrednosti nad 42 €
priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.**

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

**Vreča za centrifugiranje
voščin**

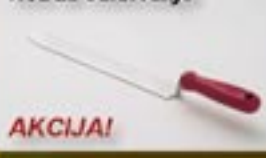

AKCIJA!

**Stara cena: 9,80 €
Nova cena: 8,85 €**

- namenjena je izcejanju pokrovčkov ali medenih kosov satja
- obesil se v koš točila
- pri centrifugiranju se med loči od voščin, zato voščine lažje stopite
- vreče je v koš točila vedno potrebno obešati v paru

Nož za odkrivanje

AKCIJA!

**Stara cena: 19,40 €
Nova cena: 17,50 €**

**Primeren za odkrivanje satov.
Ima ročaj iz umetne mase in obojestransko nazobčano rezilo iz nerjavečega materiala.
Dolžina rezila: 28,5 cm, širina rezila 3,5 cm.**

Vilice z nožem

AKCIJA!

**Stara cena: 17,50 €
Nova cena: 15,75 €**

Vilice za odkrivanje satja record - zelo kvalitetna izdelava, kovinski del je v celoti izdelan iz nerjavečega materiala. Konci igel so zaviti, kar omogoča lažje vodenje in odkrivanje. Imajo stranski nož za strganje ostankov voska in propolisa.

**Vilice za odkrivanje satja
record**

AKCIJA!

**Stara cena: 20,00 €
Nova cena: 18,00 €**

**Akcijske cene veljajo
od 1.6. - 30.6.2007 oz. do prodaje zalog.**

**Na akcijske cene se ne priznavajo dodatni popusti in
ne velja kartica ugodnosti.**

LOGAR TRADE d.o.o.

**Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur
tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415**

**e-pošta: info@logar-trade.si
internet: www.logar-trade.si**

UVODNIK

**Spoštovane čebelarke,
spoštovani čebelarji!**

Mineva že več kot mesec dni od nadomestnih volitev za predsednika ČZS. Vsem, ki ste me podpirali pred volitvami, in vsem, ki ste me volili, se najlepše zahvaljujem za podporo.

Trudil se bom, da upravičim zaupanje vseh, ki verjamate vame, vsem preostalim pa želim z delom dokazati, da sem bil upravičeno izvoljen. Nisem človek, ki bi si želel biti izvoljen zato, da bi nekaj bil, ampak zato, da bi imel možnost nekaj narediti in s tem prispevati k napredku slovenskega čebelarstva. A zavedam se, da sam, brez pomoči sodelavcev, prav veliko ne morem narediti, zato se bom trudil na ČZS vzpostaviti pozitivno delovno ozračje in krog motiviranih sodelavcev, s katerimi bomo skupaj stremeli k istim ciljem. Zavedam se, da ena oseba ne more narediti veliko, zato k sodelovanju vabim vse čebelarke in čebelarje.

Nadaljevati moramo dobro sodelovanje z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, prav tako pa tudi z drugimi strokovnimi institucijami.

Kot je v moji navadi, sem takoj po izvolitvi začel opravljati svoje delo. Tako smo se že prve dni dogovorili o načinu dela.

Kot strela z jasnega pa je udarila novica o smrti g. Rajka Kalistra, ki sem ga neposredno po izvolitvi imenoval za svojega podpredsednika. Skupaj z Rajkom sva snovala vizijo ČZS, v obdobju mojega odločanja o kandidaturi mi je bil v moralno oporo, veliko stvari sva načrtovala skupaj, žal pa je usoda hotela drugače. V hipu se mi je podrl svet, sam v sebi sem čutil nemoč, izgubil sem človeka, ki sem mu zaupal. Rajko ni bil samo podpredsednik ČZS, bil je več, bil je prijatelj. Na njegovem pogrebu v Kopru se je zbralo veliko čebelarjev iz vse Slovenije in resnično se zahvaljujem vsem, ki ste se v tako velikem številu udeležili slovesa od Rajka. Sam pa se zahvaljujem tudi vsem, ki ste mi v tem hudem času namenili veliko spodbudnih besed, saj sem jih bil še posebej vesel. Čutil sem, da dihamo skupaj, da dihamo za ČZS. In prav to mi je dalo energijo za delo naprej.

Da je bil Rajko pomemben člen slovenskega čebelarstva, smo občutili takoj, saj je bil med drugim tudi glavni organizator letošnjega čebelarškega praznika v Kopru.

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Barva napisa »Slovenski čebelar« na ovitku revije je tudi letošnja barva za označevanje čebeljih matič. Fotografija na naslovnici: Čebele na mani. Foto: Franc Šivic

DOGODKI

Janez Mihelič: Peti čebelarški praznik v Kopru je obiskalo veliko čebelarjev 182

NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Maja Smodiš Škerl: Kakovost čebeljih pridelkov in viri onesnaženja – I. del 185

Jasna Kralj: Tajaska, čebelji raj 187

Franc Šivic: Novice iz sveta 189

DELO ČEBELARJA V TEM MESECU

Janez Kropivšek: Čebelarjeva opravila v AŽ-panjih v juniju 190

Mihael Kamplet: Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v juniju 192

Lidija Matavž: Pomen higienskih postopkov pri čebelarjenju 194

NASVETI IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Lado Šušteršič: Zakaj enota ŠUČEB omogoča zgoden spomladanski razvoj in s tem večji pridelek medu? 195

DOGODKI IN NOVICE 197

MALI OGLASI 213

OSMRTNICE 214

INDEX

EVENTS

Janez Mihelič: Fifth Beekeepers's Holiday in Koper Attracts a Great Number of Beekeepers 182

NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Maja Smodiš Škerl: Quality of Bee Crops and Sources of Pollution – Part I 185

Jasna Kralj: Thailand, Bee Paradise 187

Franc Šivic: World News 189

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Janez Kropivšek: Beekeeper's Chores for Alberti-Znideršič Hives in June 190

Mihael Kamplet: Beekeeper's Chores for Langstroth Bee Hives in June 192

Lidija Matavž: The Meaning of Hygienic Procedures for Beekeeping 194

PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL WORK

Lado Šušteršič: Why Does a ŠUČEB Unit Enable an Early Spring Development and Bigger Honey Crop 195

NEWS AND EVENTS 197

SMALL ADS 213

OBITUARIES 214

IZŠLA JE NOVA KNJIGA

Pri Slovenskem farmacevtskem društvu je izšla strokovna knjiga, ki je uporabna za vse, ki imajo na različne načine opravka s kemikalijami,

PIROČNIK -

Izbrane nevarne kemikalije.

Piročnik je rezultat dela strokovnjakov Fakultete za farmacijo ter Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo. Knjiga je tiskana v formatu B5, Cena knjige je 65 EUR, Naročila sprejema: Slovensko farmacevtsko društvo, Dunajska cesta 184 A, 1000 Ljubljana

◀ Nadaljevanje s prejšnje strani

Na tem mestu se moram zahvaliti Rajkovi ženi Vesni in njeni družini. Vesna je kljub izgubi moža nadaljevala svoje delo pri organizaciji praznika, še več, prevzela je še večino Rajkovih nalog. Še enkrat poudarjam, brez Vesne Kalister in njene družine, kljub pomoči OČD Koper in ČZS, letošnjega praznika ne bi bilo. Hvala Vesna!

Vendar čas celi vse rane in tudi globoka rana ob Rajkovi izgubi se bo počasi zacelila, ostal pa bo spomin nanj, in to zelo lep spomin.

Po tem tragičnem dogodku smo na ČZS zavihali rokave in se lotili dela. Tako kot sem obljubil, bomo sledili mojemu programu.

Osnednje usmeritve mojega programa pa so:

- ČZS je zveza vseh slovenskih čebelarjev, zato želim, da se ob letu ne delimo več na Štajerce, Gorenjce, Primorce itd., temveč da smo vsi skupaj slovenski čebelarji!
- Vzpostaviti moramo enakovreden odnos do vseh čebelarjev, ne glede na to, s kolikšnim številom panjev čebelarijo.
- Skrbeti moramo za zaščito kranjske sivke.
- Prizadevati si moramo za pridobitev geografske označbe »Slovenski med«.
- Izboljšati je treba organizacijo dela na ČZS.
- V okviru ČZS je nujna razmejitev na društveni in javni del.
- Urediti je treba zakonodajo na področju čebelarstva.
- V ČZS je treba zagotoviti dobro gospodarjenje.

Natančen program ste verjetno prebrali vsi, če ga želi

še kdo, ga lahko dobi v tajništvu ČZS. Eden izmed osrednjih poudarkov po približevanju ČZS članstvu na terenu. S tem namenom sem že sklical sestanevke regij, za jesen pa načrtujemo sejo UO v Pomurju.

Korak naprej želimo narediti na področju promocije čebeljih pridelkov, zato smo že objavili javni natečaj za oblikovanje kozarca za med. Želimo, da bi imeli vsi čebelarji enoten kozarec, saj bi bilo s tem že na prvi pogled jasno, da je v njem med slovenskih čebelarjev. V sklepnih fazah so tudi programi čebelarstva v prihodnosti, o njih pa bomo poročali takoj po potrditvi v ustreznih organih. Pričeli smo s pripravami za postavitve nove knjižnice na Čebelarškem centru Slovenije in tudi čebelarski terminološki slovar bo leta 2008 pripravljen za tisk.

Ob koncu Vas obveščam, da bom na sedežu ČZS praviloma vsak četrtek od 14. ure naprej. Na ta dan vabim vse, ki imate kakršen koli problem in ki menite, da bi ga lažje rešili skupaj, da se oglasite v Čebelarškem centru Slovenije na Lukovici, kjer je tudi sedež ČZS. Ker pa vem, da je problemov veliko, Vas prosim, da se za srečanje prej dogovorite v tajništvu ČZS, pri ge. Barbari Zajc. Na kakršna koli vprašanja sem Vam pripravljen odgovoriti tudi po e-pošti. Moj naslov je: postjan.noc@telemach.net. Misel, ki naj nas spremlja v tem letu, naj bo: S SKUPNIMI MOČMI, ZA SKUPNE CILJE V KORIST SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA!

Ob koncu želim vsem tudi uspešno čebelarsko sezono. NAJ MEDI!

Predsednik ČZS
Boštjan Noč

PETI ČEBELARSKI PRAZNIK V KOPRU JE OBISKALO VELIKO ČEBELARJEV

Besedilo in fotografije: **Janez Mihelič**

Gostitelj letošnjega petega čebelarskega praznika, s katerim slovenski čebelarji vsako leto počastimo spomin na obletnico rojstva Antona Janše, je bilo Obalno čebelarsko društvo Koper, pri organizaciji srečanja pa mu je pomagala tudi Čebelarska zveza Slovenije. V nedeljo, 13. maja, se je že kmalu po deveti uri na pomolu ob obali zbralo 63 praporščakov s prapori čebelarskih društev in se pripravljalo na povorko. Tam so bili tudi godba na pihala, mažuretko in maskota simbola mesta Koper. Tja so prihajali tudi številni avtobusi s čebelarji, saj je bil dan kot naročen, sijalo je sonce in na nebu skoraj ni bilo oblaka, čeprav je bila napoved slabša in je organizatorje skrbelo, ker je del prireditve potekal na prostem. Ob obali, po kateri se je pomikala povorka, se je zbralo nekaj tisoč ljudi, ki so občudovali predvsem praporščake s čebe-

larskimi prapori. Na trgu v starem delu mesta so čebelarji postavili tudi stojnice, ki so se šibile od med-

Praporščaki so se zbrali za udeležbo v povorki

Udeleženci povorke so se po mimohodu skozi Koper zbrali pred dvorano Bonifika.

Pogled na dvorano z udeleženci petega čebelarskega praznika

Viktor Krek, predstavnik MKGP.

enih dobrot. Čebelarji in praporščaki so nato odšli v športno dvorano Bonifika, tam pa so jih že čakali nastopajoči v slavnostnem programu, ki je sledil. V Koper je prispelo približno dva tisoč čebelarjev in gostov, številna udeležba pa je bila lepa nagrada za organizatorje, ki so v organizacijo prireditve vložili veliko truda in sredstev. Kot je že običaj, so gostje najprej poslušali čebelarsko himno, potem pa so jih nagovorili podžupan mesta Koper, hčerka nedavno preminulega predsednika OČD Koper g. Rajka Kalistra Darja, ki je čebelarjem prenesla tisto, kar jim je želel povedati njen oče, predstavnik KGZ Slovenije, predstavnik MKGP g. Viktor Krek, slavnostni govornik pa je bil novi predsednik Čebelarske zveze Slovenije g. Boštjan Noč.

V svojem nagovoru je poudaril, da srečanja ne bi bilo, če si ne bi za izvedbo te prireditve prizadevali in trudili vsi člani družine Kalister, tako pokojni predsednik OČD Koper in podpredsednik ČZS g. Rajko, njegova žena Vesna ter hčerka in sin. Še posebej, ker so tudi po smrti moža in očeta še naprej sodelovali pri organizaciji prireditve, saj je ga. Vesna Kalister organizirala celoten kulturni program prireditve. Zaradi tega jim je g. Noč poleg sožalja ob nepričakovani izgubi moža in očeta, ki bo ostal trajno v spomi-

Jaroslav Havlin, vzrejevalec iz Češke prejema najvišje Slovensko čebelarsko odlikovanje A. J. I stopnje iz rok predsdnika Boštjana Noča.

Tudi mladi čebelarji so prejeli nagrade, naseljene 5 S AŽ-panje, za uspehe na tekmovanju v Žirovnici.

pa bo v prihodnje naredila še več kot doslej.

Darili sta si izmenjala tudi predstavnika občin Majšperk in Koper. Potem je predsednik Boštjan Noč najzaslužnejšim podelil odličja Antona Janše prve stopnje. Med drugimi ga je posmrtno prejel tudi g. Rajko Kalister, v njegovem imenu pa ga je prevzel njegov sin. Odličje je prejel tudi znani vzrejevalec, selekcionar in promotor kranjske sivke na Češkem g. Jaroslav Havlin. Ta češki čebelar je v svoji zahvali za visoko priznanje poudaril, da je kranjska čebela iz Slovenije najboljša čebela v Evropi, zato smo nanjo res lahko ponosni. Od domačih čebelarjev je odličje Antona Janše I. stopnje prejel še g. Darko Kozlovič. G. Noč je nato nagrade podelil tudi predstavnikom najuspešnejših čebelarskih krožkov, ki so se v začetku maja letos udeležili tekmovanja v Žirovnici. Sledil je bogat in pester kulturni program, v okviru katerega so nastopili domači izvajalci z narodno glasbo, skeči in folkloro, manjkal pa ni niti moški pevski zbor iz Majšperka, ki že tradicionalno nastopa na vseh čebelarskih praznikih. Čebelarji so svoj praznik sklenili pred dvorano, kjer jih

Praporščaki in odlikovanci ob zaključku prireditve.

je že čakal prigrizek in tudi pijača se je prilegla, saj je sonce dodobra ogrelo ozračje. Čebelarji so se zadovoljni vračali na svoje domove, saj je bila prireditev zanimiva, organizacija je bila po zaslugi domačih čebelarjev odlična, prireditev v celoti pa je bila bogata z dogodki, kajti v Koprju so prav tisti dan potekale številne prireditve v počastitev občinskega praznika. ■

VABILO

Množična udeležba na letošnjem čebelarskem prazniku v Koprju dokazuje, da se je ta med našimi člani prijel in da so ga sprejeli za svojega. Zaradi načrtovanja in lažje organizacije v prihodnje, predlagamo posameznim regionalnim zvezam in ČD, da začnejo že zdaj razmišljati, kdo bo pripravil čebelarski praznik v letih 2008, 2009 in 2010. Ponudbe pošljite v naše tajništvo. Če bo za kakšno leto več kandidatov, bomo dali prednost tistemu, ki se je prijavil prvi, upoštevali pa bomo seveda tudi druge okoliščine.

Franc Šivic, predsednik komisije za čebelarsko kulturno dediščino

Čebelarske stojnice so čebelarji postavili v starem delu Kopra.

Spoštovani čebelarji in cenjene čebelarke!

Največje slovensko vzrejališče matic z več kot 50-letnimi izkušnjami vam ponuja: **oplojene označene ali neoznačene matice, neoplojene matice, zrele matičnike.**

Naročila sprejemamo po telefonu, št. 02 796 10 51, ker se z naročniki dogovarjamo individualno. Dobava po pošti ali osebno. Čebelarjem priporočamo zamenjavo starih matic z mladimi takoj po kostanjevi paši. Matice, sprašene med kostanjevo pašo, so namreč vrhunske, v drugi polovici sezone pa bodo tudi občutno cenejše.

Čebelarstvo PISLAK
Apače 303, 2325 Kidričevo
Tel.: 02/796 10 51

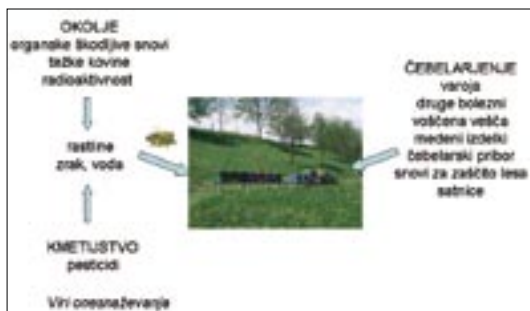

KAKOVOST ČEBELJIH PRIDELKOV IN VIRI ONESNAŽENJA - I. DEL

Avtorji: **S. Bogdanov, A. Imdorf, J. D. Charriere, P. Fluri, V. Kilchenmann**, Center za raziskave čebel, Švica

Prevedla: **Maja Smodiš Škerl** – Kmetijski inštitut Slovenije

Čebelar si ne more predstavljati, koliko škodljivih snovi je navzočih v čebelji družini in koliko je onesnažena njena okolica. Pomembno je vedeti, od kod te snovi izvirajo in koliko jih lahko najdemo v panju. Šele potem lahko načrtujemo, kako bi lahko preprečili vnosične vnose. Vprašanje kakovosti čebeljih pridelkov zadeva tudi kupce, ki si od čebelarja obetajo strokovno zanesljiv odgovor. S poskusi in meritvami lahko ocenimo stopnjo vsebnosti ostankov in določimo izvor onesnaževanja.

I. del: Obremenitev, ki izvira iz kmetijstva in okolja
 Čebele in čebelji pridelki so obremenjeni s škodljivimi snovmi iz okolja, kmetijstva in čebelarjenja. V prvem delu bomo obravnavali morebitne izvore škodljivih snovi iz okolja in kmetijstva, v drugem pa bomo pozornost namenili obremenitvam čebeljih družin in njihovih pridelkov, ki so posledica tehnologije čebelarjenja.

Škodljive snovi iz okolja so lahko v čebeljo družino zanesene na različne načine. Eden od teh je, da jih lahko čebela prinese v družino neposredno z onesnaženo vodo in zrakom. Rastlina škodljive snovi vsrka iz tal, vode ali zraka, potem pa jih čebele z medičino ali cvetnim prahom vnesejo v čebeljo družino. Pri tem so najpomembnejše snovi, ki jih čebele neposredno vnesejo v panj s paše, saj je zdravstveno stanje čebelje družine odvisno od skupne obremenitve s škodljivimi snovmi.

Čebele intenzivno preletavajo območje, ki jim je na razpolago, zato lahko testiranje čebeljih družin pokaže tudi stanje obremenitve okolja na tem območju. Čebele in njihovi pridelki so indikatorji obremenitve s pesticidi in težkimi kovinami. Več glej v: Devillers in sod., 2002.

Izvori obremenjenosti okolja

Industrija in promet zelo obremenjujeta okolje s težkimi kovinami, ostanke teh škodljivih snovi pa je mogoče najti tudi v medu. Površine, na katerih čebele nabirajo mano, so seveda izpostavljene zraku. Nasprotno pa je nektar v cvetovih dobro obvarovan. Na območjih, na katerih se izpostavljenost težkim kovinam povečuje, je lahko obremenjenost medu iz gozdne mane še večja. To velja predvsem za industrijska območja, večja mesta ali območja, na katerih sežigajo odpadke, in za zelo obremenjene ceste. Meritve ostankov v medu, izvedene leta 1986 so potrdile njegovo neoporečnost (Bogdanov in sod., 1986). Vrednosti so bile nižje od dovoljene meje za med, kot jo predlaga EU, raziskave v različnih članicah EU pa kažejo podobno stanje. Domnevno imajo čebele nekakšen učinek filtra, saj so vrednosti škodljivih snovi iz okolja pri čebelah veliko višje kot v medu.

V Nemčiji so raziskave okolja, ki je zelo obremenjeno s težkimi kovinami, pokazale, da so čebelji pridelki obremenjeni z ostanki po določenem vrstnem redu: čebele ≥ propolis > vosek > med (Hoffel, 1982). Ko je vosek pretopljen, se težke kovine sperejo z vodo. Propolis, ki je namenjen za zdravilne namene, je treba pridobivati na neonesnaženih območjih. V Švici je dandanes obremenitev okolja s svincem manjša zlasti zaradi uporabe katalizatorjev. Več o tem lahko preberete v člankih, ki so jih napisali Hoffel (1982), Altmann (1983), Porrini in sod. (2002).

Obremenjenost okolja z radioaktivnostjo v Švici in Zahodni Evropi za zdaj ni problematična.

	Svinec (ng/kg)	Kadmij (ng/kg)
Med iz mane (n = 21)		
Povprečje	0,2	0,02
Skrajne vrednosti	0,02-0,52	0,004-0,06
Med (n = 18)		
Povprečje	0,1	0,005
Skrajne vrednosti	0,02-0,37	0,002-0,02
Priporočene vrednosti EU		
Svinec: 1 mg/kg	Kadmij: 0,1 mg/kg	

Težke kovine v medu

Viri obremenjenosti iz kmetovanja

V Nemčiji so v okviru nekega poskusa ugotavljali tudi navzočnost pesticidov, ki jih uporabljajo ob cvetenju oljne repice. To sta predvsem insekticid s trgovskim imenom Mavrik flo (aktivna učinkovina je tau-fluvalinat), ki uničuje hrošča oljne repice, in fungicid Ronilan EG (aktivna učinkovina vinclozolin) proti raku oljne repice. V šestih dneh po škropljenju so vzeli vzorce pašnih čebel pred brado panja ter preiskali vsebino njihovih mednih želodčkov.

V vseh so našli ostanke obeh škropiv, vsebnost pesticidov v vsebini mednega želodčka pa je bila od 0,1 do 30 mg/kg. Koncentracija v iztočenem medu je bila od 2 do 18 µg/kg. Glede na to imamo čebele lahko za nekakšen filter. Na podlagi uradno dovoljenih mej vsebnosti fitofarmaceutskih sredstev so ocene o tem, koliko jih lahko čebele prenesejo, skrajne. Na trgu so dovoljena samo tista sredstva, ki se izkažejo kot neškodljiva tako za okolje, kot za uporabnika. V Švici so dovoljeni fungicidi, kot je vinclozolin, ki ga uporabljajo za škropljenje oljne repice, nasprotno pa insekticidi niso dovoljeni.

Da bi lahko presodili tveganje obremenitve medu s pesticidi, so preverili vosek iz satnic in 27 vrst medov, ki so jih v 69 različnih čebelarstvih pridelali v

Pa Schur in Wallner (1998)

Škropljenje oljne repice

- >Mavrik flo (Fluvalinat, 50g/ha)
- >Ronilan EG (Vinclozolin, 500 g/ha)

Vsebnost v mednih želodčkih

	Maksimalna količina
>Fluvalinat	7,3 ng
>Vinclozolin	75,0 ng

Uporaba pesticidov v Amerištvu, vsebnost učinkovin v vzorcih čebel

Švici. V vosku in medu niso našli ostankov. Meja detekcije je bila od 5 do 50 µg/kg. Večina pesticidov je topnih v maščobah, zato so se nalagali v vosek in zelo malo v med. Drugod so preiskovali ostanke pesticidov in organskih onesnaževalcev, kot je PCB (polikloriran bifenil), in jih našli tudi v čebeljih pridelkih. Lestvica pridelkov, onesnaženih s PBC: propolis > vosek > cvetni prah > med.

	Organochlorovni pesticidi 37 učinkovin	Organofosforni pesticidi 32 učinkovin
Vzorec voska Proizvodnja 1994-2000	p.n.d.	p.n.d.
27 vzorcev medu Proizvodnja 1997-2001	p.n.d.	p.n.d.

p.n.d. = pod raven detekcije

Zaostanki sredstev za zaščito rastlin v vosku in švicarskem medu

Za zatrtje hruševega ožiga so pri cvetočih koščičarjih uporabljali antibiotik, še posebej na najbolj ogroženih območjih. Raziskava, ki so jo izvedli v Nemčiji,

Analiza medu v Nemčiji 2000

Število vzorcev	183
Vzorec z zaznanki	38
Število vzorcev nad mejo tolesnce	12

Po Brasseju (2001)

Antibiotiki (Streptomycin) za zatiranje povzročitelja hruševega ožiga
Vsebnost učinkovin v vzorcih čebel.

je pokazala, da pri uporabi antibiotika ostanki ostanejo v medu, to pa je mogoče tudi potrditi.

V zadnjem času skušajo povzročitelja hruševega ožiga zavezati z alternativnimi metodami, brez uporabe antibiotikov. Čebelarji že več let sodelujejo v boju proti hruševemu ožigu, zato od 1. aprila do 30. junija ne prevažajo čebeljih družin z ogroženih območij na neokužena območja.

Povzetek

Raziskave v Švici in drugod kažejo, da je obremenjenost čebeljih pridelkov s škodljivimi snovmi iz okolja po večini razmeroma majhna in neproblematična. Kljub temu pa onesnaženo okolje vendarle nekako vpliva na zdravstveno stanje čebel, vendar je to težko dokazati. Čebele so razvile izjemen učinek prečiščevanja ali »filtriranja«, zato je med razmeroma zelo malo onesnažen, veliko bolj pa sta onesnaženju izpostavljena propolis in vosek.

Viri:

http://www.apimondia.org/apiacta/articles/2003/bogdanov_1.pdf

Altmann, G. A. (1983): Untersuchung von Honig aus dem Raum Stolberg auf Schwermetalle, Diplomsko delo, Poklicna visoka šola, Aachen.

Bogdanov, S., Zimmerli, B., Erard, M. (1986): Schwermetalle in Honig, Mitt. Gebiete Lebensm, Hyg. 77, 153–158.

Brasse, D. (2001): Stellungnahme derBBA zum Streptomycin-Problem, Teil 2 Bewertung der Rueckstaendswerte im Honig, Allgemeine Deutsche Imkerzeitung 35, 24–25.

Devillers, J., Pham-Delegue, M. H. (2002): Honey Bees: Estimating the environmental impact of chemicals, Taylor & Francis, London in New York.

Hoefel, I. (1982): Apis mellifica L. als Indikator der 'Umweltguete' im Stadtgebiet von Saarbruecken. Diplomsko delo na Univerzi Saarbrueck.

Porrini, C., Ghini, S., Sabatini, A. G., Gattavecchia, E., Celli, G. (2002): Use of honey bees as bioindicators of environmental pollution in Italy, Devillers, J. and Pham-Delegue, M. H., in: Honey bees: Estimating the environmental impact of chemicals, Taylor & Francis, London in New York, 186–247.

Schur, A., Wallner, K. (1998): Wirkstoffeintrag durch Sammelbienen nach Applikation von bienenungefaerlichen Pflanzenschutzmittel in bluehenden Winterraps, Apidologie 29, 417–419. ■

TAJSKA, ČEBELJI RAJ

Besedilo in fotografije: **Jasna Kralj** – Nacionalni inštitut za biologijo, Ljubljana

Potovanje po Tajski ni samo velik turistični užitek, ampak tudi edinstvena priložnost za ogled čebel. Azija je namreč raj za čebele in seveda glede tega tudi Tajska ni nikakršna izjema. V primerjavi z Evropo jo bogatijo številne vrste čebel. Že v okviru rodu *Apis* tam živijo številne vrste, kot so vzhodna čebela, *A. cerana*, orjaška čebela *A. dorsata* in mali čebeli *A. florea* in *A. andreniformis*.

Apis cerana je podobna naši zahodni čebeli in v naravi prav tako živi v duplih. *A. cerana* je gospodarsko pomembna za pridobivanje medu in opraševanje nasadov. Z njo čebelarijo podobno kot čebelarimo pri nas z našo čebelo. Družine so manjše in so praviloma v eni nakladi, zato točijo čebelarji manj medu (5–20 kg). Kljub temu je dobro prilagojena na svoje okolje in po večini dobro preživi brez dodatnega hranjenja in zdravljenja. *A. cerana* je veliko bolj prilagojena na varoje in zato ne pozna težav, ki jih imajo naše čebele. Seveda ima za čebelarje tudi nekaj neprijetnih lastnosti, kot sta močno rojenje in ropanje. Kot vse azijske čebele je tudi vrsta *A. cerana* precej občutljiva na spremembe v okolju in ob neugodnih razmerah zato hitro poišče novo bivališče. *A. cerana* živi vse od nižin do 2500 m visoko in ima številne podvrste, kot so *indica*, *cerana* in *japonica*. Na Tajskem najdemo podvrsto *indica*.

Orjaška čebela *A. dorsata* in mali čebeli *A. florea* in *A. andreniformis* živijo na satih, ki visijo na drevesih, včasih pa tudi na skalnih previsih. *A. dorsata* se pogosto naseli tudi pod strehami templjev, saj

Trigona sp., nezelate čebele

tam nihče ne moti njenega življenja. Templji, okrašeni z orjaško čebelo, postanejo tako še lepši. Najpogosteje sem jih odkrila tako, da sem na tleh opazila mrtvice. Te so skoraj zanesljiv znak, da v bližini živi družina orjaške čebele. Sicer pa jo lahko najdemo na vejah dreves v višini od 3 do 20 m. Delavke so tako velike kot naša matica. Sat orjaške čebele meri v širino od 1–3 m. Troti se izlegajo iz enako velikih celic kot delavke.

Zanimivo je, da delavke nabirajo medicino in cvetni prah tudi ponoči, ob polni luni. Še bolj nenavadno pa je, da čebele tudi ponoči s plesom prenašajo informacijo o paši. Pri tem uporabljajo dejansko pozicijo sonca, ki je na drugi strani oble.

V sušnih, nepašnih obdobjih si *A. dorsata* poišče novo bivališče. Pojav imenujemo sezonska migracija. Zanimivo je, da se *A. dorsata* pogosto vrne na staro mesto, čeprav je večina delavk, ki so poznale staro lokacijo že zdavnaj odmrle. Kako najdejo staro bivališče, je za zdaj še vedno skrivnost.

Na Tajskem še vedno obstajajo lovci na med. Ti opleniijo celo družino, sat z zalego in medenimi zalogami pa prodajo na trgu. Lovci plenijo tudi mali čebeli *A. florea* in *A. andreniformis*. Tajci ne jedo samo medu, ampak tudi zalego oz. čebelje ličinke, ki jih najpogosteje ocvrejo ali jih uporabijo za juho.

Apis cerana, vzhodna čebela v duplu

Apis florea, mala čebela

Sat malih čebel *A. florea* in *A. andreniformis* je seveda precej manjši od sata orjaške čebele, manjše pa so tudi čebelice. Čebeli sta veliki približno 10 mm, torej precej manjši od naše čebele, sat pa v širino meri približno 30 cm. *A. andreniformis* najdemo predvsem na mirnih, senčnih krajih (20–30 % sonca) in pogosto v bližini potokov. Svoje gnezdo gradijo na vejah grmov, bambusa, banan in nizkih dreves, ki niso višja od 2 m. Vrsta *A. florea* prav tako gnezdi na vejah grmovnic ali nižjih dreves na senčnih krajih, čeprav je gnezdo bolj izpostavljeno soncu kot gnezdo *A. andreniformis*. Čebeli sta si precej podobni, in ker se njun življenjski prostor delno prekriva, so ju imeli za isto vrsto, čeprav se po zunanjih značilnostih vendarle nekoliko razlikujeta. Vrsta *andreniformis* je na splošno temnejša. Prvi del zadka je pri starih čebelah temen, pri vrsti *florea* pa je rdečkast. Poleg drugih manj opaznih morfoloških razlik se vrsti razlikujeta tudi po vedenju. *A. andreniformis* se na praho odpravi takoj, ko sonce doseže zenit, *A. florea* pa šele popoldne. Ta razlika je pospešila izolacijo in podpira ugotovitev, da čebeli res pripadata dvema različnima vrstama.

Obe vrsti shranjujeta medene zaloge na vrhu sata. Pod njimi je venec cvetnega prahu, pod njim pa zalega. Trotovska zalega in matičniki so na spodnjem robu sata. Troti so precej večji od delavk. Družina vrste *florea* je skoraj vedno večja od družine vrste *andreniformis*.

Ena izmed zanimivosti obeh vrst čebel je zaščitna zavesa. Večina delavk (80–90 %) varuje zalego in tudi celo družino pred plenilci tako, da delavke kot debela zavesa visijo čez površino satja. Pri vrsti *andreniformis* imajo delavke glavo obrnjeno navzgor, krila pa so razširjena tako, da dajejo vtis diamanta (sprednja krila pod kotom 45° navzdol in zadnja krila pod kotom 90°). Če je zunanja temperatura višja od

30 °C, se zaščitna zavesa razpusti. Kadar je družina razburjena in se pripravlja na napad, se čebele na spodnji strani sata zberejo v obliki repa, ki izgine takoj, ko se čebele spustijo v napad. Pri vrsti *florea* delavke prav tako oblikujejo zaščitno zaveso, vendar ta ni v značilni obliki diamanta, pa pred napadom ne oblikujejo repa. Delavke skrijejo glavo pod krila drugih delavk, ki sestavljajo zaveso. Zaščitna zavesa je dobro vidna predvsem takrat, kadar dežuje.

Splošni značilnosti čebel v tropih sta hiter odziv na spremembe v okolju in preselitev na drugo mesto. Tako tudi vrsta *florea* kot odgovor na zvišano temperaturo zapusti svoje bivališče. V tem primeru si novo bivališče poišče v bližini starega, tako da iz svojega starega sata lahko pobere zaloge. Prav tako pa v sušnem ali v deževnem obdobju, ko ni zadovoljive paše, tudi izroji. V tem primeru si novo bivališče poišče v bolj oddaljenem kraju. Vrsta *andreniformis* je še bolj občutljiva in zato si pogosteje poišče novo bivališče. Na višjih območjih izroji predvsem v deževnem, v nižjih pa v sušnem obdobju.

Obe vrsti, *florea* in *andreniformis*, uporabljata propolis ter ga nanesejo predvsem na končne dele veje, na kateri visi sat. Temu pravijo lepljivi trak (»sticky band«). Kot je vsem znano, propolis deluje proti bakterijam in glivicam. Opazili pa so tudi, da odvrta krojaške mravlje in tako varuje čebele pred njihovim napadom. To strategijo zaščite pred mravljami ima tudi rod neželatih čebel *Trigona*. To so približno 3 mm velike čebelice, ki jih zlahka zamenjamo za mušice, ko nam zaidejo v oči. Na Tajskem živijo številne vrste tega rodu. Do zdaj so jih določili že 32. Vse vrste brez izjeme gradijo tulce, po večini iz voska in propolisa, včasih tudi iz blata in listja. Notranjo stran tulca obložijo še z dodatno plastjo propolisa, ki odvrta mravlje. Na univerzi Čulalongkorn v Bangkoku je dr. O. Duangphakdi raziskovala aktivne sestavine propolisa, ki odvrta mravlje. Ker krojaške mravlje niso samo veliki plenilci čebel, ampak so nadležne tudi v domovih, je raziskava pomembna za iskanje naravnega sredstva, ki bi odvrta te roparske mravlje. Če so na vejo s čebeljim satom vrste *florea* nanesele krojaške mravlje, so se čebele takoj odzvale. Na njej se je povečalo število delavk, ki so nanesele tudi precej novega propolisa. Izkazalo se je, da propolis azijske čebele odvrta le krojaško mravljo, ne pa tudi naših gozdnih mravelj. Zato pa propolis naše čebele odvrta gozdno mravljo, čeprav ne tako učinkovito, vendar nima nikakršnega učinka na azijske vrste čebel. To kaže, da se čebele specifično odzovejo na plenilske mravlje, ki živijo v njihovem okolju. Za tovrsten odziv so odgovorni predvsem ogljikovi hidrati z dolgimi verigami, terpeni in derivati fenola. ■

NOVICE IZ SVETA

Novice zbral: **Franc Šivic**

Francija

Več kot 82 % Francozov se je izreklo proti sajenju in setvi gensko spremenjenih rastlin. Med nasprotniki teh umetnih kultur so predvsem čebelarji, saj menijo, da so gensko spremenjene rastline s svojim nektarjem in cvetnim prahom lahko nevarne za čebele. Kljub temu je francoska vlada leta 1998 dovolila setev gensko spremenjene koruze na parcelah, ki so najmanj 50 metrov oddaljene od parcele, na kateri je posejana običajna koruza, pa tudi od čebelnjaka.

Francoski čebelarji seveda niso zadovoljni in zahtevajo spremembo pravilnika. Pri tem se sklicujejo na Litvo, eno najmlajših članic Evropske unije, kjer je čebelarjem uspelo doseči, da lahko gensko spremenjene rastline sejejo najmanj 5000 metrov od stojišča čebel, če čebelarji dokažejo, da bodo imeli zaradi tega določeno ekonomsko škodo.

Zaradi znanih pomorov čebel v zadnjih letih v Franciji še vedno ni dovoljena uporaba sistemičnega insekticida fipronil. Posebna komisija si je za dokončno

preučitev njegove strupenosti za čebele vzela čas do maja 2008. Po tem datumu ga bodo znova uvrstili na seznam dovoljenih pesticidov ali pa ga bodo umaknili.

Avstrija

Heinrich Gritsch iz mesteca Silz, ki leži ob zgornjem toku reke Inn, po poklicu učitelj in oče štirih otrok, že trideset let vzdržuje približno sedemdeset čebeljih družin. Pet let je bil vodja čebelarške šole v Imstu, nedaleč od Innsbrucka, in prav toliko časa je bil tudi urednik časopisa Alpenlaendischen Bienenzeigung. Dvajset let predava kot potovalni učitelj, hkrati pa je tudi predsednik domačega čebelarškega društva Silz.

Spoznal sem ga na svetovnem čebelarškem kongresu Apimondia 2005 v Dublinu na Irskem. Tedaj je zbudil pozornost svetovne javnosti s svojo knjigo Imkern in Gebirge (Čebelarjenje v hribih), za katero je predvsem zaradi lepih fotografij prejel zlato medaljo. To knjigo mi je takrat podaril s posvetilom, jaz pa sem mu dal v zameno svojo Živeti s čebelami. Povedal mi je, da ga zelo veseli čebelarška fotografija in da že pripravlja novo knjigo z naslovom Keine Angst vor Bienen (Ne bojte se čebel), v kateri bo poudarek na fotografiji. Besedilo bo v nemščini in angleščini, sicer pa slike same govorijo vsem razumljiv jezik.

UGODNA CENA AŽ-SATNIC IZ VOSKA, ANALIZIRANEGA NA VSEBNOST PARAFINA IN PESTICIDOV

UGODNO!

ANALIZO JE OPRAVIL ČEBELARSKI INŠTITUT V HOHENHAIMU.

Certifikat priložimo. Teža 80 g, globoke celice, ugodne cene za društva:

satnice I. vrste po 0,66 EUR (158,10 SIT)/kos za večje količine.

satnice II. vrste po 0,58 EUR (138,99 SIT)/kos za večje količine.

Dostava najmanj 100 satnic ali več na dom je brezplačna. V ceno je všteti DDV.

Naročite po

tel.: 01 898 52 90, faksu: 01 898 43 47, e-pošti: PRODAJA@AGROLIT.SI.

Lahko jih kupite tudi v naših prodajalnah:

- VRTIČEK, Zadobrovska cesta 29, **Lj.-Polje**;
- Kmetijska preskrba, Juričeva 14, **Šmartno pod Šmarno goro**;
- Kmetijska preskrba **Trbovlje**, Trg Franca Fakina 30;
- Kmetijska preskrba **Izola**, Kajuhova ulica
- ali na naslovu: Agrolit, Graška cesta 25a, 1270 **Litija**.

Takrat me je prosil, da bi z nekaterimi svojimi fotografijami sodeloval pri njegovem projektu, njegovo prošnjo pa sem seveda z veseljem sprejel.

Nedavno sem omenjeno knjigo prejel po pošti. Bil sem prijetno presenečen nad njeno kakovostjo, zato jo toplo priporočam vsem tistim čebelarjem sladokuscem, ki bi si želeli obogatiti svojo strokovno knjižnico. Naročite jo lahko neposredno pri avtorju na elektronski naslov: h_gritsch@gmx.at, več informacij pa dobite še na njegovih domačih spletnih straneh www.tirolerhonig.at.

ZDA

Na kongresu Apimondia 2005 v Dublinu sem spoznal še enega čebelarkega pisca – g. Rona Miksho, sicer poklicnega čebelarja, ki svoje čebele prevaža po vsej Severni Ameriki, od Floride do Kanade. Na svojih potovanjih je doživel marsikaj zanimivega, zlasti grenkega, vse to pa je popisal v svoji knjigi z naslovom *Bad Beekeeping* (Slabo čebelarjenje).

Nekatera poglavja so prave srhljivke. Knjiga obsega več kot tristo strani, v njej je tudi precej črno-belih fotografij. V tem primeru ne gre za strokovno delo, temveč za opis dogodivščin iz bogatega življenja prevažalca, ki se ne ustraši nobenega napora in ki zna v eni potezi, skoraj brez počitka, narediti s svojimi čebelami kar štiri tisoč kilometrov dolgo pot.

Tudi on mi je svojo knjigo podaril v zameno za mojo *Živeti s čebelami*.

In še ena zanimivost. Ron je pravzaprav naše gore list, saj njegov rod izvira iz okolice Šentjerneja, kjer še vedno živijo njegovi sorodniki. Pred nekaj leti jih je obiskal skupaj s hčerko in tedaj se mu je Slovenija zelo priljubila. Škoda, pravi, da ne zna jezika svojih prednikov.

Viri:

Abeill et Fleurs, št.682, april 2007.
Ustne informacije. ■

DELO ČEBELARJA V TEM MESECU

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ-PANJIH V JUNIJU

Besedilo: **Janez Kropivšek** – Jeronim nad Vranskim, fotografije: **Janez Mihelič**

Junija dosežejo čebele vrhunec razvoja, poleg tega pa imamo čebelarji največ dela, ko jih skušamo »spametovati« in s tem preprečiti rojenje. Poskrbeti pa moramo tudi za podmladek, da ne bodo izumrle. Še dobro, da se dan daljša. Na sladkost zimskega spanja smo tako že davno pozabili.

Navadno je mesec junij najodločilnejši za medeno bero. Ker pa letos vse prehiteva, bo zanimivo opa-

zovati, kaj bo povedal sv. Medard oz. kaj bo takrat dejala »ta nema«. Tehnica namreč najbolj zanesljivo pove, koliko je čebelam uspelo nabrati. Podatki so nam v veliko pomoč tudi pri premeščanju čebel na pašo. Pri tem pa moramo biti tudi pazljivi. Star čebelarški rek pravi, da se s »kilce« ne odpelje. Naslednja past je medenje kaparja na smreki. Dober donos takoj po dežju namreč lahko kaže na medenje kaparja, vendar je to lahko že v zadnjem stadiju, tako da po nekaj dneh medenja ne bo več. Podobno je z brstno ušjo na hoji. Doma sem imel slab 10-satni panj, ki nikakor ni hotel nositi medu. Tudi panj je bil že star, tako da ga ni bilo škoda, zato sem ga odpeljal v gozd na območje medveda. Čez tri dni ga je šla sestra stehat in povedala je, da panj tehta petnajst kilogramov več kot prej. Nisem verjel, zato sem preveril. Bilo je res. Naslednje jutro sta tam stala dva moja zabojnika, opazovalni panj pa sem odnesel kakih petdeset metrov stran v gozd, da bi pašne čebele iz tega panja sporočile preostalim, kje in kaj medi. O naletu čebel in spodbujanju k paši sem slišal na enem izmed številnih predavanj, ki sem jih vedno z velikim zanimanjem obiskoval in se tako skušal tudi čim več naučiti. Na žalost in moje veliko razočaranje

Sedaj je čas za izrezovanje trotovine zaradi uničevanja varo!

Kaj je treba storiti junija?

- **Povečevati prostor za zalego in med.**
- **Preverjati navzočnost matičnikov oz. rojilnega razporedenja.**
- **Izrezovati trotovino.**
- **Vzrejati matice in rezervne družine.**
- **Iztočiti med.**
- **Izrabiti poletno pašo.**

to ni delovalo. Opazovalni panj, ki naj bi po teoriji izgubil večino pašnih čebel, je nabral še par kilogramov medu. Na zabojskih sem vsakemu panju dodal še po dva sata zalege s čebelami in venci medu, vendar čez mesec dni v panjih ni bilo veliko čebel, še manj pa medu, čeprav panji niso izrojili. Brezpašje je popolnoma izčrpalo čebele, matice niso zalegale, pašne čebele pa so se preprosto izgubile. Od takrat vedno opazujem, kaj se dogaja v gozdu, in če ni paše, čebele krmim s tekočino ali pa jim dodam pogačo, kar je navadno še bolje. To sta bili dve slabi, vendar zelo poučni izkušnji. Zadnja leta pa je gozd po večini kar dobro medil. V pomoč pri odločitvi za prevoz na pašo nam je napovedovalna služba, predvsem pa prijatelji čebelarji, vendar je treba poznati pomen njihovih sporočil. Vsak čebelar na svoj način sporoča, kje in koliko medu. Za nekatere poverjenike pasišč je najpomembnejše, da poberejo čim več pašnine, spet drugi pa skrivajo podatke, da ne bi še kdo pripeljal. Ko sem nekoč vprašal čebelarja, kakšno pašo pričakuje, je dejal, da nič posebnega. Vrtal sem še naprej in povedal je, da kakih dvajset kilogramov!!! In res je bilo povprečno še kakšen kilogram več. Z leti si počasi nabiram izkušnje tudi v »prevajanju«.

Med pašo naj bi čim manj drezali v gnezdo, ker to zelo zmanjšuje donos. Točenje medu, izrezovanje trotovine, če jo čebele še gradijo, dodajanje satnic v graditev in preverjanje rojilnega razporedenja pa so kljub vsemu nujno zlo, ki ga moramo opraviti. Nekateri spomladi ne uporabljajo matične rešetke. Na gozdni paši pa se lahko zgodi, da slabše medu, zato začne matica zalegati više v medišče, to pa bo onemogočilo točenje. Na območju Pohorja, Zgornje Savinjske doline, Koroške in morda še kje, se zaradi specifičnih povzročiteljev medenja in sestave tal med zelo rad strjuje v satju. To je vsekakor velik problem. Nekateri ob pojavu strjevanja pobegnejo, vendar mislim, da je strjevanje vsekakor boljše od brezpašja. Če ne vem za boljšo pašo, navadno kljub strjevanju kar ostanem. Lahko se pojavi popolna kristalizacija, ki je vidna kot siv ali rjav odtенок v celicah z medom, lahko pa se med samo tako zgosti, da

ga ni mogoče iztočiti. Pojav je treba čim prej zaznati, potem pa vsake tri dni iztočiti vse sate z medom v panju. Iztočeni med je navadno povsem redek, vendar se čez nekaj dni zaradi delovanja encimov in kemičnih sprememb zgosti in kristalizira. Točenje si olajšam tako, da nekaj manj kot polovico mediščne sate zamenjam s praznimi nezažičenimi satniki. Ko se v satih nabere preveč strjenega medu, jih odpeljem domov in za en dan namočim v topli vodi, potem pa jih iztočim. Strjevanja medu v satju je občutno manj ali pa ga sploh ni, če hkrati z ušicami mano izloča tudi kapar. Strjevanje medu se lahko pojavi tudi, kadar medu bukev.

Med točim podobno, kot je lani opisal Boris Seražin. Zelo koristen pripomoček je pred leti kupljen ometalnik za čebele. Ko smo čebele začeli prevajati, sta mi pri točenju pomagala svak in oče ali pa sestra. Sam sem z metlico ometal čebele, drugi je z vilicami odpiral satje, tretji pa je vrtel točilo. Ker je delo potekalo počasi, sem najprej iz elektromotorja avtomobilskega ventilatorja, reduktorja pokvarjenega vrtnega stroja, še enega para zobnikov in z nekaj strojniškega znanja izdelal motorček za točilo. Temu sem pozneje pridružil še avtomatiko za izklop, katere osnova je stara budilka. Te naprave uporabljam še zdaj, čeprav smo z njimi iztočili že nekaj deset ton medu. Vilice je zamenjal nož z dovolj veliko kado za voščine, in ko sem bil še zdrav, sva s pomočnikom brez težav lahko v enem dnevu iztočila en zabojsnik. Pri tem sva porabila nekaj pijače, poleg medu še nekaj hrane in elektriko iz majhnega avtomobilskega akumulatorja. Če so bile čebele daleč od doma, smo za prevoz navadno uporabili kar tovornjak, kajti iz polnega zabojsnika s 60 panji je ob enem točenju mogoče iztočiti tudi sedem 300-kilogramskih sodov medu.

Danes sem prejel pismo čebelarja g. Marjana Debelaka, ki je pred leti veliko pisal v Slovenskega čebelarja. Spominja me na nekatere svoje rešitve v ve-

Tako zgodnjega razvoja čebeljih družin kot je bil letos ne pomni tudi vzrejevalec Darko Grm. Odlične matice so aprila zalegle vse sate v 7 S panjih.

Rezervne družine so aprila gradile satje tudi v pitalnikih

likoprostorninskem panju. Ima tudi literaturo, ki jo lahko pošlje tistemu, ki to želi. Velikoprostorninski panji so zdaj še posebej zanimivi, ker je čebelarstvo obdavčeno po številu panjev. Približuje se tudi čas počitnic in dopustov, proste dneve pa čebelarji lahko izkoristimo za obisk in izmenjavo izkušenj s svojimi kolegi.

Junija bom nadaljeval tudi delo pri vzreji matic in vzreji rezervnih čebeljih družin. Pojavi se namreč vprašanje, ali matice kupiti ali jih vzrediti sam. Pomembno je, da smo s svojimi čebelami zadovoljni. Če je rod dober, bi bilo škoda, da bi ga izgubili in

s tem osiromašili raznolikost v območju kranjske sivke. Včasih samo poskrbimo za osvežitev krvi, da ni parjenja v sorodstvu. Čebel ali matic ni dobro križati s čebelami s popolnoma drugega območja Slovenije, kajti prilagojene so na svoj življenjski prostor. Če pa s svojimi čebelami nismo zadovoljni, vendar vzrok ni bolezen, je prav, da matico kupimo pri vzrejevalcu, ki čebelarji v podobnem okolju. Registriranim vzrejevalcem pomaga pri vzreji Rejska organizacija in ta tudi kontrolira naše delo. Žal pa smo Slovenci tudi na tem področju nekaj posebnega. Imamo zelo poceni matice, in kar je poceni, ne more biti zelo dobro! Naše matice preverjajo tudi s progenim testom. Neko leto so bile moje bolj slabo ocenjene, vendar so prav tisto leto njihove sestre v mojih panjih prinesle povprečno več kot sto kilogramov medu na panj, to pa vendarle ni tako zelo slabo. Zelo pomembno je, da pravilno pripravimo panj, ki mu želimo dodati ali zamenjati matico. Najmanj težav je pri ometencu, pri katerem je pomembno samo, da nima svoje matice. Pri drugih družinah pa je pomembno, da nimajo svoje matice in da nimajo možnosti, da bi si jo vzredile. Naj se nam slabe matice ne smilijo. Če najdem tako matico, jo preprosto zmečkam, potem pa z njo namažem matičnico, če sem se odločil za takojšnjo menjavo, sicer pa jo vržem v kadilnico, da se čebele ne zbirajo ob njej. ■

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNIH PANJIH V JUNIJU

Besedilo: **Mihael Kamplet** - Pekre

Splošno, globalno ogrevanje ozračja je opaziti tudi pri nas. Letošnji razvoj narave je bil do maja zelo zelo zgoden. Tako zgodnjega razvoja ne pomnimo. Kdo je že slišal, da je v vzhodnem delu Slovenije akacija zacvetela že aprila? V tem delu Slovenije akacija sicer zacveti od 4. maja (l. 2000) do 27. maja (l. 1997 – delna pozeba), povprečno pa 13. maja. Tudi če se maja ohladi, bo ta zgodnji razvoj vplival na zgodnejše cvetenje kostanja, ki pri nas ob vznožju Pohorja zacveti med 8. junijem (l. 2003) in 20. junijem (l. 2006).

Med akacijo in kostanjem

Ko odcveti akacija, nastopi na ravninskem in gričevnatem svetu približno štirinajstdnevno do tritedensko obdobje bolj slabe paše. Travniki so po večini pokošeni. Na srečo se na intenzivno gojenih in pogosto košenih travnikih razrasteta dve za čebele zanimivi rastlini. Reprat porumeni travnike spomladi, bela detelja pa raste in cveti celotno sezono. Ker je

nizke rasti, jo košnja povsem ne poreže, tako da že po tednu dni znova cveti. Čebele jo radi obiskujejo, donos ni velik, do 0,5 kg, to je toliko, da imajo čebele nekaj zase.

Točenje

Večina čebelarjev s čebelami na stalnem mestu vsaj dvakrat toči med. Prvič pred cvetenjem kostanja in drugič na koncu pašne sezone. Tako pridobijo dve sorti medu. Bolj zavzeti čebelarji, če imajo primeren pašni okoliš, pa točijo tudi večkrat. Seveda mora biti med v satju dozorel, pokrit vsaj do polovice sata. Za prodajo je bolje, če kupcem lahko ponudimo več sort medu. Če želimo pridobiti čisti akacijev med, cvetličnega iztočimo pred cvetenjem lipe, če pa želimo pridobiti čisti kostanjev med, lipovega iztočimo šele takrat, ko se cvetovi na kostanju že belijo. Iztočene sate sortiramo in jih nekako označimo, saj nam to pozneje precej olajša opravila pri če-

belah. Sam jih označim kar z risalnimi žeblički. Starjše sate, ki jih nameravam jeseni izločiti, označim z enim žebličkom, trotovske oz. gradilnike z dvema in podobno.

Omejevanje zaleganja

Junija najprej zacveti lipa, za njo kostań in potem še lipovec. To je obilnejša in v ravninskem delu tudi zadnja paša. Na njej bi se zelo povečalo število čebel v družini, vendar po koncu paše z njimi ne bi bilo kaj početi. Zato po iztočenju, pri ureditvi čebel za kostańjevo pašo, omejimo zaleganje – pri LR-nakladah na eno naklado, pri dvotretjinskih nakladah pa na dve nakladi. Matico lahko omejimo tako, da eno naklado ometemo, preprosteje pa je, da med nakladi vstavimo matično rešetko in po sedmih dneh po zalegi ugotovimo, kje je matica. Naklado z matico damo na podnico. V plodišče moramo dati prazen sat ali dva, da matica lahko vsaj delno zalega, nad plodiščem pa zagotoviti dovolj prostora, sicer ob kostańjevi paši lahko še kakšna družina izroji. Čebele lepo gradijo satje tako v plodišču kot v medišču. Satje pa jim raje damo graditi v medišče, kajti v plodišču lahko čebele v še ne popolnoma zgrajene sate nanesejo cvetni prah, še preden jih matica zaleže. Takšen, na pol izdelan sat, matica tudi pozneje nerada zaleže. Čebelam na gozdni paši še ne omejimo zaleganja. Gozdna paša se lahko podaljša še v avgust, na tej paši pa se čebele tudi bolj izčrpajo.

Skrb za cvetni prah

Med cvetenjem kostańja naberejo čebele dosti cvetnega prahu. Čebelam lahko namestimo smukalnice, in to vsem družinam hkrati. Presežek cvetnega prahu v satju lahko tudi shranimo za prihodnjo pomlad. Za ta namen na podnico pod plodiščem namestimo naklado s primerno lepim praznim satjem. Med to naklado in plodiščem mora biti matična rešetka. Po kostańjevi paši bo v vseh desetih satih v vseh celicah cvetni prah. Po juljskem točenju damo to naklado nad plodišče, nad matično rešetko in družino intenzivno hranimo. Ker v plodišču ne bo prostora, bodo čebele nosile hrano v to naklado ter zalile in pokrile cvetni prah, česar sicer ne storijo rade. Tako bo cvetni prah dobro konzerviran. Cvetni prah, ki v satih ni zalit in pokrit, lahko čez zimo zaradi vlage tudi splesni, tak pa seveda ni uporaben. Ne smemo pa tega narediti pri vseh družinah, dovolj je na vsaki tretji ali četrti družini, saj bo v nasprotnem satov s cvetnim prahom preveč.

Dopust

Čebele v treh ali štirih LR-nakladah oziroma v štirih ali petih dvotretjinskih nakladah, odvisno od njihove živalnosti, so pripravljene na kostańjevo pašo. Kostańju vročina ne škodi, še toliko bolje pa je, če je

poleg tega še soparno. Škodijo pa mu močni nalivi, saj dež uniči odprto cvetje, tako da medenje preneha, obnovi pa se šele čez dan ali dva, ko se odprejo novi cvetovi. S tako pripravljenimi čebelami nimamo skrbi vse do zadnje tretjine julija. Čebelar se lahko odpravi na dopust, če čebele niso na gozdni paši. V primeru, da se bodo uresničile napovedi vremenslovcev o vročem in sušnem poletju se bo letos in še prihodnjo pomlad slabo godilo čebelam, če bo čebelar na dopustu preživel ves avgust.

Gozdna paša in prevoz

Junija med gozd. Na obilnejše in ne preveč oddaljene paše, tako na akacijevo kot na gozdno, se čebele splača prepeljati tudi čebelarjem z manjšim številom družin, čeprav z improviziranim prevozom. Čeprav je AŽ-panj priročnejši za vgradnjo in prevažanje, je z nekaj domiselnosti mogoče prevažati tudi nakladne panje. Najpomembnejše je, da so odprtine zatesnjene, naklade dobro spete, tako da se med prevozom ne razletijo in da imajo čebele dobro zračenje. Naklade spnemo z zateznimi pasovi. Bočni premik naklad lahko v skrajni sili preprečimo s širokim selotejmom, ki ga nalepimo vertikalno po vseh štirih vogalih, ali horizontalno okrog stikov naklad. Zvok selotejpa čebelam ne ugaja, jih celo razburi, zato panje oblepimo šele takrat, ko so čebele že zaprte. Zračenje skozi podnice z mrežo zadostuje za premike ponoči in v jutranjem hladu. Najboljše pa je zračenje od zgoraj, in to skozi mrežo po celotni površini. Topel zrak se dviga navzgor in izhaja skozi mrežo iz panja, skoznjo pa jih lahko tudi popršimo. Stojišče izberimo v zavetni legi, po možnosti pod krošnjami dreves, tako da bo panje obsijalo prvo jutranje sonce. Čebelar je včasih v dilemi, ali naj čebele prepelje na kostańjevo ali na gozdno pašo. Če najdemo na nadmorski višini 500 do 600 m stojišče na strmem pobočju, ob vznožju katerega je rastišče kostańja, smo zadeli v polno. Čebele bodo nabirale medicino na gozdni paši, ko pa bo zacvetel kostań, ga bodo hitro našle, čeprav je nekoliko nižje. Čebele na gozdni paši moramo obiskovati vsakih deset dni. Pogledati moramo, ali se med v satju strjuje. Če se strjuje, ne čakamo, da je pokrit, temveč ga čim prej iztočimo. Pogledamo, ali so pod matično rešetko, tj. v plodišču, nastali venci medu, saj jih tam ne sme biti. Če venci so, plodiščni nakladi zamenjamo ali pa takšne sate premestimo nad matično rešetko. Venci medu nad gnezdom so ovira za večji donos medu.

Sam prevažam čebele na akacijo in na gozdno pašo. Ker se mora vsak čebelar prilagoditi svojim razmeram, naj le opišem svoj način prevažanja. Tako ločeno prevažam plodišče in ločeno mediščne naklade. Zaradi racionalizacije opreme in prostora imam plodišče le v

dveh dvotretjinskih nakladah. Panj - plodišče, sestavljen iz podnice, dveh dvotretjinskih naklad in 6 cm visokega zračnika, lahko objamem, dvignem in naložim sam. Pri plodišču iz dveh LR-naklad ali treh dvotretjinskih naklad pa si je treba pri nakladanju pomagati z zanko iz traku čez ramena ali pa imeti pomočnika. Če stojišče ni preveč oddaljeno, dan pred prevozom odzamem mediščne naklade. Na matično rešetko položim zračnik, to je 6 cm visok lesen okvir v velikosti naklad, prek katerega je na lesenit pritrjena mreža za zračenje. Opašem z zateznima trakovima in navez-

nem pokrov. Mediščne naklade še isti dan iztočim in jih zvečer dam v avto. Naslednje jutro ob svitu sem spet pri čebelah, jih zaprem, pokrove odzamem in panje oz. plodišča naložim v avto. Poberem še zlozljive podstavke in pokrove. Zadnja okna v avtu pripremam, da je preprih, in jih prepeljem na novo mesto. Tako pripravljene družine sem brez vsakih posledic za čebele prevažal tudi v poletni opoldanski vročini. Na novem stojišču počakam kake pol ure, da se čebele izletijo in umirijo, potem pa panje spet sestavim oz. jim naveznem medišča. ■

VETERINARSKI NASVETI

POMEN HIGIENSKIH POSTOPKOV PRI ČEBELARJENJU

Besedilo: **Lidija Matavž**, dr. vet. med., Veterinarska fakulteta – Nacionalni veterinarski inštitut, enota Murska Sobota

V čebelarstvu je izjemno pomembna higiena. Z določenimi higienskimi postopki lahko izboljšamo zdravstveno stanje naših čebeljih družin, preprečimo izbruh nekaterih bolezni in seveda – to je tudi najpomembnejše – s higieno ohranjamo neoporečnost čebeljih pridelkov.

Zgodaj spomladi, ko čebele začnejo množično izletavati, je pomembno, da je pred čebelnjakom očiščena prst oziroma ploščad, na katero odpadajo mrtvice. Travo je treba pokositi že jeseni, da spomladi lažje odstranimo ves odpadli material, ki ga čebele nosijo iz panjev. Če sta trava in prst zelo onesaženi z mrtvicami, je treba zgornjo plast prsti zamenjati s svežo travno rušo. Prav tako je treba očistiti in razkužiti naletne deske v čebelnjaku in brade panjev, saj s tem uničimo spore nosestavosti (*Nosema apis*) in poapnele zalege (*Ascospheara apis*). Za plesni in glive so dobra razkužila modra galica (1–3%), izosan G oziroma chlormax, ki deluje tudi baktericidno, virucidno in fungicidno, ter virkon S.

Pomembno je, da s preventivnimi higienskimi ukrepi zmanjšamo vnovičen vnos povzročiteljev noseme in poapnele zalege v panj. Nosemavost in poapnela zalega povzročata marsikateremu čebelarju veliko gospodarsko škodo, saj slabita številčnost čebeljih družin, ob zmanjšanem številu pašnih čebel pa je manjši tudi izplen čebeljih pridelkov.

Poskrbeti moramo tudi za higieno napajalnikov, če so ti v okolici čebelnjaka. Moramo ga temeljito oprati in razkužiti, in to večkrat na leto. Za razkuževanje uporabljamo razkužila na bazi klora, ki dobro uničujejo spore noseme in poapnele zalege (chlormax).

V čebelnjaku samem skrbimo za higieno pribora, ki

ga uporabljamo pri pregledih čebeljih družin. Pribor naj bi očistili in po možnosti tudi razkužili po vsakem pregledu, še zlasti, če smo pregledovali družine s poapnelo zalego ali družine, za katere sumimo, da so okužene s hudo gnilobo. V panjih moramo vsako leto zamenjati vsaj tretjino satja. Če redno menjavamo satje z dobro steriliziranim voskom, bomo v panju zmanjševali število spor različnih povzročiteljev bolezni čebel in s tem seveda preprečili izbruh marsikaterih bolezni. Satje, ki ga hranimo zunaj panja, lahko čez zimo razkužimo z 80-odstotno očetno kislino. Za 1 dm³ prostornine potrebujemo 1–2 ml očetne kisline. Tako bi npr. za en AŽ-panj, katerega prostornina je 90–100 litrov, potrebovali od 180–200 ml 80-odstotne očetne kisline. Panj s praznimi satnicami neprepustno zapremo, pustimo, da kislina deluje 5–7 dni, potem pa satnice pred novo uporabo dobro prezračimo, da ni več vonja po kislini.

Dražilno krmljenje čebeljih družin spomladi je seveda pomembno za spomladanski razvoj. Pri pripravi sladkornih pogač, predvsem, če jih delamo z dodatkom medu, moramo paziti, da je med neoporečen. Veterinarska fakulteta oz. Nacionalni veterinarski inštitut vsako leto z laboratorijskimi preiskavami medu na spore hude gnilobe omogoči čebelarjem, da lahko dajo v preiskavo med, ki ga krmijo čebelarjem.

Od letos je vsa odgovornost za zdravstveno stanje čebeljih družin prenesena na čebelarja. Ta bo posledaj moral sam, s pisno izjavo, zagotavljati, da so njegove čebelje družine zdrave. Prav zaradi tega je toliko pomembnejše vzdrževati neoporečno higieno v celotnem čebelarstvu, saj s tem ohranjamo tudi zdravje čebeljih družin. ■

ZAKAJ ENOTA ŠUČEB OMOGOČA ZGODEN SPOMLADANSKI RAZVOJ IN S TEM VEČJI PRIDELEK MEDU?

Besedilo in fotografije: **Lado Šušteršič**, Medvode, tel.: 01/361 11 73, 051/306 258

Odgovor je preprost. Na voljo imamo možnost širjenja in oženja gnezda, kadar je to potrebno. To je prvi pogoj za nemoten, lep in hiter spomladanski razvoj čebeljih družin.

Moj način čebelarjenja in izdelava enote je samo izboljšava, če hočete, nadgradnja AŽ-panja (po AŽ-merah). Stremel sem k temu, kako širiti in ožiti prostor v skladu z razvojem družine, in uspelo mi je.

Problem širjenja in oženja prostora rešujem z vertikalno menjavo pregradnih vložkov (prekrivni in mrežasti vložki, matična mrežica, distančnik). Naj povem, da enoto lahko širim po oddelkih z 12 na 24, 36, 48 satov in glede na potrebe z dodanimi štirimi kasetami po pet satov, skupaj torej na 68 satov. Potrebna mikroklima, ki jo omogočata regalna izvedba enote, in zgodnje spomladansko dražilno krmljenje matico dodatno motivirata k večjemu zaleganju. Prav zaradi tega so donosi medu podobni ali enaki donosom v večjih panjih. Po moji presoji je za vsak razvoj še kako potrebna toplota, in to tako v rastlinskem kot v živalskem svetu. Pravilnost mojega razmišljanja mi potrjuje tudi praksa. Kot vemo, je za razvoj čebelje družine potrebna temperatura 34 °C v sredini gnezda.

Zakaj pa k mikroklimi v panju ne bi pripomogel tudi čebelar s toplotno izolacijo regalno grajene enote ter z odličnim medsebojnim ogrevanjem družin in s samo eno steno med družinama? To je namreč tisti tako koristen akumulator za vzdrževanje toplote in varčevanje čebelje energije, ki še posebej izrazito vpliva na porabo zimske hrane.

Pa še nekaj bi rad posebej poudaril. Za lep in zdrav razvoj čebelje družine je najpomembnejše, da je panj oz. enota suha, brez vlage in plesni, brez prepaha in kondenza. Vse to pa omogoča izvedba regalne enote. Poudarjam, da je izvedba enote namenjena izključno čebelarjenju na stalnem stojišču, še posebej ljubiteljskim čebelarjem, pa tudi čebelarjem začetnikom pozneje ne bo žal, da imajo nekaj večje panje brez izrazitih pomanjkljivosti.

Izvedba je pri skupni investiciji v začetno čebelarjenje, vključno z investicijo v čebelnjak, daleč najcenejša, da ne naštevamo drugih prednosti, ki jih resnično ni malo.

Kako pa čebelarim v enoti, zgrajeni po mojem principu, sam? Kot sem že v uvodu omenil, vso pozor-

nost namenjam hitremu, zdravemu spomladanskemu razvoju:

- Skrbim, da imajo družine vedno dovolj prostora, tako v razvojnem kot v mediščnem oddelku (4S medicine = 1S medu).
- Družino prebudim z zgodnjim dražilnim krmljenjem, s tem pa matico spodbudim k zaleganju.
- Za doseg potrebne mikroklimi v enoti morajo biti zagotovljene kar najboljše razmere.

Še enkrat naj poudarim, da je za lep in hitrejši spomladanski razvoj še kako potrebna toplota. Naši predniki so kranjčice pozimi mašili kar z otavo. Verjetno so že takrat ugotovili, da toplota lahko koristi razvoju čebelje družine.

Ker na stalnem mestu po navadi ni tako izdatnih paš, čebelarim v dveh etažah. Vsaka ima po 24S (ena etaža = 2 oddelka), mogoče pa jima je dodati dve kaseti, skupaj torej na 34 satih. To je s pravilnim pristopom dovolj za najboljše paše in tudi za iznajdlivega čebelarja, ki se zaveda, kaj hoče. V enoti je mogoče čebelariti še na različne druge načine. Ko boste obvladali tega, se boste lahko odločili za zahtevnejšega, pri katerem bo tudi rezultat precej drugačen. Ker smo čebelarji, ki čebelarimo na stalnem mestu, odvisni samo od paš v našem okolju, moramo

poskrbeti, da bo tudi na prvih spomladanskih pašah, ki so včasih lahko tudi zadnje, kaj kapnilo za čebelarja. Pri mojem načinu čebelarjenja so poglobitve močne družine, ki imajo marca tri ali več satov zalege in 3–4 sate pokrite zimske zaloge. Konec februarja jih začnem še dražilno krmiti. Ob rob gnezda jim v satni pitalnik dodam pogačo in sladkorno raztopino. Ko se čebele pojavijo že na zadnjem okencu in dosežejo kapilarno vedro, to nadaljujem (v vedro dam polovico suhega sladkorja, polovico mrzle vode) vse do sredine aprila. Tako čebelam ob mrzlem vremenu ni treba izletavati po vodo za oskrbo zalege.

Ker je družina v primerno toplem okolju, v katerem ni vlage, kondenza in prepaha, je moje tveganje za podhladitev zalege minimalno (po načelu: »kdor tvega, lahko tudi profitira«). Namen vsega, kar sem počel v teh 15–20 letih, ko sem svoj sistem popravil, izpopolnjeval in ga začel na novo, je bil zgolj nadgraditi AŽ-panj z novimi idejami (vedno znova potrjenimi čebeljimi zahtevami) ter s tem doseči večji donos. Seveda pa mora tako dosežen uspeh prinašati tudi dovolj čebelarskega užitka.

Točenje medu naj bi bilo zame najmanj zanimivo čebelarsko opravilo, brez dvoma pa je trden dokaz, da sem na pravi poti k uresničitvi cilja. Dosegel sem, kar sem želel – povečal sem donose medu in dosegel cilje, ki sem si jih zastavil na svoji čebelarski poti.

Najpomembnejšega pa ne smemo pozabiti: Za uspeh ni dovolj samo dobra paša, temveč tudi dobra »škatla«, v kateri ga bomo dosegli. Najpomembnejša pa je, da tisti, ki stoji za to »škatlo«, ve, kaj hoče. Zame so vsi sistemi bolj ali manj dobri, rezultat pa je vedno odvisen od iznajdljivosti čebelarja. Kdor misli, da je njegov način čebelarjenja najboljši, naj kar tako naprej čebelari (lahko tudi v AŽ-panju), saj bo le tako dosegel zanj najboljši donos.

Ne bi želel replik in razpravljanja o različnih načinih čebelarjenja. Menim, da vsak verjame v svoj uspeh in je tudi zato tako prepričan o pravilnosti svojega

načina čebelarjenja. Ker čebelarim iz ljubezni do čebel, res nimam nikakršne potrebe po dokazovanju. Žal bi mi bilo le, če ne bi kakšne dobre ideje (ki so jo potrdile tudi čebele) posredoval čebelarju, ki je že vnaprej moj prijatelj ali tudi svetovalec, saj več ljudi več ve. Če koga podrobneje zanima tak način čebelarjenja in bi se odločil zanj, sem vam na razpolago z vsemi pojasnili in nasveti. Po sliki lahko ugotovite in si predstavljate, kako naj bi bilo to videti. V štiriodelnem panju boste lahko kot ljubitelj čebelarili s posebnim užitek in panj vam sredi vašega vrta ne bo v sramoto. ■

INOVACIJE

Nož za odpiranje satja

75-letni čebelar Franc Gajser iz Trate pri Kočevju je že 55 let član ČD Kočevje, čebelari pa s 85 nakladnimi in trietažnimi AŽ-panji v Malem Logu pri Kočevju. Njegova velika ljubezen je inovatorstvo na področju čebelarstva.

Tako je pred nekaj leti izdelal termosublimator na 12 V za uparjanje oksalne kisline, ki je bil omejen tudi v Slovenskem čebelarju, zdaj pa je izdelal poseben nož za odpiranje satja pri točenju. Predelal je vbdno žago, vanjo je namestil elektromotor na 12 V in nož iz nerjavečega jekla.

Ko sem ga obiskal, mi je pokazal delovanje obeh pripomočkov in izkazalo se je, da sta učinkovita. Delovanje noža je sicer res nekoliko hrupno, vendar nož učinkovito odpre vse z voskom izdelano satje. Poleg toplega električni nož lepo odpira tudi ohlajeno satje, ki nam je morebiti ostalo od prejšnjega dne.

Če vas zanima še kaj, je tu tudi inovatorjev naslov: Franc Gajser, Cesta na Trato 25, 1330 Kočevje, GSM 041/213 139

Branko Obranovič

56. redni občni zbor Čebelarске zveze Slovenije

Kot že nekaj let zapored je tudi letošnji občni zbor Čebelarске zveze Slovenije, že 56. po vrsti, 14. aprila potekal v Čebelarском centru Slovenije na Brdu pri Lukovici. Udeležba delegatov čebelarских društev iz vse Slovenije je bila dobra. Po uvodni čebelarски himni ter glasbenem nastopu učencev OŠ Janka Kersnika z Brda pri Lukovici je tajnik Anton Tomec pozdravil vse navzoče delegate čebelarских društev ter območnih čebelarских organizacij. Nato je podpredsednika ČZS g. Franca Šivica prosil, da odpre delo 56. občnega zbora.

G. Franc Šivic je najprej nagovoril vse delegate in goste, potem pa so delegati izvolili člane delovnega predsedstva: za predsednika delovnega predsedstva g. Rajko Kalistra, za člana pa g. Vlada Pušnika in g. Franca Pižmohta.

Predsedujoči g. Rajko Kalister je nato predlagal, da delegati potrdijo dnevni red, na katerem so bili poleg običajnih točk še sprejetje sprememb in dopolnitev pravil ČZS, izvedba nadomestnih volitev za predsednika ČZS in člana sveta PRO, letno poročilo o izvajanju ukrepov na podlagi Uredbe za leto 2006 ter delegatska vprašanja. Predlagal je tudi verifikacijsko komisijo v sestavi g. Marko Purnat, predsednik, ter g. Edvard Stropnik in g. Stane Kokelj, člana. Za predsednika volilne komisije je predlagal g. Mira Cetino, za člana pa g. Mateja Blejca in g. Štefana Brvarja. Pred poročilom verifikacijske komisije je delegate pozdravil g. Branko Ravnik, v. d. direktorja Direktorata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Gost je udeležence občnega zbora pozdravil tudi v imenu ministra g. Jarca ter jim prenesel njegove besede, da MKGP podpira prizadevanja slovenskih čebelarjev in njihove stanovske organizacije za nadaljnji razvoj te lepe in tudi za celotno kmetijstvo koristne panoge. Pouda-

Delegati v dvorani med razpravo.

Delovno predsedstvo, ki ga je vodil g. Rajko Kalister

ril je, da bo ČZS v bodoče prevzela še več nalog, ki bodo pomembne za nadaljnji razvoj slovenskega čebelarstva. Predsednik verifikacijske komisije g. Marko Purnat je nato poročal, da je navzočih 110 delegatov oz. 51 % polnopravnih in evidenčnih članov ČZS (213). Občni zbor je bil s tem sklepčen.

Potem so delegati razpravljali o spremembah in dopolnitvah 26., 36. in 38. člena pravil ČZS. K predlaganim dopolnitvam in spremembam pravil delegati niso imeli pripomb, zato so jih sprejeli.

Nato so prešli na četrto točko dnevnega reda, to je na izvedbo nadomestnih volitev za predsednika Čebelarске zveze Slovenije in člana Sveta priznane rejske organizacije za obdobje enega leta. Do 14. marca 2007, to je do roka za oddajo kandidatur za predsednika Čebelarске zveze Slovenije in za člana Sveta priznane rejske organizacije, je ČZS prejela naslednje kandidature: - za predsednika Čebelarске zveze Slovenije je prejela kandidaturu g. Boštjana Noča, Selo 42, 4274 Žirovnica, za nadomestnega člana Sveta priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo je prejela kandidaturu g. Franca Šmerca, Podgora 40 b, 3327 Šmartno ob Paki, in g. Marka Debevca, Čuza 7, 1360 Vrhnika.

Volitve so bile tajne, pred tem pa so kandidati na kratko predstavili svoje programe.

Tajnik ČZS g. Anton Tomec je nato prebral imena prejemnikov odličij Antona Janše I. stopnje, ki jih je ČZS podelila na 5. prazniku čebelarjev 13. maja letos v Kopru.

Prejemniki odličij Antona Janše I. stopnje med čebelarскими društvi so: ČD Novo mesto ob 100-letnici delovanja, ČD Anton Žnideršič Ilirska Bistrica ob 100-letnici delovanja in ČD Tabor, prav tako ob 100-letnici delovanja.

Prejemniki odličij Antona Janše II. stopnje: ČD Ruše ob 80-letnici delovanja, ČD Krka Zagradec ob 70-letnici delovanja in ČD Dobrna, prav tako ob 70-letnici delovanja.

Prejemnika odličij Antona Janše III. stopnje: ČD Malečnik ob 50-letnici delovanja in ČD Sveta Ana v Slovenskih goricah, prav tako ob 50-letnici delovanja.

Prejemniki odličij Antona Janše I. stopnje med čebelarji so: **Jaroslav Havlin**, Čebelarstva zveza Češke, **Stanislav Španinger**, ČD Slovenska Bistrica, **Anton Koren**, ČD Ig, **Štefan Varga**, ČD Pucanci, **Janez Ivan Rošelj**, ČD Krka Zagradec, **Miro Košir**, ZČD Cerknica, **Janko Prebil**, ČD Dolomiti Polhov Gradec, **Vojko Šiško**, ČD Krško, **Silvo Seražin**, MZČD Kranj, **Maks Bunšek**, ČD Henrik Peternelj Celje, **Anton Tiršek**, ČD Rečica ob Savinji, **Jože Ivanuša**, ČD Mozirje, **Pavel Nemet**, ČD Kobilje-Dobrovnik, **Ivan Bračko**, ČD Kamnica-Brestnica, **Slavko Lapi**, ČD Peter Močnik-Studenci Pekre, **Rudolf Viher**, ČD Ruše, **Adolf Milharčič**, ČD Postojna, **Rajko Kalister**, OČD Koper, in **Darko Kozlovič**, OČD Koper. Predsedujoči je čestital vsem prejemnikom odličij.

Kot šesta točka dnevnega reda je bilo na vrsti predsednikovo poročilo, ki ga je prebral podpredsednik Čebelarstva Slovenije g. Franc Šivic. Poudaril je, da je ČZS v minulem letu zelo uspešno izvedla vse zastavljene naloge, uspešnejša kot prejšnja leta je bila tudi izvedba nalog na podlagi Uredbe za leto 2006. Kljub nestrinjanju nekaterih in poskusom razvrednotenja dela ČZS kritiki niso imeli argumentov, s katerimi bi razvrednotili uspešnost dela ČZS v minulem letu. Uspeh pa je še večji, saj je ta obsežni pro-

gram izvedlo razmeroma majhno število ljudi. Uspešno so bili izvedeni projekti usposabljanja čebelarjev, preverjanja kakovosti medu, svetovanja, izdajateljske dejavnosti itd. Na koncu se je zahvalil vsem, ki so pri tem sodelovali, tako vodstvenim delavcem kot tudi uslužbencem ČZS.

O poslovanju Čebelarstva Slovenije ter o izpolnitvi delovnega in finančnega načrta Čebelarstva Slovenije za leto 2006 je nato poročal predsednik nadzornega odbora g. Edvard Stropnik. Kot je dejal, je poslovanje potekalo po predpisih in racionalno. Poslovanje samo je bilo finančno pokrito, pre malo sredstev pa je bilo za celotno poplačilo redne amortizacije. Priporočil je, da v tem letu uvedemo varčevalne ukrepe.

Delegati na poročila niso imeli posebnih pripomb. Želeli so predvsem boljše povezanost in boljše obveščanje med ČZS in društvi ter nekoliko drugačno razporeditev sredstev na podlagi Uredbe za pospeševanje čebelarstva in natančnejša merila za ta namen. Potem so potrdili zaključni račun ČZS za leto 2006. V poslovnem letu 2006 je ČZS ustvarila prihodke v višini 190.106.537,14 SIT, stroški pa so obsegali 210.611.499,57 SIT.

Tako iz prihodkov kot odhodkov je razvidno, da je bilo poslovanje sklenjeno s primanjkljajem v znesku 20.504.962,43 SIT. Ta je nastal predvsem zaradi občutnega zvišanja amortizacije, te pa nam s tekočim poslovanjem ni uspelo poplačati. Zaradi neskladja med vstopnim in izstopnim DDV-jem je na ostanek dohodka vplivala tudi neugodna struktura pridobitne in nepridobitne dejavnosti na ČZS, ki je povzročila dodaten odliv likvidnostnih finančnih sredstev.

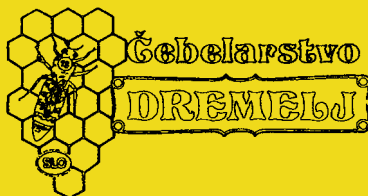
VZREJA MATIC - Čebelarstvo DREMELJ

Janez Dremelj

GSM: 041 836 050

041 779 119

Tel.: 05 971 06 23

Ivan Dremelj st.

Tel.: 05 971 06 23

GSM: 041 656 056

041 588 248

Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji • e-pošta: cebelarstvo.dremelj@volja.net

Sprejemam naročila za matice čiste kranjske sivke, matičnike in druge čebelje pridelke. Matice so označene. Prevzem matic osebno ali po pošti.

ANA KUNSTELJ, s. p.
ŠIVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
GSM: 031 352 797, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 70 27,
GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila za med.
Ponujamo plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70 in 100 litrov. UGODNO!

Uničevanje varoj v roju

Besedilo: **Vlado Auguštin**

Čebelje družine se razmnožujejo tako, da se razdelijo na dva dela. Pri tem en del čebel z matico zapusti panj in si poišče novo bivališče, drugi del čebel z mlado matico pa ostane v panju. Takšno razmnoževanje imenujemo rojenje. To je tudi najpomembnejše obdobje v življenju čebelje družine, saj zagotavlja obstoj vrste.

Predavnimi leti so čebelarji dobesedno tekmovali, kdo bo imel prvi roj. Imeti zgodnje roje so bile sanje in želje slehernega čebelarja, saj so bili takšni roji dokaz njegovega dobrega dela. V sodobnem čebelarstvu so roji zaradi gospodarskih in praktičnih vzrokov nezaželeni, zato čebelarji s pravilno tehnologijo čebelarjenja zavirajo pojav rojilnega razpoloženja. Ta pojav obvladujemo tako, da matici ves čas dajemo na voljo dovolj prostora za zaleganje in sočasno razširjamo gnezdo.

Rojenje zavira več dejavnikov, zlasti možnost graditve satja, veliko prostora v čebeljem panju, hladna lega čebeljega panja, mlada enoletna matica, opustitev dražilnega krmjenja, obilna paša, veliko odkrite in malo pokrite zalege. Kljub upoštevanju teh dejavnikov in zagotavljanju dela čebelam pa se rojilni krizi ne moremo povsem izogniti. Znana so tako imenovana rojeva leta, v katerih so vsa prizadevanja za preprečevanje rojenja zaman.

Roj je zaželen le pri čebelarju začetniku, ki bi rad povečal število svojih čebeljih družin, in pri čebelarju, ki se intenzivno ukvarja s prodajo čebeljih družin. Čebelar že ob pregledu čebelje družine ugotovi, ali je družina brez gradilne vneve in ali so v čebeljem gnezdu tudi zaleženi maticniki. To so očitni znaki za skorajšnje rojenje. Roj praviloma izleti iz panja dva dni prej, preden se izleže mlada matica, izlet roja pa lahko zadrži slabo vreme. Ob lepem sončnem vremenu roj najraje izleti iz panja med enajsto in trinajsto uro. Roj se pogosto usede na nižjo drevesno vejo, saj stara matica ni sposobna takojšnjega poleta v višave.

Zaradi pojava varoze rojenje ni več tako nezaželeno. Roj pripomore k temu, da se prekine razvojni cikel varoj, ki za svoj razvoj in razmnoževanje potrebuje pokrito zalego. V roju so vse varoje na čebelah, tako da jih zlahka uničimo. Poleg tega se temperatura v roju zviša tudi do 40 °C, to pa povzroči odpad precejšnjega števila varoj, saj je njihova oprijemna moč pri višjih temperaturah manjša.

Za uničevanje oz. zatiranje varoj v roju lahko uporabimo mlečno kislino. Ta ima v primerjavi z drugimi znanimi sredstvi za zatiranje varoj več prednosti, kot so: nizka cena, preprosta uporaba, možnost ostankov škodljivih snovi v vosku in medu je nična, ustrežna uporaba onemogoča, da bi se njena koncentracija v medu toliko povečala, da bi preseгла fiziološko količino, minimalna

pa je tudi verjetnost, da bi varoje postale odporne na to sredstvo.

Že spomladi si pripravimo 15-odstotno raztopino mlečne kisline, ki naj bo v čebelnjaku stalno pri roki. Za škropljenje tako pripravljene raztopine uporabimo ročni razpršilnik. Na tržišču obstajajo različne oblike in kakovosti razpršilnikov. Po mojih izkušnjah je najcenejši in najučinkovitejši ročni razpršilnik, v katerem sicer prodajajo gospodinjski razmaščevalec znamke Trim. Razpršilnik ima prostornino 500 ml, je ergonomsko oblikovan in ima šobo, skozi katero z enim pritiskom fino razpršimo za približno 0,5 ml drobnih kapljic raztopine. Ko pobrani roji ogrebemo in ga vsujemo v sipalnik, čebele popršimo s 15-odstotno raztopino mlečne kisline. Pri škropljenju moramo paziti, da čebele samo ovlažimo, ne smemo pa jih zmočiti.

Če tega dela nismo vajeni in ne znamo oceniti velikosti roja in potrebne količine mlečne kisline, roj vsadimo v panj s satnicami in ga nakrmimo s sladkorno raztopino. Po treh do štirih dneh roj pregledamo, pri tem pa preverimo, kako čebelja družina gradi satnice, moč čebelje družine in obseg čebeljega gnezda. Ko je roj še brez pokrite zalege, čebele obvezno popršimo s 5 ml 15-odstotne mlečne kisline na vsako stran zasedenega sata. Pri tem ne smemo pozabiti vstaviti v panj testni vložek. Glede na število uničenih varoj lahko sklepamo približno koliko jih je v izrojencu.

Roj, ki smo ga tako očistili varoj, preselimo na rezervno mesto, ki naj bo najmanj 3 km zračne linije oddaljeno od čebelnjaka in čim dlje od drugih čebelnjakov, tako da do zimskega zatiranja ne bodo potrebni nikakršni posegi. Če namreč roj pustimo v čebelnjaku, obstaja velika možnost reinvazije varoj iz preostalih panjev in naš trud bi bil zaman. Uničevanje oz. zatiranje varoj v roju ali izrojencu lahko izvajamo tudi z raztopino 2,1-odstotne oksalne kisline. To pripravimo tako, da 30 g oksaldihidrata raztopimo v 1 litru mehke ali destilirane vode. Postopek zatiranja z oksalno kislino je enak kot postopek z mlečno kislino, le da čebele pršimo s 3–4 ml 2,1-odstotne oksalne kisline na vsako stran zasedenega sata. V vetrovnem vremenu je priporočljivo uporabiti preprosto zaščitno dihalno masko, saj raztopina z oksalno kislino draži sluznico dihalnih poti.

Omenjeni postopek zatiranja varoj z mlečno ali oksalno kislino je priporočljivo uporabiti tudi pri narejenih, ometenih in izrojencih, ko so brez zalege. Glede na to, da se varoje zaradi letošnje zelo zgodnje pomladi zelo intenzivno razmnožujejo, je dobrodošlo vsako uspešno orožje v boju proti temu zajedavcu. Mlečna in oksalna kislina sta brez dvoma prava izbira.

Mikroorganizmi v medu

Besedilo in fotografije: **Andreja Kandolf**

Med je živilo, ki vsebuje majhno število tipov in nizko raven bakterij (Snowdon s sod., 1996). Znano je antimikrobno delovanje medu. Nizka vsebnost vode, visoka vsebnost sladkorjev, kisel pH in vodikov peroksid so tisti dejavniki, ki povzročijo antimikrobno aktivnost medu (Iurlina s sod., 2005). Najpomembnejši dejavnik, odgovoren za antimikrobno delovanje medu, je vodikov peroksid. To je produkt, ki nastaja pri oksidaciji glukoze v glukonsko kislino, pri tem pa sodeluje tudi encim glukoza oksidaza. Encim je dejaven samo v razredčenem ali nezrelem medu. Nastanek in razpad vodikovega peroksida potekata ves čas, ko se medicinska spreminja v med. V nekaterih okoliščinah pa se določena količina vodikovega peroksida vendarle ne razkroji in je dovolj velika, da med varuje pred škodljivimi mikroorganizmi (Babnik s sod., 1998).

V medu niso našli vegetativnih oblik bakterij, ki so povzročiteljice človeških bolezni. Lahko pa preživijo v obliki spore. Ko so v med vcepili bacile tifusa, so ti v čistem medu propadli v enem ali umazani medu v dveh dneh. Bakterija, ki povzroča grižo, je propadla že po desetih dneh (Kaps, 1998). Plesni in kvasovke pa niso tako občutljive na vodikov peroksid kot bakterije.

Vir mikroorganizmov v medu

Mikroorganizmi, ki jih najdemo v medu v satju, so po večini bakterije in kvasovke, ki izvirajo iz prebavnega trakta čebel, iz nektarja ali mane, cvetnega prahu, prahu, zraka ali umazanije. Večkrat se v medu najdejo mikroorganizmi iz okolja, v katerem je med (čebele, panj, cvetni prah, cvetlice, prst).

Drugotni vir onesnaženja medu z bakterijami so ljudje, čebelarstvo, embalaža medu, veter, prah, žuželke, živali, voda, prostor (stene, tla, stropi), zato je pomembno, da pri čebelarskih opravilih upoštevamo dobro čebelarstvo. Tako so na primer na čebelarskem orodju v čebelnjakih našli kvasovke, ki lahko ob čebelarskih opravilih onesnažijo sicer čist med.

Tipi mikroorganizmov v medu

Bakterije

V zrelem medu bakterije ne morejo rasti in se razmnoževati, lahko pa rastejo med zorenjem nektarja v med. V medu je mogoče najti majhno število bakterij, nasploh pa je število spor bakterij različno.

Pomembno je, da preprečimo onesnaženje medu z neželenimi mikrobi in da poskrbimo za takšno ravnanje z živili in za takšno shranjevanje medu, da to ne bo pospeševalo njihove rasti.

Nekateri mikrobi, katerih izvor je človek, lahko povzročijo bolezni. Prenašamo jih z okuženimi rokami, izcedki iz nosu itd. Sicer pa mikrobi v medu, ki povzročijo bolezni pri človeku, niso naravno navzoči. Pri temperaturi 20 °C v medu ne preživijo dolgo, dlje pa preživijo pri temperaturi manj kot 10 °C. Vsebnost teh mikrobov v

medu lahko nadziramo z zagotavljanjem higiene živil in z dobro čebelarstvo. Preprečiti moramo tudi onesnaženje medu z onesnaževalci iz zraka. Poskrbimo za higieno v čebelnjakih in drugih prostorih, v katerih so živila. Po končanem delu dobro operemo tako prostor kot čebelarstvo pripomočke.

Poskrbimo tudi, da točimo zrel med, ki vsebuje čim manj vode. Čebelje pridelke skladiščimo pri čim nižji temperaturi, saj s tem preprečimo razvoj kvasovk.

V medu lahko najdemo spore *Clostridium botulinum*, ki povzroča botulizem, to je nevarno, redko in potencialno smrtno bolezen. Botulizem je več vrst, z medom pa se lahko okužijo otroci in zbolijo za t. i. botulizmom majhnih otrok. Prvi znaki bolezni so zaprtje, pozneje pa se pojavijo tudi zavračanje hrane, nemir, zaspanost, slaboten jok. Lahko se pojavijo tudi motnje požiranja, splošna oslabelelost in oslabelelost mišic (Berginc - Dolensšek s sod., 2004), paraliza rok, nog, telesa in dihalnih mišic (Tanzi s sod., 2002).

Kako pridejo spore v med, ni znano, možni viri pa so cvetni prah, prah in zrak. Spore lahko klijajo in se razmnožujejo tudi v mrtvih čebelah in bubah, te pa so zato tudi možen vir spor v medu (Nevás s sod., 2005).

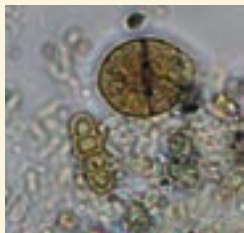
Nerazvita črevesna flora pri otrocih omogoča, da spore klijajo, se razmnožijo in ustvarjajo toksine (strupe) (Küplülüs s sod., 2004). *C. botulinum* se mora množiti, da se sprošča toksin. Verjetnost, da bi se množil v zrelem medu, je majhna (Snowdon s sod., 1996).

Približno 5–15 % medov vsebuje zaznavno vrednost spor *C. botulinum*, vendar so te količine zelo majhne. V Turčiji so ugotovili, da je s sporami okuženih 12,5 % medov iz trgovin na drobno (Küplülüs s sod., 2004). V številnih raziskavah o tem pa spor v medu sploh niso odkrili. V svežem medu je mogoče najti več spor, kot v medu, ki je bil leto dni shranjen pri 25 °C (Küplülüs s sod., 2004). Vsebnost spor je večja v medovih, ki jih kupimo neposredno pri čebelarjih, kot v tistih, ki jih kupimo v trgovinah. Razlog je verjetno v staranju medu in redčenju. Polnilci mešajo med iz različnih čebelarstev in tako se razredčijo tudi spore (Nevás s sod., 2005).

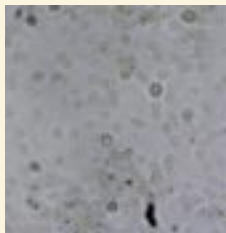
V obdobju od leta 1985 do 2003 je v Sloveniji za botulizmom zbolelo 44 ljudi, trije bolniki so umrli. Izvor okužbe so bili doma pripravljene šunka, salama in prekajeno meso. V teh letih v Sloveniji ni bilo prijavljenega primera botulizma majhnih otrok (Berginc - Dolensšek s sod., 2004). Ta bolezen pa se je pojavila drugod po svetu. Tako so v Avstraliji v bolnišnico sprejeli deklico s simptomi botulizma. Okužila se je tako, da je njena mati pomočila dudo v kozarec medu iz trgovine. O podobnem primeru so poročali tudi iz Italije (Tanzi s sod., 2002).

V skandinavskih državah so v zadnjih letih poročali o petih primerih botulizma majhnih otrok. V vseh primerih kaže, da je bil vir okužbe med. Na Danskem so *C. botulinum* izolirali pri vseh (N=21) analiziranih vzorcih, na Norveškem pa so jih izolirali v treh od 12 medov. Veliko

Hife
gliv v
medu

Večja
količina
kvasovk
v medu

V medu so
lepo vidne
kvasovke,
ki so
najverjetneje
posledica
krmljenja
čebel s
kvasom.

vsebnost spor v danskem medu si razlagajo z vedenjem čebel. Te zelo rade nabirajo vodo, ki teče iz prašičjih farm, teh pa je na Danskem veliko. Raziskave kažejo, da je *C. botulinom* tudi v iztrebkih prašičev (Nevas s sod., 2005). Glede na vse te primere botulizma priporočajo, da otroci do enega leta starosti ne uživajo medu (Nevas s sod., 2005).

Kvasovke

Kvasovke se v medu lahko pojavijo v večjem številu kot bakterije, ker lahko živijo v kislem okolju, prav tako njihovega razvoja ne zavira saharoza. Rezultat delovanja kvasovk je fermentiran med, takšen torej, ki je zavrel. Fermentacijo spodbudijo povečana vsebnost vode, zmerna temperatura, velika vsebnost kvasovk ...

Stabilnost medu, v katerem je vsebnost vode od 17 do 20 %, je odvisna od količine navzočih kvasovk v medu, med, ki vsebuje več kot 20 % vode, pa je podvržen fermentaciji (Iurlina s sod., 2005). Med kristalizacijo medu nekaj časa skupaj obstajata trdna in tekoča faza. V preostali tekoči fazi je vsebnost vode višja in v takšnem medu so ugodne razmere za razvoj kvasovk.

Pri spomladanskem krmljenju čebel moramo biti pozorni, da jim damo toliko hrane, kot jo potrebujejo zase, saj se moramo zavedati, da krma čebel ne sme priti v med. Včasih se namreč zgodi, da med, pri katerem opravimo pelodno analizo, vsebuje veliko kvasovk. Te so najverjetneje posledica krmljenja čebel s pogačami s kvasom. To ni med, saj zlahka vidimo, da je v medu tudi krma čebel. Krmljenje čebel s pogačami s kvasom sicer ni v skladu z dobro čebelarско prakso.

Drugi mikroorganizmi v medu

V medu so lahko prisotne tudi plesni, hife gliv in alge, ki so naravno prisotni v mani in nektarju in jim na kratko rečemo elementi mane. Že ime pove, da jih je v maninem medu več kot v cvetličnem.

Mikroorganizmi v cvetnem prahu

Svez cvetni prah je za mikroorganizme, kot so bakterije in kvasovke, idealnejši življenjski prostor kakor med, saj vsebuje od 20 do 30 % vode. Za preprečitev kvarjenja cvetnega prahu in ohranitev njegove kakovosti, ga čebelarji vsak dan pobirajo iz smukalnikov in takoj dajo v zamrzovalnik. S tem uničijo škodljivce. Ko pa cvetni prah vzamemo iz zamrzovalnika, ga je treba čim prej predelati. Bodisi ga posušimo, tako da ostane samo 6 % vode, ali pa ga dodamo v med ... (Bogdanov, 2003).

Sklep

Pri pridobivanju medu sta z vidika mikrobiološkega onesnaženja najbolj kritični fazi odpiranje pokrovcov in shranjevanje. Pri tem sta lahko kritična čebelar, ki odpira pokrovčke, in neustrezna oprema. Med je najbolj izpostavljen zunanemu okolju ob odkrivanju pokrovcov. Med tem opravilom je lahko tudi v stiku s čebelarjevimi rokami. V poskusnih čebelarstvih je bilo najbolj onesaženo orodje pipa na sodu (Mutinelli s sod., 2003).

V čebelarstvu bi morali uporabljati sistem HACCP (Bogdanov, 2006). Številni slovenski čebelarji ta sistem že uporabljajo, sicer za pridelavo varnih in kakovostnih čebeljih pridelkov lahko uporabljajo Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu po načelih sistema HACCP.

Viri:

- Berginc - Dolenshek, A., Ožek, B., Starič, F., Kapš, R., Patkovič - Colarič, J. (2004): Botulizem. Zdrav. vestnik 73 (2004): 877-883.
- Bogdanov, S. (1997): Nature and origin of the antibacterial substances in Honey. Lebensm.-Wiss. u.- Technol., 30, 748-753.
- Iurlina, M. O., Fritz, R. (2005): Characterization of microorganisms in Argentinean honeys from different sources. International Journal of Food Microbiology 105 (2005) 297-304.
- Küplülü, Ö., Göncüoğlu, M., Özdemir, H., Koluman, A. (2006): Incidence of *Clostridium botulinum* spores in honey in Turkey. Food Control 17 (2006): 222-224.
- Nevas, M., Lindström, M., Hautamäki, K., Puoskari, S., Korkeala, H. (2005): Prevalence and diversity of *Clostridium botulinum* types A, B, E in F in honey produced in the Nordic countries. International Journal of Food Microbiology 105 (2005) 145-151.
- Snowdon, J. A., Cliver, D. O. (1996): Microorganisms in honey. Food microbiology 31 (1996): 1-26.
- Tanzi, M. G., Gabay, M. P., Association between honey consumption and infant botulism. www.medscape.com/viewarticle/444370_1.

OBVESTILO!

Ta mesec bodo po regijah sklicani sestanki predstavnikov čebelarskih društev, na katerih bomo skupaj pripravili predlog načrta usposabljanj za letošnjo jesen. Prosimo, da se v društvih prej dogovorite, katere teme bi želeli izvesti na vaših območjih. Predloge in želje sporočite na junijskih sestankih.

ČSS

Javni natečaj za oblikovanje steklene embalaže (kozarca) za slovenski med

Čebelarstva zveza Slovenije razpisuje javni natečaj za izvorno oblikovano embalažo za slovenski med.

Cilj razpisa je pridobiti enotno embalažo oz. enoten kozarec za slovenski med, ki naj bi povečal prepoznavnost slovenskega medu. Slovenski med je visoko kakovostno živilo, zato si zasluži svojevrstno in edinstveno embalažo, ki bo zaradi svoje opaznosti in izjemnosti izdelku dala dodano vrednost in prepoznavnost. Slovenski med potrebuje embalažo, ki bo v prihodnje, seveda ob ustreznem oglaševanju in dosledni uporabi, pri posameznikih po svetu zbudila prvo in pravo asociacijo na Slovenijo in slovenski med, pri tem pa se bo kupec zavedal, da je kupil med, ki je višje kakovosti, kot jo določa Pravilnik o medu. Za prodajo bo vsak kozarec opremljen z etiketo in zaščitno prelepko.

Idejne rešitve za kozarec morajo biti predstavljene v 3D-tehnikah v naravnih velikostih, in to za velikosti: 720 ml, 314 ml, 212 ml.

Strokovna komisija bo izdelke ocenila po naslednjih enakovrednih merilih:

1. izvirnost,
2. dodana vrednost medu, prepoznavnosti med embalažami drugih proizvajalcev,
3. uporabnost in dekorativnost,
4. primernost oblike in dimenzije za prodajo v trgovinah in na domu,
5. komercialno merilo (vrednost in cena izdelka),
6. celovitost izdelave (zgodba, embalaža ...).

Komisija bo ocenila prispele vloge ter najboljši idejni rešitvi tudi nagradila, in sicer:

1. nagrada: 350 EUR in
2. nagrada: 200 EUR.

Naročnik bo idejno rešitev, ki se mu bo zdela primerena, tudi odkupil, poleg tega pa bo ponudnika nagradil še za 200 kg slovenskega medu.

Preostalim ponudnikom, ki bodo prav tako oddali ponudbo, naročnik ne bo povrnil materialnih stroškov.

Naročnik si pridržuje pravico, da ne izbere nobene od predloženih idejnih rešitev in ne sklene pogodbe o odkupu materialnih avtorskih pravic z nobenim ponudnikom, če ponujene idejne rešitve zanj ne bodo sprejemljive. Po končanem postopku javnega natečaja bo naročnik ponudnikom na njihovo izrecno željo vrnil predložene idejne rešitve, sam pa bo ohranil njihove kopije oz. fotografije.

Na natečaj se lahko prijavijo tako pravne kot fizične osebe. Osnutek embalaže bo ocenjevala posebna strokovna komisija, ki jo bo imenovala Čebelarstva zveza Slovenije, na podlagi ankete pa tudi širša javnost. Člani komisije in njihovi družinski člani ne smejo sodelovati na razpisu.

Idejne rešitve v 3D-predstavitvi pošljite na naslov: Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica, do 30. avgusta 2007. Upoštevali bomo tudi pošiljke, ki bodo na ta dan kot priporočene poslane po pošti.

POMEMBNO:

Vsak osnutek (ideja), mora biti v zaprti kuverti z napisom **NATEČAJ – EMBALAŽA ZA SLOVENSKI MED, NE ODPIRAJ**. Vsebovati mora tudi naslednje podatke:

- ime, priimek, naslov, e-naslov in telefonsko številko avtorja,
- predstavitev izdelka v 3D-tehnikah,
- kratko opisno predstavitev izdelka (obrazložitev idejne rešitve),
- podpisano izjavo, da izdelek še ni v prodaji doma ali v tujini,
- podpisano izjavo, da je idejna rešitev avtorsko delo izdelovalca oz. oblikovalca.

Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica

Davčna št. 81079435, matična številka: 5141729

Pri ocenjevanju bodo upoštewane končne idejne rešitve za stekleno embalažo (kozarca za med).

Razglasitev rezultatov natečaja bo javna, rezultati pa bodo objavljeni tudi v javnih občilih, v Slovenskem čebelarju in na spletnih straneh Čebelarstva zveze Slovenije (www.czs.si) 30 dni po končanem razpisu.

Čebelarstva zveza Slovenije si na podlagi sklepa strokovne komisije pridržuje pravico, da katera od nagrad ni podeljena.

Javni natečaj je objavljen na internetnih straneh Čebelarstva zveze Slovenije (www.czs.si)

Podrobnejše informacije v zvezi z razpisom lahko dobite na Čebelarski zvezi Slovenije, po telefonu 01/729 61 10 ali 040/436 513 oz. na e-naslovu: tanja.magdic@czs.si.

Razpis pripravila: Tanja Magdič, Čebelarstva svetovalna služba

Uradne ure ob ponedeljkih od 10. do 14. ure: Andreja Kandolf, svetovalka za zagotavljanje varne hrane, ČZS, Brdo pri Lukovici 8, tel.: (01) 729 61 33, 040 436 514, e-pošta: andreja.kandolf@czs.si, **Vlado Augustin**, svetovalec za tehnologijo, Mestni trg 4, 8330 Metlika, tel.: 040 436 516, (07) 30 60 236, e-pošta: vlado.augustin@czs.si; **Tanja Magdič**, svetovalka za ekonomiko, Rožna dolina 40, Lesce, tel.: 040 436 513, e-pošta: tanja.magdic@czs.si; **Jožica Kapun Maršik**, terenska svetovalka, Martjanci 5c, 9221 Martjanci, tel.: 040 436 517, (02) 548 16 39, e-pošta: jozica.kapun@czs.si; **Lidija Senič**, vodja ČSS, Vinska gorica 10, 3204 Dobrna, tel.: 040 436 515, e-pošta: lidija.senic@czs.si.

Uradne ure svetovalcev na sedežu ČZS so ob četrkih od 8. do 14. ure.

V nujnih primerih lahko preko vikenda med 9. in 17. uro pokličete na tel. št. 040/436-518

Sledila je razrešnica staremu predsedniku g. Francu Čebulju ter članu in predsedniku Sveta priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo dr. Stanku Kapunu. Obe razrešnici so delegati sprejeli soglasno.

Letno poročilo o izvajanju ukrepov na podlagi Uredbe o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2005 do 2007 za leto 2006 je podal g. Boštjan Noč.

Med drugim je dejal:

»Čebelarstva zveza Slovenije je leta 2006 nadaljevala izvajanje Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji, ki obsega programsko obdobje od leta 2005 do 2007. Izvedbeni predpis za izvajanje Programa je bila Uredba o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–2007 za leto 2006, objavljena v Uradnem listu RS, št. 113/2005. Vse izvedbene programe za izvajanje posameznih ukrepov so sprejeli pristojni organi Čebelarstva zveze Slovenije.

Leta 2006 se je v usposabljanje vključilo 2234 čebelarjev, ti pa so se povprečno usposabljali po 18,7 ure. Čebelarstva zveza Slovenije je skupaj z izbranimi podizvajalcema ČZD Maribor in ZTK Žirovnica 100-odstotno realizirala Letni program usposabljanja čebelarjev v obsegu 1251 ur. Svetovalna služba je leta 2006 delovala po posebnem programu in izvedla vse v njem določene naloge. V usposabljanje za zatiranje varoje se je leta 2006 vključilo 1475 čebelarjev, skupaj pa so se udeležili 64 predavanj in 97 delavnic. Delo je uspešno potekalo tudi pri preostalih ukrepih, ki jih predpisuje Uredba. Izvajanje Programa v letu 2006 je bilo zaradi boljše organiziranosti, poznavanja postopkov ter dobrega sodelovanja občutno uspešnejše, kot v prvem letu izvajanja, tj. leta 2005.

Posebna zahvala za uspešno izvedbo Programa ukrepov za leto 2006 gre čebelarjem in vodstvom čebelarstevskih organizacij na terenu, vodjem in članom projektnih odborov, pristojnim organom Čebelarstva zveze Slovenije, podizvajalcem ter ne nazadnje pristojnim službam Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja.« Delegati so nato potrdili poročilo o izvajanju ukrepov na podlagi Uredbe.

Sledila je razglasitev volilnega rezultata nadomestnih volitev za predsednika Čebelarstva zveze Slovenije in člana Sveta PRO. Volilne rezultate je prebral g. Miro Cetina. Kandidat za predsednika Čebelarstva zveze

Slovenije g. Boštjan Noč je dobil 93,6 % glasov navzočih delegatov in tako z veliko večino postal predsednik ČZS za obdobje enega leta. Kandidat za člana Sveta priznane rejske organizacije g. Franc Šmerc je dobil 65,4 % glasov navzočih delegatov in bil tako izvoljen za novega člana PRO.

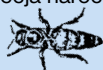
Obema je prvi čestital podpredsednik in predsedujoči g. Rajko Kalister, ki je zelo suvereno in odločno vodil občni zbor. Oba sta se nato zahvalila za zaupanje in poudarila, da nameravata delati v dobro vseh slovenskih čebelarjev.

O delovnem in finančnem načrtu za leto 2007 je na kratko poročal g. Anton Tomec, novi predsednik g. Boštjan Noč pa je poudaril, da bo obseg realizacije delovnega in finančnega načrta ČZS v letu 2007 večji od predlaganega, in sicer zaradi povečanja gospodarske dejavnosti (oddaje prostorov) in začetka izvajanja Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji za obdobje od leta 2008 do 2010 in Programa državnih pomoči v čebelarstvu za obdobje od leta 2008 do 2013. Oba programa bomo namreč začeli izvajati oktobra 2007, tega pa delovni in finančni načrt ne zajemata.

Delegati so z večino glasov sprejeli predlog finančnega načrta za leto 2007. S tem je bil 56. občni zbor ČZS tudi končan. Predsedujoči je nato povabil navzoče k razpravi. V razpravi so nekateri delegati, zlasti Viktor Majdič iz Šentjurja, Norbert Jedlovčnik iz Slovenske Bistrice, Ivan Atelšek iz Sežane, Tone Žakelj iz Logatca, in nekateri drugi izpostavili nekatere še nerešene probleme v čebelarstvu pri nas. To so predvsem obdavčitev čebelarjev, ki so lastniki kmetijske zemlje in plačujejo katastrski dohodek, prevažanje čebel na paše in registracija čebelnjakov na tujih območjih, pa tudi težave pri dodeljevanju sredstev na podlagi ukrepa povečevanja staleža čebeljih družin po uredbi za leto 2006, izdelavi pašnih katastrov ter zaščiti in premajhni promociji slovenskega medu. Na ugotovitve in vprašanja so jim odgovarjala g. Franc Šivic, Boštjan Noč in Rajko Kalister. S tem je bil 56. občni zbor ČZS končan. Vse navzoče je nato novi predsednik povabil v gostinske prostore Čebelarstva centra na zelo okusen golaž, ki ga je pripravil novi najemnik gostilne Čebelica. Ob tej priložnosti je v te prostore povabil vse slovenske čebelarje.

Po zapisniku pripravil Janez Mihelič

Vzreja matic ČEBELARSTVO KAPUN
Mirna 14, 9000 Murska Sobota
Tel./faks: 02 548 18 18, GSM: 031 703 603;
 Prezem matic ali matičnikov osebno v trgovini Ceres Martjanci ali po pošti. Za večja naročila odobrimo 10 % popust.

VZREJA MATIC HENRIK ZALETELJ
 Fužina 59, 1303 Zagradec

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke. Vzreja poteka pod nadzorom KIS. Naročila sprejemamo po telefonu: 041 775 333 oz. 01 788 60 86 ali po e-pošti: henrik.zaletelj@siol.net

XXX. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Žirovnici je bilo zelo uspešno

Jubilejno 30. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev je bilo v soboto, 5. maja 2007, v prostorih Osnovne šole Žirovnica v Zabreznici na Gorenjskem. Že zgodaj zjutraj so se pred šolo začeli zbirati mentorji z mladimi čebelarji tekmovalci iz vseh delov Slovenije. Vsi so nestrpnost čakali na začetek tekmovanja, pred tem pa so morali še potrditi svojo udeležbo. Skupaj z mentorji in tekmovalci je letos prvič na tekmovanje prišlo tudi veliko predstavnikov šol, učiteljev in učencev, ki niso tekmovali, temveč so bili le opazovalci ali spremljevalci ekip. Prišli so tudi gostje, med njimi predsednik ČZS g. Boštjan Noč, župan občine Žirovnica g. Leopold Pogačar, direktor

Med reševanjem nalog.

tekalo nekoliko drugače kot prejšnja leta. Iz vsakega krožka so se namreč za vsako težavnostno stopnjo lahko prijavile po tri ekipe, to spremembo pravilnika tekmovanja mladih čebelarjev pa so nekateri krožki tudi izkoristili.

Vse tekmovalce je pozdravil predsednik ČZS g. Boštjan Noč in jim zaželel veliko uspeha na tekmovanju. Predstavil jim je kraj in njegovo okolico ter jih spomnil, da se niso zbrali samo zaradi tekmovanja,

Mladi so si ogledali čebelnjak Antona Janše

tor Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica g. Janez Dolžan, predsednik komisije za čebelarke krožke g. Franci Strupi, tajnik ČZS g. Anton Tomec in ravnatelj šole gostiteljice mag. Valentin Sodja. Skupaj je v Žirovnico prispelo več kot 450 gostov, od tega je bilo 171 ekip s 342 tekmovalci. V vsaki ekipi sta bila po dva tekmovalca. Letošnje tekmovanje je po-

RAZPIS ZA ORGANIZATORJA SREČANJA IN TEKMOVANJA MLADIH ČEBELARJEV

Čebelarstva zveza Slovenije bo tudi leta 2009 in 2010 organizirala državno tekmovanje in srečanje mladih čebelarjev Slovenije. Vabimo čebelarstva društva in regijske zveze, da v sodelovanju z osnovnimi ali srednjimi šolami ter ob podpori Čebelarstva zveze Slovenije prevzamejo organizacijo te prireditve. Čebelarstva društva, zveze ali šole prosimo, da svoje kandidature za organizacijo 32. in 33. tekmovanja in srečanja mladih čebelarjev pošljejo po pošti na naslov: Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica, najpozneje do konca oktobra 2007.

*Komisija za čebelarke krožke,
predsednik Franci Strupi*

Vzreja matic JOŽE HERBAJ

Nedeljica 29, 9224 TURNIŠČE
tel. 02 572 14 70 in GSM 041 214 980

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

**PREVZEM MATIC MOGOČ OSEBNO,
MATICE POŠILJAMO TUDI PO POŠTI!**

ampak tudi zaradi druženja in spoznavanja. Po končanem tekmovanju so si člani ekip ogledali čebelnjak Antona Janše na Breznici, ob tem pa so veliko izvedeli tudi o njegovem življenju in delu. Ko so se vrnili v šolo, jih je čakalo kosilo, ki jim je skrajšalo čas čakanja na rezultate tekmovanja. Pred podelitvijo zlatih, srebrnih in bronastih priznanj za dosežena mesta je nastopila plesna skupina domače šole. Rezultati testov so pokazali, da je bila večina tekmovalcev dobro pripravljena, saj so številni dosegli veliko število točk. Nato so najboljšim podelili zlata, srebrna in bronasta priznanja. Najboljši so kot nagrado in v spomin na jubilejno trideseto srečanje dobili tudi darila. Vsi so bili z organizacijo zelo zadovoljni, še posebej pa so se izkazali kolektiv šole z g. ravnateljem Valentinom Sodjo na čelu, člani domačega Čebelarskega društva Žirovnica in Čebelarske zveze Zgornje Gorenjske. Večina je odhajala domov zadovoljna z osvojenimi priznanji, slabše uvrščeni pa trdno odločeni, da se bodo prihodnje leto pripravili še bolje kot letos.

Franci Strupi

Fotografije: Modest Motaln

REZULTATI NAJBOLJŠIH PETNAJST UVRŠČENIH EKIP TEKMOVANJA MLADIH ČEBELARJEV VIŠJA SKUPINA

mesto	ime krožka	tekmovalca	točke	mentor
1	ČD Sevnica	Grega Gračner, Jan Skrinjar	46	Ivan Laura
2	ČD Velike Lašče	Jaka Pečnik, Klemen Dolšak	44	Matija Jamnik
3	ČD Velka Sladki Vrh	Mihaela Martinšek, Sandi Gaube	44	Darko Lorenčič
4	Ekonomška gimnazija Kranj	David Kepic	43	Franci Strupi
5	Srednja biotehnična šola Kranj-Strahinja	Matevž Štular	43	Franci Strupi
6	OŠ Fokovci	Matej Ferencek, Simon Kozic	42	Koloman Kozic
7	Gimnazija Brežice	Maja Umek, Tanja Cizl	41	Jože Žmavc
8	Kmetijska šola Grm Novo Mesto	Matej Janžekovič, Urška Gramc	41	Lucija Gradišar
9	Srednja kmetijska šola Rakičan	Matej Kranjec, Patrik Letina	41	Franc Tratnjek
10	Vrtnarska šola Celje	Elvis Fratnik, Jernej Mazej	40	Trajče Nikoloski
11	ČD Slovenska Bistrica	Katja Tomanič	38	Norbert Jedlovčnik
12	ČD Gorišnica	Lea Veršič, Tjaša Klemenčič	38	Jožica Ranfl Roškar
13	Vrtnarska šola Celje	Aleksander Pignar, Domen Čurč	37	Trajče Nikoloski
14	Vrtnarska šola Celje	Andreja Žafran, Modest Motaln	37	Trajče Nikoloski
15	Kmetijska šola Grm Novo Mesto	Nina Žnidaršič	31	Lucija Gradišar

SREDNJA SKUPINA

mesto	ime krožka	tekmovalca	točke	mentor
1	ČD Gorišnica	Luka Žnidarič, Simon Ranfl	43	Jožica Ranfl Roškar
2	ČD Gorišnica	Ana Reberc, Tanja Kociper	42	Jožica Ranfl Roškar
3	OŠ Pohorskega odreda - Slov. Bistrica	Anita Sovič, Pia Vivod	40	Majda Ferik
4	OŠ Gornja Radgona	Patrik Gregor, Tadej Kokol	39	Dragica Vereš
5	OŠ Kapela	Aljoša Klemenčič, Damijana Tkaličič	39	Marija Andrejč
6	OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova	David Sterniša, Uroš Kur	39	Slavica Trstenjak
7	OŠ Pesnica	Barbara Lešnik, Nena Rajšek	39	Marija Mlakar
8	OŠ Selnica ob Dravi	Aljaž Marin, Filip Harnik	39	Blaž Lovrič
9	OŠ Gornja Radgona	Laura Krizže, Rebeka Ejlec	38	Dragica Vereš
10	ČD Peter Dajnko Gornja Radgona	Lucija Fleisinger, Nina Senekar	38	Matavž Jože
11	OŠ Dušana Flisa Hoče	Martina Kop, Samo Roškar	38	Aleksander Duh
12	ČD Gorišnica	Denis Pintarič, Niko Kokot	38	Jožica Ranfl Roškar
13	OŠ Koprivnica	Klemen Klaužar, Maja Jankovič	38	Mirela Zalokar
14	OŠ Janko Glazer	Dejan Toplak, Vid Žunko	38	Jože Pogač
15	OŠ Selnica ob Dravi	Špela Porčnik, Teja Kraner	38	Blaž Lovrič

NIŽJA SKUPINA

mesto	ime krožka	tekmovalci	točke	mentor
1	OŠ Malečnik	Matic Gradišar, Uroš Pinter	38	Janez Zemljčič
2	OŠ Lesce	Ana Prek, Vid Grašič	38	
3	OŠ Davorina Jenka Cerklje	Davor Jereb, Vesna Jereb	38	Franci Strupi
4	OŠ Jurija Dalmatina Krško	Karmen Krejan, Valentina Zabkar	37	Suzana Pavec
5	ČD Gorišnica	Igor Ranfl, Žan Belšak	36	Jožica Ranfl Roškar
6	ČD Luče	Jože Prušnik, Tilen Marolt	35	Jože Kumer
7	ČD Luče	Rok Krivec, Štefan Klemenšek	35	Jože Kumer
8	OŠ Puconci	Patricija Bokan, Vanja Beznec	35	Ignac Čeh
9	OŠ Miroslava Vilharja Postojna	Adis Isaković, Marko Bizjak	34	Branko Peternelj
10	OŠ Danile Kumar	Peter Čemažar, Rok Sojer	34	Boštjan Sojer
11	OŠ Janka Padežnika	Eva Vodošek, Nastja Slaviček	34	Stanka Smojver
12	OŠ Gorišnica	Katja Vojsk, Špela Perner	34	Zdravko Roškar
13	OŠ Puconci	Julija Lazar, Karolina Sočič	34	Ignac Čeh
14	OŠ Selnica ob Dravi	Endrina Gorjup, Marko Hedl	34	Blaž Lovrič
15	OŠ Selnica ob Dravi	Anja Gorjup, Tine Steger	34	Blaž Lovrič

Ali ste prepoznavni?

Ponujamo vam izdelavo nalepk, vizitk in ostalih tiskovin, ki bodo pripomogle k vaši prepoznavnosti in dale osebno noto vašim izdelkom.

Naj vas opazijo!

digitalmedia d.o.o.

Šmarješke Toplice 117a • 8220 Šmarješke Toplice • Tel.: (07) 30 74 008

Neustrezna ureditev čebelarstva v predpisih

V svoji diplomski nalogi z naslovom Pravni položaj čebelarstva sem se ukvarjala s predpisi, ki urejajo to področje. Zaradi neustrezne pravne ureditve mi je mentor omogočil neomejen obseg diplomske naloge. V nekaj člankih v nadaljevanjih bom skušala predstaviti nekaj problemov, ki se pojavljajo pri urejanju čebelarstva.

Pravna podlaga za opravljanje čebelarstva dejavnosti sta 74. (gospodarska pobuda je svobodna) in 67. člen Ustave Republike Slovenije. Za opravljanje te dejavnosti je nujno, da so lastniki nepremičnin v neki meri omejeni, in sicer v smislu, da »tuje« čebele lahko na njihovih nepremičninah nabirajo nektar, medicino in cvetni prah oziroma da je na nepremičninah dovoljeno čebelarjenje. Zato so za čebelarstvo kot dejavnost zelo pomembni lastninski režimi vseh vrst nepremičnin, ki čebelarjem nelastnikom sploh omogočajo opravljanje te dejavnosti ter v določeni meri omejujejo lastnike nepremičnin, da morajo na svojih zemljiščih drugim dopustiti čebelarjenje. Takšno omejevanje lastninske pravice omogoča 67. člen Ustave, na podlagi katerega zakon določa način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da so zagotovljene njena gospodarska, socialna in ekološka funkcija, ali povedano preprosteje, samo zakon lahko določi način rabe zemljišča tako, da je zagotovljena socialna vezanost lastnine oziroma samo zakon lahko v določeni meri omejuje lastnika v njegovi lastninski pravici.

Za pridobivanje čebeljih pridelkov so najpomembnejši kmetijska zemljišča in gozdovi. V zvezi z gozdovi ni nikakršnih problemov, saj Zakon o gozdovih določa, da mora lastnik gozda v njem dovoliti čebelarjenje v skladu s predpisi. Problem pa se pojavi pri nekaterih kmetijskih zemljiščih. Zakon o kmetijskih zemljiščih (v nadaljevanju ZKZ) določa, da mora pravna ali fizična oseba, ki je lastnik, zakupnik ali drugi uporabnik kmetijskega zemljišča, **na svojih**, zakupljenih ali drugače dodeljenih **neobdelovalnih kmetijskih zemljiščih dopustiti drugim čebelarjenje**, če s tem ni povzročena škoda. Tako je lastnik kmetijskih zemljišč dolžan dopustiti čebelarjenje samo na neobdelovalnih kmetijskih zemljiščih. Seveda nas zanima, katera zemljišča so sploh obdelovalna in katera neobdelovalna, vendar veljavni predpisi Republike Slovenije tega ne določajo, čeprav na to razlikovanje vežejo nekatere pravne posledice. ZKZ SRS iz leta 1973 je opredeljeval zgolj kmetijska obdelovalna zemljišča, novela oz. popravek tega zakona pa je leta 1979 določil tudi neobdelovalna kmetijska zemljišča. Tako so kmetijska neobdelovalna zemljišča pašniki, bar-

janski travniki ter plantaže gozdnega drevja in trstičja. Njive, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi, oljčni nasadi in tudi travniki nedvoumno sodijo med obdelovalna zemljišča, saj lastnik vanje vplaga sredstva, svoj trud in delo, torej jih obdeluje. Iz vsega povedanega lahko povzamemo, da je čebelarjenje dopustno oziroma da čebele lahko nabirajo medicino, nektar in cvetni prah samo na neobdelovanih kmetijskih zemljiščih (pašnikih, barjanskih travnikih ter plantažah gozdnega drevja in trstičja). Po veljavnih predpisih pa čebele ne smejo nabirati medicine na obdelovalnih kmetijskih zemljiščih, med katere sodijo travniki, sadovnjaki, njive, vrtovi, vinogradi in oljčni nasadi. Takšna ureditev je vsekakor v nasprotju z vsakdanjim življenjem, zato je brez dvoma neustrezna, saj spregleduje pomen čebel za opravljanje kmetijskih kulturnih rastlin, od katerega imajo koristi tudi gojitelji kulturnih rastlin. (Po nekaterih ocenah je posredna gospodarska korist čebel zaradi opravljanja stokrat večja od neposredne gospodarske koristi v obliki čebeljih pridelkov.)

Podobno rešitev – dopustnost čebelarjenja samo na neobdelovanih kmetijskih zemljiščih – vsebuje tudi Zakon o živinoreji, ki določa, da lahko imetnik oziroma rejec živali nemoteno redi domače živali (med te so uvrščene tudi čebele) na kmetijskih zemljiščih in v objektih za rejo, ki so njegova last ali jih ima v najemu oz. zakupu, v primeru čebelarjenja pa tudi na neobdelovalnih kmetijskih zemljiščih, če izvaja rejo v skladu s predpisi. V skladu z Zakonom o živinoreji je čebelarjenje na obdelovalnih kmetijskih zemljiščih dopustno samo lastnikom, zakupnikom in drugim uporabnikom kmetijskih zemljišč.

Veljavna ureditev pomeni, da čebele lahko nabirajo medicino, cvetni prah in nektar samo na neobdelovalnih kmetijskih zemljiščih, v nasprotnem pa mora biti čebelar njihov lastnik ali zakupnik. V praksi to pomeni, da čebele lahko nabirajo medicino samo na tistem travniku ali v tistem sadovnjaku, katerega lastnik ali zakupnik je čebelar. Vsekakor je čebele nemogoče omejevati, zato veljavni predpisi seveda niso v skladu z vsakdanjim življenjem. Problem se bo pojavil tudi ob morebitni uporabi za čebele nevarnih fitofarmaceutskih sredstev (v nadaljevanju FFS) na obdelovanih kmetijskih zemljiščih (sadovnjakih, njivah, vinogradih ...), na katerih po naših zakonih čebel sploh ne sme biti, zato je zaščita čebel v Pravilniku o dolžnostih uporabnikov FFS v primeru obdelovanih kmetijskih zemljišč, na katerih največ uporabljajo fitofarmaceutska sredstva, brez pomena.

V prihodnji številki bomo pisali o dopustnosti čebelarjenja na stavbnih zemljiščih ter o tem, zakaj bi moral biti sprejet zakon, ki bi urejal čebelarstvo.

*Helena Potisek,
univerzitetna diplomirana pravnica*

Srečanje čebelarjev iz ČD Grosuplje z novogoriškimi čebelarji

Lani v začetku oktobra smo se člani ČD Grosuplje zbrali z namenom, da obiščemo čebelarje v Novi Gorici. Obetal se nam je zanimiv izlet in lansko okto-brsko vreme je bilo kot naročeno. Ura je bila zgodnja, kljub temu pa je bil naš avtobus zaseden do zadnjega kotička. Odpeljali smo se točno ob določeni uri, na Razdrtem zapustili avtocesto ter zavili desno proti Vipavi. V tem kraju smo si privoščili krajši postanek za jutranjo kavico in za ogled izvira reke Vipave. Kot zanimivost naj omenim, da reka privre na plano skoraj sredi kraja in nadaljuje svojo pot pod starimi kraškimi hišami, ki so postavljene tesno druga ob drugi in so videti kot mostovi.

Vožnja po Vipavski dolini nam je razkrivala vasi, ki klubujejo burji, dežju in času. Postanek smo si privoščili tudi pred poslopjem tovarne mesnih izdelkov MIP, saj je bil nakup tradicionalnega kraškega pršuta obvezen. Tam so nas pričakali in nas pozdravili goriški čebelarji, med njimi predsednik g. Jože Kosovel, g. Milan Molina, g. Andrej Jamšek ter g. Viktor Zdravec, ki je med vožnjo ves čas slikovito opisoval goriške znamenitosti. Pot smo čez približno eno uro nadaljevali skozi Novo Gorico in čez solkanski most v Goriška brda. Cesta, ki se ovinkasto vzpenja in katere del je speljan celo po italijanskem ozemlju, nas je pripeljala v Goriška brda, ljubko pokrajino sredi zelenja, ki slovi predvsem kot dežela češenj, oljk in seveda dobre vinske kapljice. Privlačnost te pokrajine so grički z vinogradi ter nasadi češenj in oljk. Mile zime in blago podnebje tamkajšnjim prebivalcem oziroma Bricem, kot jih imenujemo, zagotavljajo kar največji pridelek.

Pred ogledom znane vinske kleti smo prisluhnili bogati razlagi enologa. Ta nas je povabil tudi na slasten prigrizek, s katerim so nas pogostili goriški čebelarji,

mi pa smo ga zalili še z izbranimi sortami vin. Obiskali smo tudi razgledni stolp, na katerega se lahko povzpne vsak, ki je v kolikor toliko dobri kondiciji. Z vrha je ob lepem vremenu videti celo Trst, škoda je le, ker je bil zaradi obnovitvenih del zaprt. Tako smo po sili razmer »na tleh« uživali v prav tako lepem razgledu po okoliških dolinah in vrhovih.

V naravi čas veliko hitreje mineva, in ker nas je že priganjal, smo se po isti poti odpravili nazaj v dolino ter obiskali velikega čebelarja Julijana Skvarča in čebelarko Brigito Demšar, ki čebelarita s približno 200 čebeljimi družinami in se ukvarjata z vzrejo in prodajo čebeljih družin.

Ob koncu smo se zapeljali še po ozki romarski poti, ki je priljubljena tudi med drugimi obiskovalci. Strma pot nas je pripeljala na Sveto goro, 1300 metrov visoko, kjer stoji prelepa cerkvica, imenovana Svetogorska kraljica. Za lep in topel sprejem v prečudovitem okolju se moramo zahvaliti patru Bernardu, ki je tudi član Čebelarskega društva Nova Gorica, zato smo v knjigo vtisov zapisali veliko lepih misli in pohvalnih besed. Ob slovesu je pater Bernard blagoslovil izrezljan kip sv. Ambroža, zavetnika vseh čebelarjev, ki smo ga podarili Čebelarskemu društvu Nova Gorica in se jim na ta način zahvalili za pomoč pri organizaciji našega izleta.

Na poti domov smo se znova ustavili na Razdrtem, da so si tisti najbolj lačni lahko potešili svoje želje, saj, kot pravi pregovor: »Prazen žakelj ne stoji pokonci.« Ob poskočnih vižah gospoda Zlatana Goršiča pa so se nekateri celo zavrteli v ritmu polke.

Vanda Koželj in Janez Žnidaršič

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne JG-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirano oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča.

Zdaj izdelujemo tudi satnike za GJ-, LR- in AŽ-PANJE ter SMUKALNIKE za GJ- in LR-panje.

Prilagodljiva, večnamenska
podnica za nakladne LR- in
A-panje.
Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.
Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje
Tel.: (01) 512 62 51

Igodne cene!

100-letnica ČD Straža - Dolenjske Toplice

Čebelarji Čebelarkega društva Straža - Dolenjske Toplice smo lani pripravili vrsto prireditev ob 100-letnici ustanovitve prvega čebelarkega društva na Dolenjskem ter na ta način promovirali Občino Dolenjske Toplice ter odlični med iz okolice Straže in Dolenjskih Toplic.

Lepega sobotnega dne, natančneje 15. julija 2006, smo se čebelarji Čebelarkega društva Straža - Dolenjske Toplice, čebelarji sosednjih društev in preostali ljubitelji čebelarstva zbrali v prostorih Osnovne šole Dolenjske Toplice ter slovesno zaznamovali 100-letnico organiziranega čebelarstva v Topliški dolini.

Predsednik društva Jože Turk je predstavil zgodovino in vlogo društva v ožjem in širšem okolju. Prireditve se je udeležil tudi tedanji podpredsednik ČZS Boštjan Noč ter ob tej priložnosti čebelarkega društva podelil odličje Antona Janše I. stopnje.

Člani društva so prejeli odličja Antona Janše II. in III. stopnje, predsednik regijske Čebelarke zveze Petra

Čebelarke razstava

Pavla Glavarja za Dolenjsko in Belo krajino Marko Hrstelj pa je Avgustu Grilu, Jožetu Turku in Francu Kapšu podelil plakete.

Čebelarke društvo Straža - Dolenjske Toplice je ob tem jubileju izdalo zgbanko, v kateri je predstavilo svoje delovanje, Občino Dolenjske Toplice, Čebelarke dom Podstenice ter odlični med in društveno nalepko za med, natisniti pa je dalo tudi majice z napisom »100-letnica društva«.

Poleg tega smo postavili še čebelarke razstavo ter jo po koncu prireditve preselili v prostore Zdravilišča Krka Dolenjske Toplice, kjer je bila postavljena še pet dni. V okviru prireditve smo pripravili tudi prvi organiziran čebelarke pohod na vrh Roga in na Podstenicah odprli stalno čebelarke razstavo.

Lepega avgustovskega jutra, 26. avgusta 2006, se nas je na zbirnem mestu pri Čebelarke domu na Podstenicah zbralo 25 pohodnikov. Nazdravili smo z medenim likerjem in se podali na pot, ki nas je vodila na vrh Roga. Z nami so bili tudi mlajši pohodniki, saj pot ni bila zahtevna. Vodja pohoda je bil univ. dipl. inž. gozd. Ivan Plut, vodja KE Zavoda za gozdove, ki nam je ob tej priložnosti povedal precej zanimivosti. Na vrhu Roga, 1099 m nad morjem, smo se povzpeli na razgledni stolp, si ogledali pokrajino in se okrepčali z dobrotami iz nahrbtnika. Po pol ure počitka smo se po

Prejemniki priznanj

Plemenilna postaja Kranjska čebela Završnica

- Kontrolirana vzreja visoko kvalitetnih matic brez uporabe antibiotikov in ob strokovni pomoči strokovnjakov s Kmetijskega inštituta;
- stroga selekcija, za ohranitev čiste Kranjske sivke; povečati želimo donos medu, zmanjšati rojivostm doseči večjo mirnost čebel in povečati stopnjo odpornosti proti boleznim.
- RODOVNIŠKI LIST

Sprejemamo prednaročila!

Informacije na elektronskem naslovu: info@kranjskacebela.si ali po telefonu: 041 860 625, 041 400 456 ali 041 692 775.

P.S. Mogoč je ogled plemenilne postaje in organizacija izletov po celi Gorenjski!

ČD Kranjska čebela, Selo 42, 4274 Žirovnica; e-pošta: info@kranjskacebela.si; www.kranjskacebela.si

isti poti vrnilo na Podstenice, kjer nas je v čebelarstvu domu že čakal golaž. Tam so se že zbirali povabljeni gostje, saj je bila ob 14. uri napovedana prireditev.

Potekale so še zadnje priprave za odprte stalne čebelarstvene razstave s čebelarstvenim vozom in makete nekdanje vasi Podstenice ter za odkritje spominske plošče prvemu strokovnjaku gozdarstva na Slovenskem dr. Leopoldu Hufnaglu, ki se je rodil 31. 12. 1857 v Trutendorfu v Avstriji. V obdobju od leta 1890–1893 je bil Leopold Hufnagel gozdarski upravitelj na Kočevskem, med svojim službovanjem pa je v gospodarskem načrtu za Rog uvedel izvirno prebiralno gospodarjenje z gozdovi. Slavnostni govnornik na prireditvi je bil dr. Andrej Bončina, redni profesor na Gozdarski fakulteti v Ljubljani. Spominsko ploščo so odkrili mag. Marko Vizjak iz Kočevja, vodja KE Zavoda za gozdove Ivan Plut in predsednik ČD Straža - Dolenjske Toplice Jože Turk. Tone Prelesnik, gozdar, velik ljubitelj in poznavalec kočevskih gozdov in zgodovine Kočevske, je izdelal številne makete izginulih vasi, ena izmed njih pa je odslej tudi v muzejski sobi Čebelarstva doma na Podstenicah. Tonetu Prelesniku se zahvaljujemo za maketo. Za zgraditev Čebelarstva doma na Podstenicah smo čebelarji samo leta 2006 opravili 1005 prostovoljnih delovnih ur, od leta 2000 pa skupaj kar 8526 delovnih ur. Po ocenah je vrednost vseh izvedenih del več kot 105.000 evrov.

Čebelarji smo se 17. 9. 2006 s čebelarstvenim vozom predstavili tudi na prireditvi Straška jesen.

Člani ČD Straža - Dolenjske Toplice smo se z velikim uspehom udeležili dveh lanskih ocenjevanj medu. Na 1. ocenjevanje medu v Novem mestu je 8 čebelarjev poslalo 13 vzorcev. Zanj so prejeli 10 zlatih in 3 srebrne medalje ter naslov šampiona za smrekov med.

Za 8. mednarodno ocenjevanje medu v Semiču je 9 čebelarjev oddalo 16 vzorcev medu, zanj pa so prejeli 12 zlatih in 4 srebrne medalje; vzorec gozdnega medu se je uvrstil med prve štiri najboljše ocenjene medove.

Čebelarji ČD Straža - Dolenjske Toplice se vseh uspehov veselimo in smo ponosni na dosežke pri razvoju in promociji čebelarstva.

Jože Turk

Čebelarje obveščamo, da še vedno lahko oddajo med v analizo. Prijavni obrazec in pooblastilo najdete v februarški številki Slovenskega čebelarja.

ČEBELARSTVO FESTENGAR - VZREJA MATIC IN ČEBELJIH DRUŽIN
Franc Šolar, Podnart 12, 4244 Podnart, tel.:
04 533 11 34 ali 051 603 899

Sprejemam prednaročila za matice in prodam nekaj čebeljih družin na satju. Čebele so kranjske pasme in alpskega ekotipa.

Društveno življenje ČD Kapca

Tam, kjer žitna polja prehajajo v gričevnat svet; tam, kjer se za vasjo konča slovenska država; tam, kjer sta za slovenske ljudi zemlja in beseda še sveti; tam, na jugovzhodnem delu pomurske pokrajine, v občini Lendava, leži vas Kapca.

ČEBELARSKO DRUŠTVO KAPCA

Leto ustanovitve: 1991

Ustanovitelji: Janez-Ivan Šerc, Jože Jakšič, Štefan in Evgen Sabo, Viktor Bogdan, Karel Banfi, Rudi Toplak in Štefan Šimonka

Število članov: 20

Število panjev oz. gospodarskih družin: približno 1000

Čebelarstvo društvo Kapca je še dokaj mlado, saj šteje šele 16 let. Med krajšim potepom po prehojenih poteh in ob predstavitvi njegovega dela bomo spoznali tudi njegovo življenje.

Na območju občine Lendava zdaj delujeta dve čebelarstveni društvi: ČD Lendava in ČD Kapca, brez dvoma pa je to posebnost tudi v slovenskem merilu. Prej je ČD Kapca delovalo v okviru lendavskega čebelarstvenega društva, potem pa so njegovi člani na podlagi skupnih interesov (problematike prevoznikov čebel) ustanovili novo društvo. Kljub razdružitvi društvi še vedno skupaj izvajata določila pašnega reda in skupaj vodita pašni kataster.

Značilnost naše pokrajine je bogata spomladanska in jesenska paša ob reki Muri. Tam po večini rastejo rastline, kot so nedotika, konoplja in zlata rozga. Žal v gozdocnih ni veliko robinije (akacije), kljub temu pa jo je mogoče najti na sušnejših rastiščih. Čebelar-

Člani društva na obisku pri madžarskih čebelarjih

Člani društva niso pozabili na vzgojo mladih

ji svoje čebele najraje pripeljejo v sosednjo občino Velika Polana, ker je tam najobsežnejši sestoj črne jelše v Evropi. Zato je najzgodnejša paša prav cvetni prah črne jelše. Čebelarji posebej pozdravljajo zaseditev površin z oljno repico, ki jo bodo uporabili kot temeljno surovino za proizvodnjo biodizla v Nafti Lendava, ter povečanje teh površin. Žal se srečujejo tudi z ovirami, ki jih povzročata nevedna človeška roka. Pri tem naj omenim predvsem košnjo in sečnjo, ki uničita veliko medovitih rastlin, ter nestrokovno ravnanje s fitofarmatcevtskimi sredstvi, kar je v nasprotju s pravili dobre prakse.

Dela in naloge čebelarjev obsegajo tudi zasajanje medovitih rastlin. Na tem območju najbolj uspevajo robinija (akacija), amorfa, lipa, češnja in gorski javor. Skupina, ki je prevzela to nalogo v društvu, sama kupuje sadike in jih zasaja ob tekočih vodah in jarkih. Pri tem upošteva tudi želje gospodinjstev oz. občanov, ki niso čebelarji. Namen zasajanja je seveda bogatitev hrane za čebele, pomembna je tudi industrijska pridelava lesa, poleg tega pa ni zanemarljiv tudi estetski vidik. Vsakemu lastniku je všeč lepo cvetoče drevo na njegovi parcelici, če pa je koristno tudi za čebele, ga obdaja še občutek, da je naredil nekaj plemenitega. In prav je tako.

Zelo pomembna je bližina meje z Madžarsko in s Hrvaško. Ker naši člani živijo na dvojezičnem slovensko-madžarskem območju, se radi udeležujejo tudi seminarjev v Nagykanizsi in Zalaegerszegu, saj nas med drugim združuje prav dvojezičnost. Taka povezovanja odpirajo vsestranske poglede na stroko, omogočajo cenejši nakup čebelarске opreme in seveda medsebojno pomoč – čebele namreč ne poznajo meja in mejne črte. Prav ta prelet čebel (iskanje nove paše zunaj slovenskega ozemlja) povzroča čebelarjem nemalo težav. Zaradi smrti številnih čebelarjev je ta dejavnost onkraj meje opuščena, čebelnjaki pa niso vzdrževani. Zato se večkrat pojavijo okužbe z različnimi boleznimi (huda gniloba), te pa prizadenejo tudi naše čebele.

Kaj bi vam lahko povedali o članih društva? Strokovna izobrazba članov se prenaša tudi v čebelarstvo stroko (veterinar, zasebni podjetniki, gozdar, pedagog, upokojenci, ekonomisti in drugi). V naših vrstah sta tudi priznani vzrejevalec matic Jože Jakšič in izdelovalec čebelarске opreme Karel Banfi, ki je tudi predsednik društva. Člani se udeležujejo ocenjevanja medu, številnih seminarjev in predavanj; gospod Jože Jakšič si je pridobil tudi nacionalno poklicno kvalifikacijo za poklic čebelar/-ka. Društvo organizira strokovna predavanja za širšo okolico, v svoje vrste pa pogosto vabi priznane strokovnjake in predavatelje.

Biti čebelar/-ka pri nas pomeni angažiranost cele družine. Ne samo pri delu, temveč tudi na letnem družinskem pikniku, ki ga pripravlja društvo. Vsekakor moram omeniti, da vsakemu novemu članu društvo kot dobrodošlico podari naseljen panj, člani pa novincem seveda stojijo ob strani, bodisi kot mentorji/svetovalci bodisi kot dobre roke, ki jim ponujajo tudi fizično pomoč ob različnih opravilih.

Ljubizen do čebelarjenja želijo zbuditi tudi med najmlajšimi. V okviru čebelarškega krožka posredujejo osnovnošolcem veliko koristnega znanja, ki ga pri rednem pouku v šoli ne dobijo. Delo v naravi, spoznavanje rastlin in spoznavanje biologije čebele so zelo zanimive teme tako za učence kot tudi za njihove starše ali stare starše. Otroci že v vrtcu poslušajo zgodbi o čebelici Maji in trotu Williju. To je podobno, kot če bi se plavanja učili na suhem, saj šele pozneje začnejo spoznavati praktično oz. terensko delo. Vzбудiti v nadobudnem otroku zanimanje za živo in koristno pod stalnim strokovnim nadzorom je sicer zahtevno, toda hvaležno delo. Hkrati si pridobivajo vse tiste lastnosti, ki označujejo čebelarja/-ko, tj. notranji mir, sproščenost, spoštovanje do narave, socialno razmišljanje, pomoč ljudem v stiski, ohranitev in skrb za zdravje itd.

Kot društvo se želijo čim bolj uveljaviti tako v domovini kot tudi v tujini. V okviru Čebelarске zveze društev Pomurja se udeležujejo tradicionalnega Kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni, vsako leto organizirajo obisk vsaj enega sejma v tujini, poleg tega pa doma in v širši okolici tudi promovirajo čebelarstvo.

Počasi se približuje 20-letnica društva. Člani se veselijo razvitja društvenega prapora in številnih novosti na področju čebelarjenja. Zanimivo bo tudi branje društvene kronike, ki bo v marsikaterem članu obudila prijetne spomine na minulo dobro opravljeno delo. Najbolj se veselijo izletniških skupin, ki jim ponujajo strokovno vodstvo po domačih krajih.

Po prijetnem izletu nas boste »z željo po duhu zemlje gozdov, polj in travnikov,« kot je nekoč dejal Ferdo Godina, pisatelj iz Dolnje Bistrice, obiskovali vedno znova.

Alenka Kolenko

»Vzorni čebelnjaki na slovenski zemlji«

Čebelarški muzej v Radovljici med svojim čebelarškim slikovnim gradivom hrani tudi zanimivo čebelarško razglednico, ki jo je leta 1908 ali kakšno leto pozneje izdala Čebelarška podružnica v Ilirski Bistrici. Pri zbiranju gradiva ob 100-letnici Čebelarškega društva Ilirska Bistrica nas je na razglednico prijazno opozorila kustosinja muzeja ga. Ida Glinšak.

Razglednica je ročno barvana in prikazuje štiri vzorne slovenske čebelnjake, ki bi še dandanes izstopali po svoji lepoti: čebelnjak Antona Žnideršiča v Ilirski Bistrici na Notranjskem, čebelnjak Janeza Strgarja v Bitnjah na Gorenjskem, čebelnjak ... Toplaka v Dornavi na Štajerskem in čebelnjak Jana Jurančiča v Sv. Andražu na Štajerskem. V medaljonu sredi slike je podoba čebelarškega staroste dr. Ivana / Johana Dzierzona, znamenitega očeta premičnih satnikov, župnika v Karlsmarktu v Šleziji. Žal je razglednico v sto letih že precej nažrl zob časa, vendar je edina doslej znana tovrstna razglednica.

Na predlog domačega velečebelarja Antona Žnideršiča je ilirsko-bistriška podružnica že na svoji prvi seji, 18. avgusta 1907, sprejela sklep o tiskanju 2000 teh razglednic, da bi si tako finančno opomogla. Ta sklep so potrdili tudi na prvem občnem zboru, 26. aprila 1908. Anton Žnideršič se je ponudil, da bo prevzel založbo razglednic in predlagal, da

bi v Slovenskem čebelarju objavili poziv »vsem posestnikom velikih uljnjakov v slovenskih pokrajinah«, naj podružnici pošljejo slike svojih čebelnjakov.

Že v isti številki Slovenskega čebelarja je bil poziv tudi objavljen s podpisom podružničnega predsednika Radovana Strnada. Da je zamisel obrodila sadove, potrjuje tudi razglednica, ki jo hrani muzej v Radovljici.

Žal pa ne vemo, koliko različnih razglednic je bilo izdanih, ali pa je bila izdana le ta. Manjka tudi podatke o tiskarni idr.

Bralce Slovenskega čebelarja prosim, da podpisane obvestijo, če po naključju hranijo še kakšno razglednico, ki jo je tedaj izdala Čebelarška podružnica Ilirska Bistrica. Želim, da bi skupaj sestavili mozaik slovenske čebelarške preteklosti in ohranili pričevanja o marljivosti naših čebelarških vzornikov.

Vojko Čeligoj, Ilirska Bistrica
(Naslov je v uredništvu)

Ob 30-letnici delovanja Zveze čebelarških društev Cerknica

V preteklosti smo bili čebelarji na Notranjskem povezani v različne organizacijske oblike. Podrobno so opisane v brošuri »Čebelarstvo na Notranjskem«, ki smo jo izdali leta 2002. V šestdesetih letih so bila društva organizirana po zaokroženih območjih, saj je v takratni občini Cerknica delovalo pet društev, to je ČD Bloke - Nova vas, ČD Begunje pri Cerknici, ČD Loška dolina - Stari trg pri Ložu in ČD Rakek. Kaj kmalu pa se je pokazala potreba po organizaciji, ki bi jih povezovala, zato je bila leta 1977 ustanovljena Občinska zveza čebelarških društev Cerknica. Po ustanovitvi so z lepo prireditvijo (parada, razstava in razvitje prapora zveze) zaznamovali tudi 60-letnico organiziranega čebelarstva na Notranjskem.

Vsa ta leta Zveza čebelarških društev Cerknica uspešno deluje kot organizatorica skupnih nalog v dobro čebelarjev. Tako skrbi za izobraževanje čebelarjev, organizira strokovne ekskurzije in druženja na vsakoletnih piknikih, spodbuja nastajanje čebelarških krožkov na osnovnih šolah in skrbi za njihovo delovanje, usposablja čebelarje za zatiranje varoj in omogoča pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije čebelar/-ka, poleg tega pa je pomagala tudi pri postavitvi društvenega čebelnjaka in pri oblikovanju čebelarške učne poti na Cerkniškem jezeru, pri izdelavi pašnega katastra in pašnih redov ter pri graditvi Čebelarškega centra in sprejemu udeležencev kongresa Apimondia 2003. Jeseni in pozimi orga-

Oklic !

Vse slovenske posestnike velikih čebelnjakov vabimo najpogosteje, da nam namerajo poslati slike svojih čebelnjakov, ter namerana podružnica založiti splošno čebelarško razglednico.

Prisimo slike blagobitno takoj poslati na

Čebelarško podružnico v Il. Bistrici (Notranjske).

Z vsepolnovarjem Radovan Strnad, s. t. predsednik.

Pregled na delo občnega zbora ZČD Cerknica

nizira tudi strokovne posvete, ki jih vodi čebelarSKI mojster g. Boris Seražin.

Vsa ta dejavnost je prispevala tudi k večji zainteresiranosti za čebelarstvo. V zadnjem času smo pridobili več kot 50 novih čebelarjev, tako da je v našo zvezo zdaj včlanjenih 195 čebelarjev. Na občnem zboru zveze, ki je bilo 12. marca 2007, je bilo izvoljeno tudi novo vodstvo, ki bo na podlagi sprejetega programa nadaljevalo delo v korist notranjskih čebelarjev

Ciril Vidrih

Čebelarska maša

Člani gornjegrajskega čebelarskega društva so ob godovanju sv. Ambroža, zaščitnika čebel in čebelarjev, v cerkvi Marije Zvezde v Novi Štifti že tretjič zapored pripravili mašno daritev. Udeležili so se je številni člani zgornjesavinjskih in šaleških čebelarskih društev ter gostje, med njimi tudi tajnik Čebelarske zveze Slovenije Anton Tomec s soprogo, podpredsednik Čebelarske zveze Slovenije Marko Purnat ter predstavniki nekaterih čebelarskih društev iz Spodnje Savinjske doline.

Mašo je daroval župnik iz Nove Štifte Lojze Ternar. Svojo pridigo je posvetil čebelarjem, predvsem pa čebelam. Dejal je, da so te lahko zgled tudi človeku,

Čebelarski prapori pred cerkvijo v Novi Štifti

še posebej pri tem, kako miroljubnost, skromnost in sodelovanje obrodijo sadove. »Kako malo lahko ena sama čebela enkrat prinese v panj. A izletava toliko časa in tako vztrajno, prav tako pa tudi njene tovarišice, da lahko čebelar natoči številne kilograme medu in pridobi več kilogramov voska in drugih koristnih čebeljih pridelkov, ki jih uporabljamo kot pripomoček pri ohranjanju telesnega zdravja in vitalnosti,« je dejal Ternar. Seveda pa nam čebelji pridelki tudi sladkajo življenje, ki ni vedno rožnato.

Čebele so s svojo dejavnostjo pogosto tudi vir našega duševnega zadovoljstva in veselja. Vsak čebelar lahko pove, da se v različnih stiskah in stresnih situacijah zateče k svojim »živalcam«, pri katerih spet najde smisel življenja in srčni mir. Žal pa številni čebelnjaki ostajajo prazni, gospodarji tiho odhajajo, naslednikov pa ni, je še dejal župnik. Menil je, da je odločitev čebelarjev zahvaliti se za dobro medeno letino, hvalevredna.

Po končanem obredu sta zbrane v cerkvi nagovorila še predsednik ČD Gornji Grad Franc Bezovšek in predsednik ČZ SA-ŠA ter podpredsednik ČZ Slovenije Marko Purnat. Udeleženci so se zadržali v prijetnem pogovoru ob polnih mizah, saj so se gornjegrajski čebelarji kot gostitelji zelo izkazali.

Tekst in slike: Marija Lebar

Izlet posavskih čebelarjev

V soboto, 28. oktobra 2006, smo se krški in sevniški čebelarji skupaj s prijatelji z avtobusom odpravili na Konjiško.

Na avtobusni postaji nas je pričakala turistična vodnica in nam razložila, kaj vse bomo ta dan videli. Peljala nas je po starem in novem delu Konjic. Promet je omejen, v starem delu trga pa celo prepovedan. Slovenske Konjice so mesto cvetja in vina, na tekmovalstvu v Bruslju pa so prejele celo zlato priznanje za najlepše urejen trg. Ogledali smo si vinoteko na Starem trgu in poskušali belo sladko bogastvo konjiških vinogradov. Vino zadruga Zlati grič je dobilo naslov viteza vina. Ogledali smo si tudi bogato razstavo umetniških del iz vsega sveta, katerih lastnik je Franc Riemar. V majhni kavarni na Starem trgu smo si vzeli čas za kavico. Polni pričakovanj smo se odpeljali na družinsko čebelarstvo Žvikart. V tej družini ima čebelarstvo dolgoletno tradicijo. Čebelarji s trstotimi panji in pridelujejo vse vrste čebeljih dobrot. V čebelarstvu Žvikart je mogoče kupiti sedem vrst medu. Pridobivajo tudi cvetni prah, matični mleček in propolis. Njihov posebni izdelek je t. i. melamin (med in matični mleček). Pridobivajo tudi sok rdeče

Krški in sevniški čebelarji na Konjiškem.

pese, stabiliziran z medom. Potem smo se odpeljali do najstarejše kartuzije Žiče, ustanovljene leta 1165. To je tudi najstarejša kartuzija v Evropi. Znana je po svoji prvotni arhitekturi, duhovnem življenju, zdravlilstvu in lekarnarstvu. V njenem okolju lahko doživite nepozabne trenutke sprostitve in miru.

Okrepčali smo se v najstarejši gostilni »Gastuž« iz leta 1467. Tam smo poskusili tudi samostansko pijačo, imenovano »eliksir za dolgo življenje«.

Na obronkih Žičke gore stoji domačija Kalšek, ki se ukvarja s pletarsko domačo obrtjo. Izdelki so predstavljeni v knjigi Mojstrovine Slovenije. Imajo dobro domače vino in žganje, s katerima napolnijo svoje pletene izdelke.

Izlet smo končali z večerjo v gostilni Iršič na Tolstem Vrhu, kjer so nam postregli s konjiškimi vini.

Poslovlili smo se od vinskih gričev, prijaznih gostincev Iršič in se dobro razpoloženi odpravili domov.

Organizatorju Romanu Kosu se zahvaljujemo za lepo doživetje.

Za ČD Sevnica Viktor Kladnik

Občni zbor Čebelarskega društva Slovenska Bistrica

Nedavno so bistriški čebelarji na svojem občnem zboru ocenili svoje delo v letu 2006. Lani je članarino plačalo 71 čebelarjev, med njimi pet družinskih članov, trije člani, ki so stari več kot 80 let, in pet invalidov I. kategorije. Lani je bilo dejavnih 20 krožkarjev. Na sejah UO in NO smo se zbrali osemkrat, ena seja NO pa je bila posebej. Zaradi starosti, predvsem pa iz zdravstvenih razlogov so bili na njihovo lastno prošnjo zamenjani nekateri člani v organih društva. Tako je bil za podpredsednika UO izvoljen g. Gorazd Levart, dipl. inž. gozdarstva, za predsednika NO pa dolgoletni član UO g. Stanko Španinger. V okviru društva delujejo komisija za pašni kataster, komisija za izobraževanje in društveno dejavnost,

gospodarska komisija, skupina za ugotavljanje čistosti kranjske sivke na lokalni ravni in sekcija za uporabo medu v prehrani.

Za uspešno in prizadevno delo je bilo podeljenih 9 priznanj in 18 odličij Antona Janše III. stopnje. Za dobitnike odličja Antona Janše II. stopnje so bili predlagani čebelarji Srečko Mihelak, Jože Kadenšek in Maksimilijan Prah. Vsi so uspešno končali izobraževanje za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije in so dobitniki odličja Antona Janše III. stopnje, dejavni pa so tudi v čebelarji organizaciji. Za dobitnika odličja Antona Janše I. stopnje je bil predlagan g. Stanko Španinger.

V minulem letu je bila najpomembnejša društvena prireditev državno srečanje mladih čebelarjev, ki je bilo 6. maja 2006 in na katerem je sodelovalo približno 400 mladih čebelarjev in njihovih mentorjev. Gotovo sta zanimiva dva, še neobjavljena podatka s tega srečanja:

- Osnovne šole so prijavile 103 ekipe ali 75 % udeležencev, srednje šole 8 ekip ali 5 % udeležencev, čebelarjska društva pa 25 ekip ali 20 % udeležencev.

- Mentorji:

število skupin na mentorja	1	2	3	4	5	6
število mentorjev	24	21	11	2	2	3
%	38	33	17	3,5	3,5	5

Med njimi je bilo 27 ali 43 % mentoric.

Vsa leta je društvo posebno pozornost namenjalo izobraževanju in napredku čebelarjenja. Pripravili smo številne ekskurzije po domovini in tujini, predavanja in medsebojne obiske. Zdaj je v društvu precej članov, ki so končali strokovno priznane in s certifikati potrjene oblike izobraževanja:

- 33 čebelarjev je uspešno končalo izobraževanje za pridobitev NPK čebelar/-ka,

- dva sta preglednika kakovosti medu v okviru blagovne znamke,
- eden je inštruktor za zatiranje varoj,
- v okviru društva deluje skupina za ugotavljanje pasemske čistosti na lokalni ravni,
- več jih je končalo tečaje za vzrejo matic,
- med našimi člani so vrhunski pridelovalci različnih medenih pijač, dobitniki naziva šampion za medove, prejemniki številnih zlatih, srebrnih in bronastih priznanj za medove ter za medene pijače,
- član društva je tudi vodja skupine za usposabljanje pridelovalcev medenih pijač za Slovenijo,
- 16. decembra lani je 7 naših članov končalo 411-urno usposabljanje in prejelo naziv čebelarski mojster.

Kljub velikemu znanju pa so še vedno težave pri prednosu teorije v prakso. Primanjkuje namreč izurjenosti, opaziti pa je tudi negotovost, ali je tisto, kar sem slišal in kar delam, dobro in pravilno.

Spremembe so vsako leto velike, ukrepi pa še niso povsem ustaljeni in si včasih celo nasprotujejo.

Leta 2006 je bil odziv na izpolnjevanje panjskih listov manjši kot leto prej. Izpolnilo jih je 89 % čebelarjev za 80 % stojišč. Nekateri čebelarji so razočarani, ker je Agencija nekatere predloge neupravičeno zavrnila, obljube, da bo zadevo vnovič obravnavala brez pritožbenega postopka, pa do zdaj ni izpolnila. So pa panjski listi vendarle premaknili miselnost čebelarjev, predvsem glede ugotavljanja pasemske čistosti in nekaterih lastnosti kranjske sivke, na katere prej

niso bili toliko pozorni. Pozitivni premiki so v razmišljanjih o panjskih sistemih, lastni vzreji matic, individualnem teoretičnem in praktičnem izobraževanju ter v spoznanju, da je vsak čebelar sam odgovoren za zdravje svojih družin. Društvo pomaga pri izobraževanju in zbiranju naročil za zdravila. V posameznih primerih čebelarjem pomaga inštruktor, vendar se mora vsak čebelar usposobiti za samostojno in učinkovito ukrepanje, vsak pa mora tudi spoznati, da brez zapisov ne gre več.

Člani so bili presenečeni nad kadrovskimi rešitvami v ČZ Slovenije. Dajanje prednosti nekaterim za odgovorna mesta v Zvezi, ne da bi ti prej aktivno delovali v naši organizaciji, se ne bi smelo več ponoviti. Do izteka mandata bi morali predsednika izbrati med izvoljenimi podpredsedniki. Naše društvo je predlagalo g. Marka Purnata. Ob širjenju kolektiva in številnih novih nalogah je nujno treba urediti sistemizacijo delovnih mest in določiti medsebojne odgovornosti. Ostaja pa veliko vprašanje, če se ne zaleteli s profesionalnim predsednikom ter spet lobirali in prebirali različna pisma.

Poglavitne letošnje naloge našega društva so izračun čistosti kranjske sivke na lokalni ravni, nadaljevanje prizadevanj v zvezi s čebelarskim domom, končanje tečaja za vzrejo matic in urejanje vzrejališča, pa tudi organizacija izleta in prijetnega družabnega srečanja. Člani se bodo udeleževali izobraževalnih oblik v društvu, v ČZD Maribor in drugod. Pripravljamo javno oddajo na KTV, sodelujemo z drugimi sredstvi javnega obveščanja, s šolami in z vrtci. Precej rezerve je še v širjenju izbora čebeljih pridelkov in v marketinških postopkih.

Trudili se bomo, da bodo naše čebelice še naprej uspešno ZAGOTAVLJALE CVETOČO IN RODNO KULTURNO KRAJINO.

Norbert Jedlovčnik

VZREJA MATIC – Avgust Bučar

Tel.: 041 696 210

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevzem matic osebno ali po pošti!

REFRAKTOMETER - za merjenje vlage v medu zdaj dostopen tako velikim čebelarjem kot tudi ljubiteljem. Pridružite se številnim slovenskim čebelarjem, ki z lastnim refraktometrom ugotavljajo vlago v medu in optimalni čas za točenje.

Kakovost medu je v veliki meri povezana z vsebnostjo vode. Odslej boste lahko sami ugotavljali delež vode. Na prizmo kanete nekaj medu, pritisnete pokrovček ter pogledate proti svetlobi. Na skali med 12 in 27 % odčitate delež vode. Refraktometer je v kakovostnem ALU-ohišju s steklenimi lečami ter prizmo, ima ATC (samodejno prilagajanje temperature) in je v priročni torbici s pipeto. Garancija je eno leto.

Za informacije ali naročilo smo na voljo bodisi po telefonu, faksu ali na našem spletnem naslovu.

Cena je 62,60 €/kos z vključenim DDV.

Refraktometer lahko dostavimo tudi po povzetju. Za večja naročila smo pripravili zanimive popuste.

Kvasica 2, 8343 Dragatuš, Bela krajina,
tel.: 07 356 69 14, faks: 07 356 69 12, GSM: 041 341 943
e-pošta: info@ekokult.com, spletna stran: www.ekokult.com

INFORMACIJE O PREDVIDENIH USPOSABLJANJH V ČASU OD 5. 6. 2007 DO 11. 7. 2007

Datum	Ura	Sklop	Naziv	Predavatelj	Ciljna sk.	Kraj	Koordinator
5.6.2007	15.00	B3, B4	Vzreja čebeljih družin in matic	J. Kropivšek	b,c	Mozirje	M. Purnat
5.6.2007	17.00	B3, B4	Vzreja čebeljih družin in matic	J. Kropivšek	b,c	Mozirje	M. Purnat
6.6.2007	15.00	B3, B4	Vzreja čebeljih družin in matic	J. Kropivšek	b,c	Mozirje	M. Purnat
6.6.2007	17.00	B3, B4	Vzreja čebeljih družin in matic	J. Kropivšek	b,c	Mozirje	M. Purnat
6.6.2007	16.00	B4	Vzreja čebeljih matic	dr. A. Gregorc	b,c	Kmet. šola Grm Novo mesto	L. Gradišar
8.6.2007	13.00	A7	Čebelje paše in znač. pašnih virov - del. na terenu	F. Šivic	a,b,c	okolica Radeč	G. Bregar, 041 668305
9.6.2007	9.00	B4	Vzreja matic - delavnica	B. Kozinc	b,c	Krško	M. Hrastelj, 031 303337
9.6.2007	8.30	B3, B4	Vzreja čebeljih družin in matic	J. Kropivšek	b,c	Vrtnarska šola Celje	T. Nikoloski
12.6.2007	16.00	A7	Čebelje paše in znač. pašnih virov - del. na terenu	F. Šivic	a,b,c	okolica Gornjega Grada	M. Purnat
16.6.2007	9.00	B4	Vzreja matic - delavnica	B. Kozinc	b,c	Kmet. šola Grm Novo mesto	L. Gradišar
22.6.2007	16.00	B3, B4	Vzreja čebeljih družin in matic	J. Kropivšek	b,c	okolica Hrastnika	A. Fabjan, 041 675954
11.7.2007	16.00	A7	Čebelje paše in znač. pašnih virov - del. na terenu	F. Šivic	a,b,c	okolica Slov. Konjic	S. Kokej, 051 337108

V urniku niso objavljena vsa usposabljanja, ki se bodo odvijala v juniju in juliju. Točne datume bomo objavili naknadno na portalu ČZS oz. obvestili regijske predsednike ČD. **Način prijave:** V usposabljanje se prijavite s prijavnico objavljeno v Slovenskem čebelarju 12/06 ali na spletni strani: www.cebelarska-zveza-slo.si za vse teme ali za teme, ki si jih poljubno izbirate. Rok za oddajo prijave: 5 dni pred začetkom posameznega predavanja na naslov koordinatorskega oz. organizatorskega območja, na katerem se želite usposabljeti. Naslovi in telefonske številke koordinatorjev so objavljeni v letošnji tretji številki revije Slovenski čebelar. ČZS - PRO si pridružuje pravico do sprememb posameznih usposabljanj. Spremembe bodo objavljene na spletni strani ČZS.

MATIČNICE 0,14 €/kos (33,55 SIT/kos)

Groplast, d. o. o., 041 384 813 ali info@gro-plast.com
Sestavljene in pakirane po 100 kosov, dostava po povzetju.

Vzreja matic – BUKOVŠEK – Vzrejališče z najdaljšo tradicijo v Sloveniji – od leta 1934

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od konca maja do pozne jeseni po pošti ali osebno na naslovu: **Alojz in Janko Bukovšek – Golo Brdo 19, 1215 Medvode, tel.: 01 361 24 28 in 031 852 240.**

VZREJA MATIC - Jožef Jakšič

Kapca, Glavna ulica 21, 9220 Lendava,
Tel.: 051 367 153, 02 576 10 60

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevzem matic osebno ali po pošti!

VZREJA MATIC – Čebelarstvo Janez Luznar, Begunje 170, 4275 Begunje na Gorenjskem tel.: 04/533 39 14, GSM 041/948 077, e-pošta: janez.luznar@telemach.net

Od 10. maja naprej lahko kupite gospodarske matice. Matice so kranjske sivke, alpski ekotip, pod nadzorom KIS-a iz Ljubljane. Ob nakupu dobite spričevalo in matični list z izvorom plemenjaka. Matice so označene. Naše sivke izvirajo iz osrčja domovanja kranjske med Jelovico, Karavankami in Julijskimi Alpami.

VZREJA MATIC – DARKO GRM

Hude Ravne 1, Dole pri Litiji,
tel.: 01 897 21 45 – GSM: 041 900 606

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Na voljo so čebelje družine na 7S AŽ, družine imajo mlade matice. Pri nas lahko dobite matičnike črne barve za pridobivanje matičnega mlečka ali za vzrejo matic.

VZREJA MATIC - Bojan Donko Dolga vas, Glavna ulica 94, 9220 Lendava, tel.: 041 580 224

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevzem matic osebno ali po pošti!

VZREJA MATIC – ČEBELARSTVO KAVAŠ 9233 Odranci, Ribiška 8, tel: 041 354 860

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevzem matic osebno ali po pošti! Čebelje družine z mladimi maticami na AŽS od 5S do 10S ali na DB-satju lahko dobite vse leto.

VZREJA MATIC - Jožica in Jožef Tratnjek Žižki 93, 9232 Črenšovci, tel. 041 886 652, 02 5701817

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevzem matic osebno ali po pošti!

VZREJA MATIC MIRKO JURINEC

Ključarovci 74, 9242 Križevci pri Ljutomeru
Tel. 02 587 19 04, GSM 051 370 413

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. **PREVZAMETE JIH LAHKO OSEBNO, POŠLJEMO PA JIH TUDI PO POŠTI!**

Gensko spremenjeni organizmi – naša prihodnost ali apokalipsa

Gojenje rastlin in živali z izboljšanimi lastnostmi je bila že od nekdaj želja kmetovalcev, ne glede na to, ali je šlo za povečanje rodnosti, odpornost proti boleznim ali za kaj tretjega. Kmetje so s tem namenom skrbno izbirali semena ter se ukvarjali s križanjem sorodnih vrst. Odločilen premik pri spreminjanju vrst se je zgodil z razvojem genske znanosti. Genska tehnologija namreč omogoča prenos genov med organizmi popolnoma različnih vrst. Tako lahko na primer gene živali ali bakterij vnašamo v rastline in nasprotno. Človekovo poseganje v genski zapis živih organizmov pa je precej nenatančno. Vnos je popolnoma naključen in zaradi tega ni mogoče predvideti vseh posledic take spremembe dednega zapisa, saj je delovanje gena odvisno tudi od tega, kje v genomu je.

Podjetja, ki se ukvarjajo z genskim inženiringom, so najprej začela gensko spreminjati najpogostejše komercialne poljščine, kot so koruza, soja, oljna repica, bombaž, krompir, paradižnik itd. V večini primerov so v rastline vnašali gene za dve lastnosti, in sicer za odpornost na herbicide in odpornost na žuželke. Pri prvi nova rastlina postane neobčutljiva na izbrani herbicid, pri drugi pa zaradi na novo vnesenega gena rastlina sama proizvaja toksin, ki je strupen za žuželke.

Ker se je gojenje gensko spremenjenih organizmov (GSO) razširilo šele v zadnjih desetih letih, rezultatov raziskav o dolgoročnem vplivu gensko spremenjenih rastlin na zdravje ljudi in na okolje še ni. Tako so ugotovili, da se npr. pri čebelah, ki so nabirale nektar na gensko spremenjeni ogrščici, spremeni črevesna flora. Največje površine, posejane z GSO (pribl. 70 %), so v ZDA. Prav iz te države pa v zadnjih letih poročajo tudi o pojavu množičnega izginjanja čebel. Kot enega izmed možnih vzrokov te katastrofe navajajo tudi GSO.

Zapletena in kompleksna problematika gensko spremenjenih organizmov, predvsem gensko spremenjenih kulturnih rastlin, se nezadržno in presenetljivo hitro bliža tudi Sloveniji. Prvič smo se z njo resneje srečali pred nekaj leti, ko se je pojavil sum, da nameravajo na naših poljih poskusno gojiti gensko spremenjeni krompir. Potem pa je »razvoj« bliskovito napredoval, tako da je na svetovnem trgu že zelo težko dobiti pšenico, koroza, riž, sojo, paradižnik in še nekatere rastline, pomembne za prehrano ljudi, ki jim niso povečali odpornosti ali spreminjali lastnosti z gensko tehnologijo.

To občutljivo vprašanje v Sloveniji ni rešeno. Zaradi posebnosti našega prostora in dozrajšnje »neonesnaženosti« z GSO je treba ukrepati hitro, potreben pa je tudi pritisk javnosti (pri tem imajo lahko velik vpliv prav občine), saj proti razširjanju uvajanja GSO govori zlasti naša razdrobljena kmetijska struktura. Dejstvo je, da bi gojenje GSO skoraj gotovo v celoti ogrozilo obstoj ekološkega kmetijstva in proizvodnjo t. i. ekoživil v Sloveniji, čeprav bi to moralo biti tako naša prednost kot tudi razvojna možnost. Glede na skrb vzbujajoče podatke o izginjanju čebel v ZDA kaže, da bi bilo na udaru tudi slovensko čebelarstvo.

Slovenija ob upoštevanju pravnega reda EU ne more predpisati regij, na katerih gojenje gensko spremenjenih rastlin ni mogoče, lahko pa taka območja s prstovoljnimi dogovori ustanovijo posamezniki ali združenja. Pri tem lahko veliko vlogo odigra tudi vaša občina, saj

lahko sprejme sklep o občini kot območju brez GSO in se tako pridruži več kot 4500 evropskim občinam in 170 regijam, ki so to že storile.

V klopi občinskih svetov sedi kar nekaj čebelarjev. Čebelarska zveza Slovenije te čebelarje in seveda tudi vse druge poziva, naj ob pomoči občinskih svetnikov sprejmejo sklep, da je njihova občina območje brez GSO Čebelarske svetovalna služba je na naslove vseh 210 slovenskih županov že poslala gradivo, potrebno za sprejetje takšnega sklepa. Upam, da bomo vsi skupaj uspešni!

Vlado Auguštin

OBVESTILO

Povabilo k oddaji turističnih čebelarskih programov

Čebelarska zveza načrtuje, da bo v tem letu pripravila in izdala brošuro z delovnim naslovom »Čebelarski turizem v Sloveniji«, v kateri bodo v uvodu predstavljeni slovensko čebelarstvo, kranjska čebela in čebelji pridelki, v nadaljevanju pa čebelarski turistični programi iz celotne Slovenije. Brošura bo namenjena našim obiskovalcem, na ta način pa bi radi turistične ponudbo in promocijo čebelarstva predstavili tudi tujcem. Želimo, da v brošuri zajamemo čim več kakovostnih turističnih možnosti, ki jih lahko čebelarji ponudimo našim obiskovalcem in tako predstavili vso slovensko čebelarsko turistično ponudbo. Brošura bo prevedena v štiri jezike.

Čebelarske organizacije in posamezne čebelarje zato vabimo k oddaji turističnih čebelarskih programov, ki jih lahko ponudite v svojem okolju. Programi naj vsebujejo naslednje podatke:

- tematski naslov programa;
- podatke o ponudniku-organizatorju programa;
- podatke o letnem času, v katerem lahko zagotovite izvedbo ponujenega programa;
- podatke o tem, komu je po vašem mnenju program namenjen (npr. čebelarjem, nečebelarjem, otrokom, upokojujencem itd.);
- kratek opis programa - strnjen potek predvidenih ogledov, ki vključuje tudi strokovni čebelarski del;
- ovrednotenje programa - kaj je vključeno v ceno (npr. vstopnine, kosilo, strokovno vodenje);
- zanimive fotografije - motive iz vašega okolja v elektronski obliki.

Zaradi pravočasne priprave in izdaje brošure vas prosimo, da svoje programe pisno posredujete na naslov Čebelarske zveze Slovenije najpozneje 25. 6. 2007, sočasno pa tudi na spletni naslov anton.tomec@czs.si. Vse dodatne informacije dobite v tajništvu ČZS.

Anton Tomec,
tajnik

VZREJNI CENTER RODICA**Vasja Jug, Grant 1e, 5242 Grahovo ob Bači**

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

Ponujamo Vam **kakovostne in označene matice čiste kranjske sivke** iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice lahko naročite po tel.: **031-254-995** ali **05 3 804 958** in

po e-pošti: vasja.jug@gmail.com. Vsem čebelarjem odobrimo **količinski popust**.

Matice lahko prevzamete osebno ali po pošti.

S kvaliteto do uspeha!**POVERJENIKI ZA PASIŠČA**

ČD IG – Poverjeniki so: **Anton Koren**, Bičevje 1, 1000 Ljubljana (pokličite v večernih urah na tel.: 01 425 96 56 ali GSM: 040 220 112) za katastrsko območje Tomišelj in vnožje Krima, **Anton Maček**, Iška vas 40a, 1292 Ig, GSM: 031 398 209, za katastrsko območje Iška, Iška vas, Kot, Gornji Ig in Krim, **Jože Piškur**, Dobravica 11a, 1292 Ig, tel.: 01 286 22 20, za katastrsko območje Brdo, Škrilje, Golo, Zapotok in Mokrc in **Anton Primožič**, Vrbljene 26, 1292 Ig, tel.: 01 286 36 21, za katastrsko območje Vrbljene, Strahomer in vnožje Krima.

Za lokacijo stojišča se morajo čebelarji že pred oddaja pisne vloge dogovoriti s poverjeniki za pasišča. Vloge za posamezno pasišče sprejemamo do zasedbe pasišč. Vlogi je treba priložiti dokazila o zdravstvenem varstvu čebeljih družin.

ČD LOGATEC sprejema vloge za dovoz na gozdno pašo. Izpolnjen obrazec Vloga za namestitvev čebel pošljite kot pripeto datoteko na e-naslov: tone.zakelj@kclj.si ali miro.leskovec@siol.net oz. z redno pošto na naslov Tone Žakelj, Linhartova 17, 1000 Ljubljana, ali Miro Leskovec, Ograde 4, 1370 Logatec.

ČD BOHINJ sprejema vloge za dovoz čebel na smrekovo pašo na Jelovici. Vloge sprejema Stanislav Žmitek, Stara Fužina 10, 4265 Bohinjsko jezero. Dodatne informacije dobite na GSM: 031 838 908.

ČD LJUBLJANA MOSTE-POLJE zbira prijave za pasišča (kostanja) za leto 2007. Za pasišča **Janče, Volavljje** je poverjenik Marjan Zavrl, Tuji grm 3, 1129 Ljubljana - Zalog, tel.: 041 705 639, za območja **Besnica, Vnajnarje, Javor, Zagradišče** pa Janez Jere, Zg. Besnica 3a, 1129 Ljubljana - Zalog, tel.: 01 367 11 19 ali GSM: 041 843 280. Prijave sprejemamo do zasedbe pasišč. Preostale informacije so na voljo na internetni strani: »http://www.geocities.com/cebelarsko_drustvo_ljimp« ali po elektronski pošti na naslov »holzi@nlb.si«.

ČD KRIM: Vloge za hojevo pašo pošljite najpozneje do 10. junija 2007 na naslov: ČD Krim, Kamnik pod Krimom 6, 1352 Preserje.

ČD LITJA: Vloge za kostonjevo pašo sprejemamo do 6. junija 2007 na naslov: Janez Tehovnik, Kresnice 5, 1281 Kresnice, tel. 041 358 910 in 01 897 72 74.

ČD DOLSKO: V skladu s 7. členom Pravilnika o katastru čebelje paše (Ur. l. RS, št. 18/02) mora pisna vloga za dovoz čebel vsebovati vaš polni naslov, telefonsko številko in število čebeljih družin, ki jih nameravate prepeljati, pošljite ali prinesite pa jo na naslov: Gostilna »Pri Žerjavici«, Dolsko 16, 1262 Dol pri Ljubljani, najpozneje do 5. junija 2007. O odobritvi paše vas bomo obvestili po telefonu.

PRODAM

Čebelje družine na AŽ-satih, tel. 041 957 627.

Prevozni čebelnjak TAM T 130 s 60 naseljenimi 9S, 10S in 11S AŽ-panji, tel. 01 895 37 06, dopoldne do 10. ure, ali po GSM: 041 289 706, Kočevje.

Deset družin na AŽ-satju in 200 l cvička, tel. 031 312 430 ali 07 307 70 93.

Med hojev, lipov in cvetlični ter do dvajset čebeljih družin na 9S in 10S AŽ, tel. 031 503 635 ali 01 723 12 99.

Pet samostojnih zabojnikov z 12 naseljenimi 10S AŽ-panji, prikolico za osebni avtomobil in nekaj čebelarске opreme, tel. 02 461 74 39, Maribor.

Cvetni prah osmukanec, lahko tudi večjo količino, inf. 041 990 360.

Ometalnik za čebele, tel. 040 319 145, Gorenjska.

10 skoraj novih AŽ 7 satarjev ter 20 plemenilčkov. Informacije po 19h na 07 49 87836.

Točilo za med na 3 sate, tel.: 041 508 347.

Čebelnjak za 12 panjev, 12 praznih panjev in opremo, tel.: 051 216 194.

Dvajset čebeljih družin na 10 S v AŽ-panjih v dveh kontejnerjih, tel.: 02 753 19 71.

Kontejner z 42 AŽ-panji in letošnjim medom za 7.000 EUR, ali samo naseljene panje, tel.: 041 614 683.

6 čebeljih družin na AŽ-satih s panjem ali brez, zaradi selitve. Mišičič Mihael, Ilirska 9, Tolmin, tel.: 041 853 715

NAJAMEM

Večje število naseljenih AŽ-panjev, tel. 07 498 73 78, po 19 uri.

OBVEŠČAM

Podrobnosti o »zakladnem« čebelarjenju in čebelarjenju v »maksim« AŽ-panju ter številne druge čebelarске novosti si lahko ogledate na spletni strani: <http://marjan.debelak.cebelarstvo-grom.com>

TONE HACE

Sredi decembra lani, ko so se v nas že zbuvala praznična pričakovanja, želje po vsem dobrem in hrepenenje po pomladi, nas je pretresla novica o smrti Toneta Haceta. Saj smo vedeli, da je bolan, spremljali smo njegove težave z zdravjem, upali skupaj z njim in njegovimi bližnjimi, a to upanje se je izkazalo za jalovo, ko smo izvedeli za njegovo smrt. S Tonetom smo se srečevali in sodelovali pri skupnih čebelarstvih opravilih in izmenjavi naših izkušenj. Pa smo ga res poznali? Najbrž ne. Vsak človek, vključen v družbo, ostane le do polovice popisana knjiga, toda, ko ga doleti bolezen, se mora sam bojevati z njo. Tone je živel umirjeno, prijazno življenje s svojo družino in svojimi čebelami. Rad je bil čebelar. Ob druženju s čebelami je izpolnil svoje hrepenenje po sožitju z živo naravo. Čebele je občudoval kot velik čudež življenja, ustvarjalnosti in smotnosti. Bil je tudi dejaven član našega društva, za svoje delo pa je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Težko smo se poslovili od človeka v letih, ko bi lahko s svojo družino in svojimi čebelami živel najbolj polno. A življenje je obrnilo drugače. Tone je odšel. Zapustil je svojo družino, svoje čebele, svoje prijatelje. Hvaležni smo mu za pozornost in sodelovanje, ki nam ju je naklonil. Čebelarji Loške doline ga bomo pogrešali in ohranili v lepem spominu.

ČD Loška dolina

IVAN ŠKRBEČ

V hladnem jutru prvega junjskega dne leta 2006 smo zvedeli, da je umrl Ivan Škrbec, član našega čebelarstvskega društva, vnet čebelar, vsestransko dejaven človek, predan prijatelj ter nepogrešljiv oče, dedek in mož. Vedeli smo, da Ivan boleha, vedeli smo, da je v 84. letu starosti, nismo pa pričakovali, da bodo stvari tako hitro postale kruto dokončne, saj se je v začetku leta še udeležil občnega zbora. Ivan je postal čebelar po upokojitvi, ko se je lahko posvetil svojim konjičkom in mladostnim sanjam. Kot vsake stvari, ki jo je v življenju počel, se je tudi čebelarjenja lotil zelo sistematično. Tako se je najprej temeljito poglobil v strokovno čebelarstvo literaturo in si pridobil prijatelje čebelarje, ki so ga uvedli v čudoviti svet čebelarstva. Hitro je postal samostojen in uspešen čebelar. Čebele je občudoval in spoštoval. Njihova družba mu je lepšala dni, umirjala misli, lajšala tesnobo v tranzicijskih časih, ko so ene vrednote odmirale, drugih pa še ni bilo. V Ivanovi družbi nam je bilo prijetno. Bil je odprt človek, iskren, pozoren, iskrih v duhovih. Tisti, ki smo nekoliko bolj poznali njegovo življenjsko pot, tako plodno, raznoliko in uspešno, smo ga občudovali, še posebej zato, ker jo je zmogel, pa tudi zato, ker je tako dostojanstveno prenašal vse ovire na njej in tudi priletnost nekaterih vplivnih posameznikov. Ivan je umrl prav

v obdobju najintenzivnejšega čebelarstvskega leta. Žal se je primerilo, da je Ivan čez zimo ostal brez čebel, zaradi bolezni pa ni imel več moči, da bi obnovil čebelje družine. V tem je kar nekaj simbolike. Ko odide stari čebelar, tudi čebele težko preživijo, sam pa si morem kaj, da ne bi pomislil, ali ni bilo pri Ivanu nasprotno. Čutimo žalost, a tudi hvaležnost, da smo ga poznali, se veselili njegove bližine in se navzeli njegove vedrine. Tega ne bomo pozabili. Nanj nas bodo spominjale tudi čebele.

ČD Loška dolina

IVAN DEBELJAK

Spomladi, ko se narava prebudi iz zimskega spanja, začnejo prvo pomladno cvetje iskati tudi čebele, da bi si čim prej ustvarile možnosti za nov zarod. Cvetoče češnje s svojim opojnim vonjem vabijo marljive delavke, da se napijejo medicinske in jo ponesejo v panj. Letošnjo pomlad pa ob čebelnjaku ne bo čebelarja Ivana.

Ivan Debeljak je bil rojen leta 1938 v Retjah v Loškem potoku. V osnovno šolo je hodil na Hrib. Že kot mlad fantič je moral poprijeti za delo, kruh si je služil tudi v Nemčiji, po vrnitvi pa je bil do upokojitve zaposlen kot lovski čuvaj v Lovišču Sneznik. S čebelami se je seznanil pri prijatelju lovcu in čebelarju. Začel je s tremi panji, potem pa leto za leto za vedno povečeval število družin. Po upokojitvi si je zgradil vzoren čebelnjak z dvajsetimi panji. Znanje o čebelarstvu si je nabiral iz literature, pri prijateljih in v Čebelarstvem društvu Loška dolina. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. stopnje, na mednarodnem ocenjevanju v Semiču pa je prejel tudi zlata priznanja za kakovost medu. Vsi čebelarji iz Loške doline ga bomo ohranili v večnem spominu.

ČD Loška dolina

JANEZ PRAPROTNIK
(1945–2006)

Med tržiškimi čebelarji je v začetku lanskega novembra odjeknila žalostna novica, da nas je za vedno zapustil naš dolgoletni član Janez Praprotnik. Rojen je bil leta 1945, dolga leta pa je živel v Hudem Grabnu nad Lešami, kjer je imel zelo lepo urejen čebelnjak. Čebelariti je začel davnega leta 1958, saj je po napornem delu v kovačnici kos v Trziču želel čim več prostega časa preživeti v naravi. To priložnost mu je ponudilo prav čebelarjenje, hkrati pa mu je pozneje kot upokojencu tudi poestrilo življenje. Čebelariti je začel z nekaj družinami v AŽ-panjih. Rad se je izraževal in družil, zato se je kmalu včlanil v ČD Tržič. Že po nekaj letih članstva je postal član upravnega odbora. Ko je opravil tečaj za čebelarstvskega preglednika, je v društvu prevzel tudi do od-

govorno nalogo. Veliko prostovoljnega dela je opravil pri obnovi šolskega čebelnjaka v Bistrici pri Sv. Juriju. Sodeloval je tudi pri postavitvi Janševe plemenilne postaje na Zelenici, ki jo upravlja ČZ Zgornje Gorenjske. Nekaj mesecev pred njegovo smrtjo je ČD Tržič razvil čebelarstvi prapor in za praporščaka imenovalo Janeza. To njegovo delo sta kmalu po prevzemu dolžnosti pretrgali bolezen in veliko prezgodnja smrt.

Za svoj prispevek k razvoju in obnavljanju čebelarstva je prejel odličji Antona Janša III. in II. stopnje. Z njegovo smrtjo je ČD Tržič izgubilo dobrega člana in vzornega čebelarja. Člani društva in nekdanji sodelavci smo se od njega poslovili z društvenim praporom na pokopališču v Kovorju. Njegove čebelice so izgubile dobrega gospodarja, mi čebelarji pa iskrenega prijatelja, ki ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarji ČD Tržič

RAJKO KALISTER
(1959–2007)

Nedoumljiva in težka je beseda slovesa, ko se poslavljamo od pokojnega Rajka Kalistra, ki nas je zapustil v cvetu življenjske moči. Nihče ni pričakoval, da se bomo od njega poslovili tako iznenada in v času, ko bi s svojim delom in zavzetostjo lahko še toliko prispeval k blaginji in vzponu slovenskega čebelarstva.

Rajkova življenjska pot se je začela leta 1959 v Prestranku, bila je prežeta z delom in tisto radovednostjo, ki ga je leta 1980 privedla na čebelarstvo pot. Poklicna in delovna pot je Rajka iz domačega kraja vodila na slovensko Obalo. Tam je bil več let zaposlen na Policijski postaji v Kopru, kjer je opravljal vodstvene dela. Z življenjsko sopotnico Vesno si je tam ustvaril varno družinsko gnezdece, v katerem sta se jima rodila hči Maja in sin Goran. Čebelarjenje je Rajka spremljalo že od mladih nog, dejavno pa se je v delo Obalnega čebelarstvskega društva Koper vključil leta 1994. Vsa leta do prerane smrti je bil predsednik društva, čebelarstvi predavatelj in mentor mladim čebelarjem. Leta 2004 je postal član upravnega odbora in podpredsednik Čebelarstvske zveze Slovenije, vodil je komisijo za organizacijske in pravne akte, pri Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije pa je bil podpredsednik komisije za čebelarstvo. V Čebelarstvi zvezi Slovenije smo mu zaupali pomembne naloge, ki jih je uspešno in zavzeto izvajal, za kar mu gre posebna zahvala in priznanje. Rajko je imel visoke cilje in je drugega za drugim uspešno dosegal. Toda njegova ambicija in dosežki ga niso naredili visokega in vse mu ni stopilo v glavo. Ostal je preprost in moder, s slovenskim srcem, razumel je čas in bil nenehno odprt za vse novo. Kdor je po-

bližje poznal pokojnikovo družino in se oglasil na njegovem domu, je vedno naletel na prijazno besedo in pripravljenost za sodelovanje.

Slovenski čebelarji smo izgubili mladega sodelavca, ki je dozorel v uglednega sossustvarjalca razvoja slovenskega čebelarstva. Delal je strokovno, delal je organizacijsko, pri delu v čebelarstvu pa so mu trdno ob strani stali njegova žena Vesna in oba otroka. Za svoje delo je prejel bronasto in srebrno odličje Antona Janše, letos pa bi mu ob praznovanju 5. slovenskega čebelarskega praznika, ki ga je s tako zavzetostjo pripravil v Kopru, podelili najvišje zlato odličje Antona Janše. Žal bomo odlikovanje posmrtno izročili njegovi družini. V imenu slovenskih čebelarjev se podpredsedniku Rajku Kalistru zahvaljujemo za vse, kar je naredil za razvoj slovenskega čebelarstva. Ohranili ga bomo v trajnem, hvaležnem in spoštljivem spominu – zaradi njegovih misli, besed in dejanj, zaradi številnih nepozabnih delovnih in družabnih ur, ki smo jih preživeli z njim, zaradi njegove poštene in prijetne osebnosti. Njegovim najbližjim, prijateljem in vsem, ki ste ga imeli radi, izražamo iskreno sožalje in globoko sočutje.

Čebelarica zveza Slovenije,
predsednik Boštjan Noč

telja in čebelarja pa ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Domžale

ADOLF MILHARČIČ (1908–2007)

V 99. letu življenja nas je zapustil starosta čebelarjev in gasilcev v občini Postojna, častni član ČD Postojna Adolf Milharčič. Rodil se je v Hruševju, kjer je pred drugo svetovno vojno vodil pekarno v domači hiši. V prvih dveh letih vojne je bil poklicni gasilec v Trstu in od leta 1942 do konca vojne poklicni gasilec v Pivki. V tem obdobju je kot ilegalce delal za NOB. Po končani vojni je na domu znova odprl pekarno, od 1956 do 1960 pa tudi gostilno. Od leta 1960 do upokojitve je bil zaposlen v LIV Postojna. Čebelariti je začel leta 1958 in je z 20 panji čebelaril do leta 1990. V tem obdobju je opravljal vrsto funkcij v ČD Postojna, svoje znanje pa je rad posredoval tudi mladim čebelarjem. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje, dva dneva pred smrtjo pa ga je UO ČZS imenoval tudi za dobitnika odličja Antona Janše I. stopnje.

ČD Postojna

še prej napotil v daljno Avstralijo, ne na oddih, ampak spet zato, da bi odkrival skrivnosti narave še na drugi strani zemeljske oble. Usoda je hotela, da je bila to njegova zadnja učna pot. Čebelarji ČD Šentjerneja ga bomo ohranili v lepem spominu in mi ostali hvaležni za vse, kar nam je zapustil v svojem kratkem, a plodnem obdobju čebelarjenja.

ČD Šentjernej

JERNEJ NOVAK (1925–2007)

V začetku tega leta nas je zapustil naš dolgoletni član Jernej Novak iz Preloga pri Domžalah. Rodil se je leta 1925 v Dobu pri Domžalah. Kasneje so se starši preselili v Stob pri Domžalah. Dolga leta je bil zaposlen v Agrotehnikni kot vodja skladišča za kemična sredstva za varstvo rastlin. Poročil se je leta 1953 z ženo Ano in skupaj sta si zgradila hišo v Prelogu pri Domžalah. Čebelaril je že njegov oče v Stobu pri Domžalah z AŽ panji. Čebelariti je začel v očetovem čebelnjaku. Po njegovi smrti je prevzel tudi očetove čebele. Čebelaril je z do dvajsetimi panji. Kasneje je čebelaril tudi z bratrancom na Štajerskem. Član Čebelarske družine in društva Domžale je postal že leta 1955. Bil je dolgoletni blaginik Čebelarske družine in več mandatov član upravnega odbora družine in društva. Bil je skromen in vedno je rad prisluhnil drugim, rad pa je tudi svetoval, če ga je kdo prosil za nasvet. Domžalski čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu, njegovi družini pa izrekamo iskreno sožalje ob izgubi dragega očeta in dedka.

ČD Domžale

MARTIN SUŠNIK (1928–2007)

V pričakovanju pomladi in nove čebelarske sezone nas je proti koncu meseca februarja nenadoma zapustil dolgoletni član Martin Sušnik. Rodil se je v številčni družini na Jasenu pri Rovah. Po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil kot mizar v podjetju Termit v Ihanu in spoznal svojo življenjsko sopotnico Ivanko. Na Ivankinem domu se je začel spoznavati še s čebelami; imel jih je Ivankin brat Nande, ki je bil tudi prvi Martinov mentor. Leta 1953 je že imel svoj čebelnjak in v njem nekaj čebeljih družin, in se vpisal v ČD Domžale. Prišlo je srečno leto 1955, ko sta se Ivanka in Martin poročila in rodili sta se jima dve hčerki. Odločila sta se za gradnjo hiše na Viru pri Domžalah. Med vsem tem delom Martin ni pozabil na svojo prav tako tudi ne na čebelje družine. Z veseljem je odšel v zasluženi pokoj 1990 saj je vedel, da se bo odslej še bolj posvetil čebelarstvu in spremljal njihov razvoj. Redno se je izobraževal in se udeleževal preostalih čebelarskih srečanj, neizkušeni pa je svetoval iz svoje dolgoletne čebelarske prakse. Vskakomur, ki ga je zaprosil za pomoč v težavah je priskočil na pomoč in pomagal po svojih najboljših močeh. Ob njegovi smrti je v njegovem domu in čebelnjaku nastala praznina, čebelarji se mu zahvaljujemo za vse njegovo delo in nesebično pomoč, kot dobrega prijatelja

PETER LUZAR (1976–2007)

Letošnji februar bo v srcih vseh čebelarjev ČD Šentjerneja zapisan z žalostjo. Na šentjernejskem pokopališču smo se namreč poslovili od Petra Luzarja, mladega čebelarja in člana našega društva. Niti Petrovega življenja so se stkale v vaškem okolju Dolenje Stare vasi in Šentjerneja. Preživeti otroštvo in mladost v svobodnem okolju narave je gotovo bogata popotnica za življenje. Tako je bila Petru očitno že v zibel položena ljubezen do narave in skrb za njeno ohranjanje. Klic narave je ostal. V njem je prek svojega starega očeta našel ljubezen do čebel. Ta marljiva bitja so ga prevzela v tolikšni meri, da se jim je v celoti predal, saj je ugotovil, da brez njih ne more več živeti. Ob povezovanju študija agronomije in dela s čebelami je skušal odkriti čim več. Zlasti ekološko sadjarstvo in čebelarstvo sta ga tako pritegnila, da je vsaki od teh dejavnosti namenil ves svoj čas in vso svojo energijo. Da bi svoje znanje razširil in ga delil drugimi, se je pred desetimi leti včlanil v ČD Šentjerneja. S tem je obogatil delo društva, zlasti na področju medsebojnega povezovanja in izobraževanja njegovih članov. Njegovo ljubezen do čebel so spoznali tudi častitljivi menihi samostana Pleterje, saj so mu zapali vodenje samostanskega čebelarstva. Po letih izobraževanja se je Petru približal čas redne zaposlitve. V želji, da bi spoznal del preostalega sveta, se je

LUDVIK MOHORIČ (1930–2007)

Januarja letos nas je zapustil dolgoletni član našega čebelarskega društva Ludvik Mohorič. Rodil se je 31. 7. 1930. Čebelariti je začel že v otroštvu, ko ga je s čebelami seznanil njegov oče. Od njega je prejel tudi prvi dve družini. Ko se je poročil, sta z ženo zgradila hišo v Ljubljani. V Golici v Selški dolini, v mali hiški čebelnjaku pod rodno vasio, pa je ostal njegov drugi dom, kamor je vsak teden z družino z veseljem zahajal, da je obiskoval svoje čebele. Čebele je imel rad in z njimi je lepo in skrbno ravnal. Po večini je čebelaril s 60 panji. Čebelarsko znanje si je rad dopolnjeval z obiski čebelarskih predavanj. Svoje čebelarsko znanje je nesebično prenašal na svojega sina in zeta. Bil je tudi aktiven član čebelarskega društva. Nekaj časa je bil predsednik društva, pa tudi član upravnega odbora in častnega razsodišča. V zadnjih letih je število družin zmanjšal na 14. Lansko jesen jih je še zadnjič skrbno pripravil na zimski počitek. V začetku januarja je k večnemu počitku legel tudi sam.

ČD Selška dolina

Franc ULJANČIČ

(1958 - 2007)

V zemlji, v delu čebel, v šumenju brez, v sanjah ob šelestenju praproti iščem sebe, da bi našel tebe – smisel življenja.

Stane Sever

Stari rimski modreci so trdili, da si življenjsko pot ustvarimo sami. Kljub njihovi modrosti pa ugotavljamo, da na našo življenjsko pot v veliki meri vplivata tudi splet okoliščin in usoda, na katero žal nimamo vpliva. Tako je tudi pokojni Franc Uljančič, skupaj z svojo družino, vse življenje sejal z dobrim namenom, da bo v letih mirovanja lahko žel sadove. Ustvaril

si je svoj dom in se posvetil čebelarstvu. Bil je tudi mož vere, zato je iz nje črpal moč za drugo veliko krepost, o kateri je tolikokrat govoril sv. Pavel, namreč za potrpežljivost. Potrpežljiv človek je moder človek, ki razume omejenost zemeljskega in zato ne skuša izsiliti stvari, ki jih ni mogoče uresničiti.

Tako kot vsak čebelar začetnik, je tudi Franc sprva začel čebelariti z eno čebeljo družino in se včlanil v naše Čebelarstvo društvo Kamnik. Prvi čebelnjak si je postavil v naselju Buč v Tuhinjski dolini. Že ob prvem pogledu na urejen čebelnjak je vsak lahko vedel, da gre za resničnega ljubitelja čebel, ki mu ni vseeno, kakšno domovanje imajo čebele, s takim odnosom pa je Franc dokazal svojo ljubezen in odnos do čebel. Leta

2006 si je v zaselku Vrhe nad Motnikom postavil drugi čebelnjak. Tudi ta čebelnjak je dokazoval, da gre za dobrega gospodarja in čebelarja.

Ko je pokojni Franc začel počasi stopati k žetvi svoje življenjske setve, je njegovo življenje v roke vzela usoda – bolezen, na katero pa človek kljub rimski modrosti nima vpliva. Premagan je klonil in zapustil naše vrste. Ob njegovi smrti se je uresničil stari slovenski rek, po katerem se od čebelarja ne poslovijo samo njegovi bližnji, ampak tudi čebele. Tako tiho, kot je odšel čebelar, so namreč odšle tudi njegove čebele. Franca Uljančiča je življenje oblikovalo v dobrohotnega moža, zato je znal biti dober oče in brat.

Za ČD Kamnik
Janez Petrič

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10
Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure, sobota od 9. do 13. ure, v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU
Tyrševa 26, Maribor
Tel./Fax: 02/251 60 12

Leta delovni čas (od 1.3.2007 do 30.9.2007):
Ponedeljek, sredo, petek od 9. do 13. ure
Julij, avgust zaprta.

V naših enotah vam nudimo:

- čebelarstvo opremo in pribor
- začitno opremo in pribor za čebelarje
- stano embalažo
- čebelarstvo literaturo
- stekleno, kartonsko in keramično embalažo
- sladkor, sladkorne pogače
- voščene satnice vseh velikosti
- vse vrste čebelarskih pridelkov
- lesene satnice za satnice
- kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov

GSM: 051/348-426 / e-mail: jona.pp@amis.net

Možnost naročanja prodajnih artiklov (po telefonu, faksu, e-pošti), po povzetju, na prejemnikove stroške.
IMIS - Agencija za promocijske, zastopne, javne Puznik Pakravec s.p., Maribor

ČEBELARSTVO RIHAR - KOČJAN

Robert Kočjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

tel.: 01/ 364 11 06,
faks: 01/ 364 13 07,
GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@s5.net

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogličene satnice, AŽ in IR
- lesne mreže
- plastično obešala
- plastično razstojšča
- kazice
- plastične odtočne pipe
- čebelarstvo lopatice

DELOVNI ČAS:

pon.–čet. od 8.–12. in od 15.–18. ure
petek od 8.–15. ure

Trgovina bo ob sobotah ZAPRTO
do konca leta

Od 23. 7. do 15. 8. bo zaradi
dopusta ZAPRTO

**ČEBELARJEM Z VEJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO
PRIZNAMO POPUST PRI NAKUPU NAD 42 EUR**

ZMERNOST CEN – TRADICIJA – KVALITETA
IZKLJUČNE, PRIDOBIVENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA
TEL.: 01 755 13 17 – GSM: 041 420 200

- AŽ-panji (9s, 10s, 12s)
- prašički (5s, 7s)
- lipovi satniki
- zaklade Debelak (9s, 10s)
- pitalniki Francič
- distančni vložki
- vohar za povezavo AŽ-panjev
- trietajni AŽ (10s)
- AŽ-kozine 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogličeni (cinkani). – Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

Po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko povpraševanje!

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da ste navzoči pri predelavi Vaših starih satov in surovega voska, zaradi enkratne poti pa prihranite čas in denar.
- Potrebna je predhodna najava po telefonu +43-(0)3475/2270.
- Predelava v napravi, ki je opremljena z najmodernejšo tehniko.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki popolnoma izključujeta možnost okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas predelave je približno 3 ure pri 20 kg surovega voska in 4 ure pri 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo vse debeline in velikosti satnic.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Kadar koli je mogoča zamenjava starih satov in surovega voska za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate le predelavo.

Informacije

**Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klöchl - Steiermark, Austria**

Tel./faks: +43(0)3475-2270

E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:

ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00
sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

**Naše satnice
lahko kupite
tudi v podjetju
Logar
trade, d. o. o.,
iz Šenčurja in
CERES, d. o. o.,
iz Martjancev**

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks (01) 729 61 32, Barbara Zajc 041/370 409, Anton Tomec (01) 729 6102).

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@czs.si – urednik Janez Mihelič: janez.mihelic@czs.si

Izdajateljski svet: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd. – člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Auguštin, univ. dipl. inž. tekst. teh., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc, Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Tomaž Škorjanec.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2007 za nečlane je 45 €. Posamezn številka stane 4 € za člane oz. 5 € za nečlane. Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 36 €. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 0,25 €. Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 500 €, v sredini 300 €, pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, pasica 20 €. Cene so brez DDV.

Popust pri ceni za 3- do 5-kramo objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 0,25 € SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120. Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – letna naročnina je 43 € ali 55,10 USD.

Priprava za tisk in tisk: Schwarz, d. o. o.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju izdajanja Slovenskega čebelarja sodeluje Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva.

Naslov spletne strani ČZS: www.czs.si. Avtomatski odzivnik za paše – tel.: (01) 729 61 20.

APIS M & D, d. o. o. MARKO DEBEVC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52

*Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure,
ob sobotah od 9.–12. ure*

- POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL • STIMULANS •
- NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.**
- PO IZJEMNO NIZKI CENI VAM IZ VAŠEGA VOSKA IZDELAMO SATNICE – 0,75 EUR/KG •
- VOSEK STERILIZIRAMO PRI 125 °C •
- VOSEK ODKUPUJEMO PO 3,12 DO 3,54 EUR ZA KILOGRAM •

AŽ-PANJI 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI PANJ

PRAŠILČEK AŽ 5- IN 7-SATNI
AKCIJA 7S- 45,90 €
5S- 41,70 €

SATNIKI: AŽ-VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT
LR - STANDARD LR 2/3

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE SAMO 0,75 €/KG

GRELCI ZA MED

AKCIJA
166.83 EUR

AKCIJA 298,00 €
KVALITETNA RSF-TOČILA

AKCIJA!
MATIČNICA, PVC,
TRANSPORTNA
SAMO 0,06 € ZA KOS

KAKOVOSTNE ČEBELARSKÉ
ROKAVICE IZ NAJBOLJŠEGA USNJA

PAJČOLANI PO
UGODNIH CENAH

Žica za satnike
250 g RSF 4 EUR,
250 g CINK 2 EUR

AKCIJA!

**Standardni LR-panj in
dvotretinjski LR-panj
akcijska cena 74,70 EUR!**

- *Panji so izdelani natančno in kakovostno.*
- *Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.*
- *Kakovostna izdelava po ugodni ceni.*

PRIZNANO VZREJALIŠČE ČEBELJIH MATIC DEBEVC.

Sprejemamo prednaročila za označene in selekcionirane matice kranjske pasme (8 €–10 €).
Maja in junija lahko pri nas dobite čebelje družine na AŽ 5S in 7S (50 €–60 €).

**SUPER
AKCIJA**
SATNICE-AŽ, LR
0,66 €